Πρεσβεία της Ελλάδος στο Βουκουρέστι
Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων

ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 2019

Βουκουρέστι, Οκτώβριος 2019

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Α. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 6
Α.1 Γενικά Χαρακτηριστικά Χώρας 6
Α.2 Δημογραφικά Στοιχεία 7
Α.3 Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη Αγοράς 7
Β. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ 10
Β.1 Θεσμικό πλαίσιο 10
Β.1.1 Νομικές Μορφές Εταιριών 10
Β.1.2 Διαδικασία ίδρυσης εταιρίας 16
Β.1.3 Σήμανση / πιστοποίηση προϊόντων (ετικέτες, πιστοποιήσεις) 17
Β.1.4 Τιμολόγηση 18
Β.1.5 Τελωνειακή νομοθεσία (Διαδικασία – Αρχές) 18
Β.1.6 Διαδικασίες εισαγωγής / περιορισμοί εισαγωγών 19
Β.1.7 Καθεστώς ιδιοκτησίας 21
Β.1.8 Εργασιακό καθεστώς 22
Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης για τους εργαζομένους 22
Β.2 Στρατηγική Εισόδου στην Αγορά της (Χώρας) 23
Β.2.1 Συνεργασία με Αντιπροσώπους/διανομείς 26
Β.2.2 Δημιουργία θυγατρικής/υποκαταστήματος/αντιπροσωπίας/κοινοπραξίας 26
Β.2.3 Δίκτυα Διανομής 29
Αγορά τροφίμων μέσω διαδικτύου (E-commerce) 31
Δικαιώματα Εισόδου (EntranceFee) 31
Διακίνηση φρούτων-λαχανικών 32
Β.2.4 Προώθηση – Διαφήμιση 32
Β.2.5 Πρακτικές οδηγίες 36
Β.3 Καταναλωτικά Πρότυπα 45

Τα Εμπορικά Κέντρα στην Ρουμανία 45
Β.4 Βιομηχανική Ιδιοκτησία 48
Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ 53
Γ.1 Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας 53
Γ.2 Φορολογία Φυσικών προσώπων 53
Φορολογικές απαλλαγές 54
Επιστροφή ΦΠΑ 54
Γ.3 Φορολόγηση Επιχειρήσεων 54
Φορολογία μικρών επιχειρήσεων 56
Γεωργία: Ποσοστό ενιαίου φορολογικού συντελεστή για την γεωργία από 1.1.2017 56
Φορολογική βάση 56
Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) 56
Γ.4 Ειδικότεροι φόροι 57
Φόρος ακινήτων 57
Η ειδική φορολογία επί των ακινήτων 57
Φόρος παρακράτησης κερδών/ μερισμάτων 57
Λογιστικός έλεγχος επιχειρήσεων 58
Γ.5. Δασμοί - Δασμολόγιο 60
Γ.6 Ειδικές Οικονομικές ζώνες (FTZ) 60
Δ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ 61
Δ.1 Αναπτυξιακός Νόμος - Κίνητρα Επενδύσεων 61
Δ.2 Καθεστώς Ιδιωτικοποιήσεων 62
Δ.3 Πιστοληπτική ικανότητα χώρας – Κίνδυνοι/ προοπτικές 63
Ε. ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ 68
Ε.1 Αγροτικά προϊόντα - Τρόφιμα 69
Ε.2 Κατασκευές – Δομικά Υλικά 71
Ε.3 Φαρμακευτικά – Καλλυντικά 72

ΣΤ. ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ 74

ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΕΝΑΡΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 74

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 74

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΡΟΥΜΑΝΙΑΣ - ΔΙΜΕΡΕΣΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ 75

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 76

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ 76

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ 77

ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΓΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ 78

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΕΛΩΝΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 78

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΔΑΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΦΠΑ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 79

ΟΡΓΑΝΩΤΕΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΣΤΗΝΡΟΥΜΑΝΙΑ 79

ΤΡΑΠΕΖΕΣ - BANKS 80

ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ / BANKS OF GREEK INTEREST 81

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΔΑΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΦΠΑ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 81

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΓΙΑ ΑΔΕΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ / PERMISSION FOR IMPORTS 81

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ 82

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 82

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣΓΙΑΙΣΟΤΙΜΙΑΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ 82

SITES FOR CURRENCY EXCHANGE 82

ΟΡΚΩΤΟΙ ΛΟΓΙΣΤΕΣ / ΛΟΓΙΣΤΕΣ/ACCOUNTING COMPANIES, AUDITING 83

ΛΟΓΙΣΤΕΣΕΛΛΗΝΙΚΗΣΚΑΤΑΓΩΓΗΣ / ACCOUNTING COMPANIES, AUDITING / GREEK 83

ΝΟΜΙΚΕΣΥΠΗΡΕΣΙΕΣ – ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ – ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΙ 84

ΝΟΜΙΚΕΣΥΠΗΡΕΣΙΕΣ – ΔΙΚΗΓΟΡΟΙΕΛΛΗΝΕΣ / LEGAL SERVICES 85

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΕΥΡΕΣΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 86

HUMAN RESOURCES AGENCIES 86

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 87

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ 87

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 89

ΕΝΩΣΗ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 94

REAL ESTATE COMPANIES ASSOCIATION 94

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 94

TRANSPORTCOMPANIES 94

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 95

ΕΚΤΕΛΩΝΙΣΤΕΣ 96

CUSTOMS CLEARANCE COMPANIES 96

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ 97

INFORMATION 97

ΗΜΕΡΗΣΙΟΣΤΥΠΟΣ 97

GENERAL PRESS 97

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ 97

ECONOMIC NEWS 97

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ 98

RADIO 98

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ 98

TELEVISION 98

ΤΟΜΕΑΣΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 98

TOURISM SECTOR 98

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - HOTELS 99

ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ – ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣΕΤΑΙΡΕΙΕΣ / AIRPORTS & AIRLINES 100

ΧΡΗΣΙΜΕΣΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ / USEFUL SITES (links) 101

ΑΛΛΕΣ ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ 102

Ένωση Μεγάλων Αλυσίδων Σουπερμάρκετ Ρουμανίας 108

Α. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Α.1 Γενικά Χαρακτηριστικά Χώρας

Η Ρουμανία βρίσκεται στην ΝΑ Ευρώπη. Βρέχεται από την Μαύρη Θάλασσα και συνορεύει με τις Βουλγαρία, Ουκρανία, Μολδαβία, Ουγγαρία και Σερβία. Λόγω μεγάλης έκτασης και πληθυσμού αποτελεί την πλέον ελκυστική αγορά της Νοτιοανατολικής και της Κεντρικής Ευρώπης. Έχει έκταση 238.391 τ. χλμ ($9^η$ σε μέγεθος μεταξύ των κρατών μελών) και περίπου 20 εκ. κατοίκους βάσει της απογραφής του 2011.

Το έδαφος της χώρας είναι κατά 60% πεδινό και κατά 40% ορεινο. Η χώρα διακρίνεται για τον ορυκτό πλούτο της με σημαντικά αποθέματα πετρελαίου, φυσικού αερίου, χαλκού, χρυσού κλπ.

Κατέχει το προνόμιο της εκμετάλλευσης των εκβολών του Δούναβη που συνδέει την Μαύρη Θάλασσα με την Κεντρική Ευρώπη, διασχίζοντας 10 κράτη (Γερμανία, Ρουμανία, Ουγγαρία, Σερβία, Βουλγαρία, Σλοβακία, Κροατία, Ουκρανία, Μολδαβία, Αυστρία).

Η Ρουμανία είναι χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την 01.01.2007, αλλά δεν είναι μέλος της Ευρωζώνης.

Το Βουκουρέστι είναι η πρωτεύουσα της χώρας και το εμπορικό της κέντρο, ενώ υπάρχουν και άλλες σημαντικές πόλεις, όπως η Κωνστάντζα, το Ιάσιο, η Τιμισοάρα, το Μπρασόβ, το Κλουζ, η Κραϊόβα, το Πιτέστι, το Σιμπίου κλπ. Σε δύο από αυτές βρίσκονται οι αυτοκινητοβιομηχανίες Dacia-Renault (Pitesti) και Ford (Craiova).

Το πολίτευμα της Ρουμανίας είναι **Ημιπροεδρική Δημοκρατία** με το Σύνταγμά της να επιφυλάσσει ουσιαστικές αρμοδιότητες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος εκλέγεται άμεσα από τον λαό. Η προεδρική θητεία έχει διάρκεια 5 ετών με δυνατότητα ανανέωσης για άλλα πέντε έτη. Οι επόμενες προεδρικές εκλογές θα λάβουν χώρα το Νοέμβριο 2019, οπότε λήγει η πρώτη θητεία του νυν Προέδρου, κ. Klaus Iohannis.

Ο Πρωθυπουργός της χώρας ορίζεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κατόπιν βουλευτικών εκλογών και ασκεί την εκτελεστική εξουσία.

Οι τελευταίες βουλευτικές εκλογές πραγματοποιήθηκαν τον Δεκέμβριο 2016. Συγκροτήθηκε κυβέρνηση, η οποία προήλθε από τον συνασπισμό του Σοσιαλιστικού κόμματος (PSD) με την Συμμαχία των ελεύθερων δημοκρατών (ALDE), τον οποίο στήριζε και η Δημοκρατική Ένωση Ούγγρων Ρουμανίας (UDMR), με πρωθυπουργό τον κ. Sorin GRINDEANU. Ωστόσο, στις 21/6/2017, η Βουλή υπερψήφισε πρόταση μομφής κατά της κυβέρνησης. Την 29.6.2017 είχε ορκισθεί υπό τον κ Mihai Tudose η δεύτερη κυβέρνηση, ενώ το 2018 ορκίσθηκε η νέα κυβέρνηση υπό την κα Viorica Dancila από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, η οποία ανετράπη έπειτα από την υπερψήφιση της πρότασης μομφής από το ρουμανικό κοινοβούλιο στις 10 Οκτωβρίου τ.έ. Στις 15 Οκτωβρίου ορίστηκε εντολοδόχος Πρωθυοουργός ο Πρόεδρος του PNL Ludovic Orban.

Α.2 Δημογραφικά Στοιχεία

Ο συνολικός πληθυσμός της Ρουμανίας, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή έτους 2011, ανήρχετο σε 20.121.641 κατοίκους. Την 1.1.2019, βάσει στοιχείων του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής (INS), ο μόνιμος πληθυσμός υπολογίζεται σε 22,171 εκ. κατοίκους. Τα τελευταία έτη, παρατηρείται τάση μείωσης του πληθυσμού εξαιτίας της υπογεννητικότητας και της μετανάστευσης, αφού 3,4 εκατ. κάτοικοι έχουν μεταναστεύσει στο εξωτερικό.

Α.3 Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη Αγοράς

Ο ρυθμός ανάπτυξης της ρουμανικής οικονομίας παρουσίασε επιβράδυνση τη χρονιά που μας πέρασε, συγκριτικά με το εντυπωσιακό 6,9% το 2017, καθώς, σύμφωνα με εκτιμήσεις του Ινστιτούτου Στατιστικής της Ρουμανίας ανήλθε σε 4,1% το 2018.

Κύριος μοχλός της τροφοδότησης της οικονομικής ανάπτυξης των τελευταίων τριών χρόνων είναι η αυξημένη εγχώρια ζήτηση και κατανάλωση, λόγω της ανόδου των εισοδημάτων (αύξηση μισθών και συντάξεων και μείωση της φορολογίας). Ο ρυθμός αύξησης της κατανάλωσης ήταν αρκετά υψηλός το 2018, ανερχόμενος σε 4,3%. Αντιθέτως, ο ρυθμός ανάπτυξης των δημοσίων επενδύσεων ήταν 0,5%, ιδιαίτερα χαμηλός λαμβανομένων υπ' όψιν των διαθέσιμων κοινοτικών κονδυλίων. Η δυναμική της κατανάλωσης συμπαρέσυρε και τον πληθωρισμό σε υψηλά ποσοστά. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat τον Αύγουστο 2018, διαμορφώθηκε στο 5,1%, ενώ υποχώρησε το τρίτο τρίμηνο του έτους, ανερχόμενος σε 3,27% το Δεκέμβριο του 2018. Οι εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το ρυθμό ανάπτυξης το 2019 κάνουν λόγο για 3,8% το 2019. Πιο συντηρητικές είναι οι εκτιμήσεις του ΔΝΤ, οι οποίες τοποθετούν στο 3,4% την ανάπτυξη για το 2019, ενώ οι αντίστοιχες της Παγκόσμιας Τράπεζας στο 3,5%

Διάγραμμα 1 : **Ο πληθωρισμός στη Ρουμανία (2008-2018)**

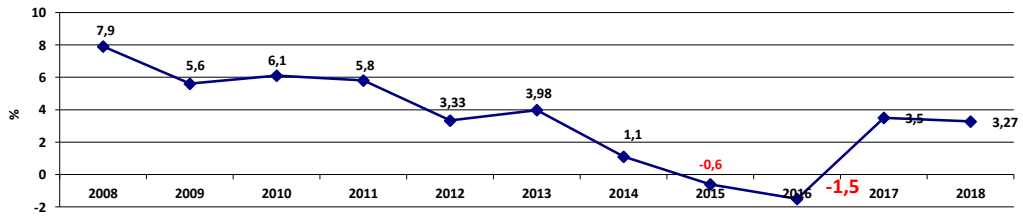

Πηγή: Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας

Αξιοσημείωτη άνοδο της τάξεως του 5,3% (α' εξάμηνο 2018, συγκριτικά με το αντίστοιχο διάστημα του 2017) παρουσίασε, σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας, ο τομέας έρευνας και τεχνολογίας. Αντιθέτως, κάμψη παρατηρήθηκε κατά το ίδιο διάστημα στον τομέα των κατασκευών (-0,4%), η οποία προοιωνίζει στασιμότητα της σχετικής δραστηριότητας και την ερχόμενη χρονιά.

Σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής της Ρουμανίας (INS), το έλλειμμα ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Ρουμανίας παρουσίασε αύξηση κατά 57,9% το 2018 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Σε απόλυτους αριθμούς ανήλθε σε 9,416 δισ. ευρώ κατά την υπό εξέταση περίοδο. Η αύξηση αυτή οφείλεται εν μέρει και στην διόγκωση του εμπορικού ελλείμματος της χώρας κατά 17% σε σχέση με το 2017.

Ειδικότερα, αναφορικά με το εξωτερικό εμπόριο της Ρουμανίας για το έτος 2018, σύμφωνα με στοιχεία του ρουμανικού Ινστιτούτου Στατιστικής, σημειώνονται τα εξής: Οι εξαγωγές ανήλθαν σε 67.773,4 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 8,1% σε σχέση με το 2017. Οι εισαγωγές ανήλθαν σε 82.865, 3 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση κατά 9,6% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Το εμπορικό έλλειμμα διαμορφώθηκε σε 15.132,9 εκατ. ευρώ, αυξημένο κατά 17% συγκριτικά με το 2017.

Πίνακας 1: Βασικά οικονομικά μεγέθη Ρουμανίας

	2013	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Μακροοικονομικοί Δείκτες						
Ονομαστικό ΑΕΠ (σε δισ. ευρώ)	170,5	178,4	158,8	166,8	188	202,9
Μεταβολή ΑΕΠ (% από έτος σε έτος)	3,5%	2,8%	3,7%	4,8%	6,9%	4,1%
Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ (σε ευρώ)	7.720	7.534	8.075	8.324	8.600	8.895
Ανεργία	7,2%	6,9%	6,7%	5,7%	4,9%	3,8%
Πληθωρισμός (%, μέσος ετήσιος)	3,98%	1,1%	-0,6%	-1,5%	3,23%	3,27%
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (δισ. Ron)	637,6	667,6	712,8	762	858,3	888,2

Πρωτογενές Ισοζύγιο (ως ποσοστό % ΑΕΠ)	-2,2%	-1,3%	-0,7%	-2,7%	-2,7%	-3%
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% του ΑΕΠ, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή μεθοδολογία)	37,8%	39,4%	38%	37,6%	35,7%	35%
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (ως ποσοστό % ΑΕΠ)	1,1% 1,168 δις. ευρώ	0,5% (-0,686 δισ. ευρώ)	2,3% (-1,943 δισ. ευρώ)	2,2% (-4,118 δισ. ευρώ)	3,5% (-6,4 δισ. ευρώ)	4%
Βασικό Επιτόκιο (%, τέλος του έτους)	3,5	2,75	1,75	1,75	1,75	2,5
Συναλλαγματικά Διαθέσιμα (σε εκατ. ευρώ)	32.497	32.200	32.227	32.982,5	32.320	31.864
Μέση ισοτιμία LEI/EUR	4,42	4,48	4,45	4,4908	4,66	4.6535

Πηγή: BNR, Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας

Η ανεργία στη Ρουμανία στα τέλη του 2018 αντιπροσώπευε ποσοστό 3,8%, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εργασίας, σημειώνοντας ιστορικό χαμηλό. Η Ρουμανία, συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ έχει χαμηλά ποσοστά ανεργίας, στοιχείο το οποίο οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, στα υψηλά επίπεδα μεταναστευτικών εκροών από τη Ρουμανία προς πιο προηγμένες χώρες της Ευρώπης. Η μετανάστευση νέων επιστημόνων προκαλεί, όπως είναι φυσικό, ελλείψεις εξειδικευμένου προσωπικού.

Διάγραμμα 2: **Η ανεργία στη Ρουμανία (2007-2018)**

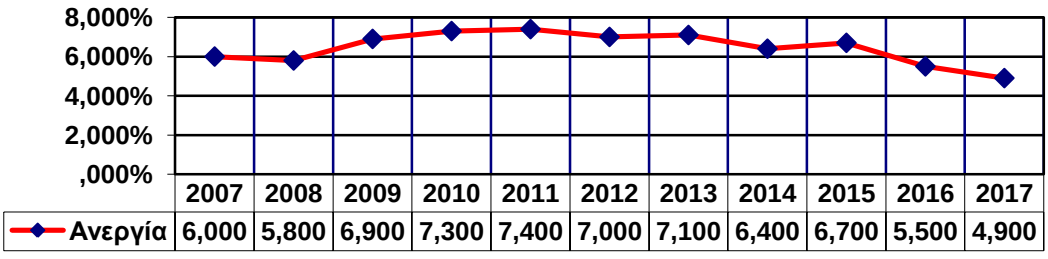

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Ρουμανίας (INS)

Η ισοτιμία RON/EURO διαμορφώθηκε στο 4.6535 κατά μέσο όρο το 2018. Το βασικό επιτόκιο της Κεντρικής Τράπεζας ήταν 2,5%, ενώ το επιτόκιο δανεισμού ανήλθε σε 3,5%.

Β. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Β.1 Θεσμικό πλαίσιο

Β.1.1 Νομικές Μορφές Εταιριών

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Ομόρρυθμη Εταιρεία (SNC, societate in nume colectiv, general partnership)

Η ομόρρυθμη εταιρεία συστήνεται από δύο ή περισσότερα άτομα, τα οποία ευθύνονται απεριόριστα και εις ολόκληρον έναντι τρίτων. Συνεπώς, ο ομόρρυθμος εταίρος ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία και όχι μέχρι ενός συγκεκριμένου ποσού, αλλά για όλο το ποσό της οφειλής της εταιρείας. Για τη συμμετοχή στην ομόρρυθμη εταιρεία αρκεί ο υποψήφιος εταίρος να έχει δικαιοπρακτική ικανότητα. Οι εταίροι οφείλουν να καταχωρήσουν την εταιρεία τους στο Εμπορικό Μητρώο της Ρουμανίας, το οποίο υπάγεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Δεν πρόκειται για συνήθη μορφή εταιρείας στην Ρουμανία. Όταν επιλέγεται, αφορά κυρίως οικογενειακές επιχειρήσεις. Ο βασικός λόγος που δεν προτιμάται είναι η απεριόριστη ευθύνη των εταίρων της.

Για τη σύστασή της απαιτείται **σύναψη εταιρικής συμφωνίας** (partnership agreement) και ακολούθως **καταγραφή** στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο. Οι υπογραφές των εταίρων πρέπει να θεωρηθούν από συμβολαιογράφο. Το κεφάλαιο της εταιρείας αποτελείται από τις συνεισφορές των εταίρων σε χρήματα, είδος, δικαιώματα, εργασία ή υπηρεσίες. Η χρηματική αξία των μη-χρηματικών συνεισφορών προσδιορίζεται από τους εταίρους. Δεν υπάρχει ανώτατο ή κατώτατο όριο καταχωρημένου κεφαλαίου, ούτε προσδιορίζεται η αναλογική σχέση μεταξύ χρηματικών και μη- χρηματικών περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας. Η διεύθυνση της εταιρείας μπορεί να αναληφθεί από οποιονδήποτε εταίρο.

Ετερόρρυθμη Εταιρεία (SCS, societate in comandita simpla, limited partnership)

Η ετερόρρυθμη εταιρεία είναι ένωση δύο ή περισσοτέρων προσώπων, των λεγόμενων ετερορρύθμων και ομορρύθμων εταίρων. Για την σύσταση της εταιρείας, απαιτείται η ύπαρξη τουλάχιστον ενός ομορρύθμου εταίρου. Οι ομόρρυθμοι εταίροι έχουν δικαίωμα διαχείρισης της εταιρείας και ευθύνονται απεριόριστα και εις ολόκληρον έναντι τρίτων. Οι ετερόρρυθμοι έχουν περιορισμένη ευθύνη μέχρι του ύψους της αξίας της εταιρικής τους εισφοράς. Η εισφορά τους μπορεί να ανέρχεται σε διάθεση χρηματικού ποσού ή περιουσιακών στοιχείων. Η συγκεκριμένη μορφή δεν είναι συνήθης στην Ρουμανία, όπως και η ομόρρυθμη.

Η ετερόρρυθμη εταιρεία συστήνεται βάσει εταιρικής συμφωνίας (partnership agreement) και ακολούθως εγγραφή στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο.

Ετερόρρυθμη κατά μετοχές (SCA, societate in comandita pe actiuni, limited partnership by shares

Συστήνεται από τουλάχιστον δύο πρόσωπα, εκ των οποίων ένα ευθύνεται απεριόριστα και εις ολόκληρον για τα χρέη της εταιρείας. Απεριόριστη ευθύνη έχουν και οι διαχειριστές της εταιρείας. Το κεφάλαιο της διαιρείται σε μετοχές. Οι ετερόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται περιορισμένα, μέχρι του ύψους της αξίας των μετοχών τους. Ούτε αυτή η μορφή είναι συνήθης στην Ρουμανία, όπως και οι δύο προηγούμενες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Ανώνυμη Εταιρεία (S.A. societate pe actiuni, joint-stock company)

Ιδρύεται από 2 τουλάχιστον νομικά ή φυσικά πρόσωπα, ενώ το ελάχιστο εγγεγραμμένο κεφάλαιο ανέρχεται στα 90.000 Λέι (περίπου 20.000 ευρώ). Το κεφάλαιο διαιρείται σε μετοχές (ονομαστικές ή ανώνυμες), με ελάχιστη ονομαστική αξία καθεμίας 0,1 Lei. Με την εγγραφή στο Εμπορικό Μητρώο, κάθε μέτοχος οφείλει να προκαταβάλει το 30% του μεριδίου του, ενώ το υπόλοιπο 70% καταβάλλεται σε διάστημα 12 μηνών για μετοχές που εκδίδονται σε αντάλλαγμα χρηματικής εισφοράς και σε διάστημα 24 μηνών για μετοχές που εκδίδονται σε αντάλλαγμα εισφοράς σε είδος.

Η ΑΕ διοικείται από έναν ή περισσότερους διαχειριστές (χωρίς περιορισμό ως προς την ιθαγένεια). Ο έλεγχος των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων πραγματοποιείται από ειδικούς ελεγκτές διαχείρισης (τουλάχιστον τρεις) και έναν αναπληρωματικό. Επίσης, επιβάλλεται ο έλεγχος από ορκωτό λογιστή, σε περίπτωση που πληρούνται δύο εκ των κάτωθι κριτηρίων, κατά το κλείσιμο της ετήσιας λογιστικής περιόδου:

■Σύνολο ενεργητικού : 3.650.000 EUR

■Κύκλο εργασιών : 7.300.000 EUR

■Αριθμό απασχολουμένων : 50

Η Γενική Συνέλευση των μετόχων συνέρχεται σε τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις, ενώ λαμβάνει αποφάσεις με πλειοψηφία των μετοχών (μία ψήφος ανά μία μετοχή).

Η ευθύνη των μετόχων είναι περιορισμένη, καθώς δεν ευθύνονται με την ατομική τους περιουσία, αλλά στο μέτρο της εισφοράς τους. Οι μετοχές έχουν την ίδια αξία για τους μετόχους και τους δίδουν ίσα δικαιώματα. Οι μετοχές σε προκαταρκτικά μερίσματα χωρίς δικαίωμα ψήφου αποτελούν την εξαίρεση στον κανόνα.

Τα όργανα μιας ΑΕ είναι:

α) Η **Γενική Συνέλευση των Μετόχων** που είναι το ανώτατο διοικητικό όργανο,

β) το **Διοικητικό Συμβούλιο (προαιρετικά)** και

γ) ο **Γενικός Διευθυντής.**

Επιπλέον, μια Α.Ε πρέπει να ορίσει Ελεγκτική Επιτροπή ή Εσωτερικό Ελεγκτή που θα επιβλέπει τις οικονομικές δραστηριότητες της εταιρείας.

Η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Α.Ε.

Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Α.Ε. δεν είναι δυνατή, εκτός αν το καταστατικό το επιτρέπει. Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου μπορεί να πραγματοποιηθεί, με ονομαστική αύξηση των μετοχών, ήτοι με έκδοση συμπληρωματικού αριθμού μετοχών. Οι συμπληρωματικές μετοχές δεν διατίθενται, παρά μόνο μετά την πληρωμή. Η έκδοση των μετοχών αυτών περιορίζεται στον εγκεκριμένο αριθμό, που έχει ανακοινωθεί.

Η διάλυση της Α.Ε.

Η διάλυση μιας ΑΕ επέρχεται:

α) Με το πέρας του καθορισμένου χρόνου διάρκειας της εταιρείας

β) Λόγω αδυναμίας επίτευξης του σκοπού της εταιρείας

γ) Με κήρυξη ακυρότητας της εταιρείας

δ) Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης

ε) Λόγω πτώχευσης

στ) με δικαστική απόφαση, μετά από αίτηση οποιουδήποτε εταίρου, για σοβαρούς λόγους

ζ) Για άλλους λόγους που προβλέπονται από το νόμο ή το καταστατικό της εταιρείας

Εκ του νόμου, υπάρχει υποχρέωση ενημέρωσης του Εμπορικού Μητρώου (ONRC) για την διάλυση της εταιρείας και ακολούθως υποχρέωση δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ρουμανίας (Monitorul Oficial al Romaniei, Partea a IV-a), εκτός εάν η διάλυση προήλθε από την πάροδο του προκαθορισμού χρόνου διάρκειας της ΑΕ.

<u>Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (S.R.L. societate cu răspundere limitată, Limited Liability Company)</u>

Πρόκειται για την **πιο συνηθισμένη εταιρική μορφή** στην Ρουμανία, η οποία προτιμάται από τους ξένους επενδυτές. Συστήνεται από 1 μέχρι 50 φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά χωρίς περιορισμό. Το ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο ανέρχεται στα 200 Lei (περίπου 45 €), το οποίο καταβάλλεται εξ ολοκλήρου κατά την εγγραφή της εταιρείας στο Εμπορικό Μητρώο. Η ελάχιστη αξία κάθε εταιρικού μεριδίου είναι 10 Lei. Συνήθως οι ΕΠΕ έχουν περισσότερους από

έναν κωδικούς δραστηριότητας (NACE). Η συμμετοχή στην ΕΠΕ μπορεί να γίνει σε είδος (οικόπεδα, ακίνητα), που θα αποτελέσουν και το ενεργητικό της εταιρείας. Σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία για τις ΕΠΕ, το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας δύναται να αυξηθεί με συμπληρωματικές συνεισφορές των μετόχων.

Η ευθύνη των εταίρων είναι περιορισμένη, υπό την έννοια ότι δεν ευθύνονται με την ατομική τους περιουσία. Οι αποφάσεις λαμβάνονται από την πλειοψηφία στην Γενική Συνέλευση των Εταίρων. Για αλλαγή καταστατικού απαιτείται ομοφωνία εκτός αν το καταστατικό ορίζει άλλως.

Η εταιρεία διοικείται από έναν ή περισσότερους διαχειριστές που δεν είναι απαραίτητο να έχουν την ρουμανική ιθαγένεια.

Πριν την αίτηση εγγραφής της εταιρείας στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο, απαιτείται η ολοκλήρωση των ακόλουθων ενεργειών:

1. Άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού σε τράπεζα στη Ρουμανία και κατάθεση σε αυτόν του συνόλου του εταιρικού κεφαλαίου. Η τράπεζα υποχρεούται, ακολούθως, να εκδώσει σχετικό πιστοποιητικό καταθέσεως του κεφαλαίου, το οποίο θα συμπεριληφθεί στο φάκελο ιδρύσεως της ΕΠΕ.
2. Ο καθορισμός της έδρας της εταιρίας.
3. Η επωνυμία της εταιρίας
4. Επίσημος ορισμός του Γενικού Διευθυντή της εταιρείας ή διαχειριστή.

Ακολουθούν:

α) Κατάθεση εταιρικού κεφαλαίου στην Τράπεζα (200 Lei) και αποδεικτικό έγγραφο κατάθεσης επαρκούς ποσού.

β) Κατάρτιση συστατικής πράξης ενώπιον συμβολαιογράφου και απόκτηση μοναδικού αριθμού εγγραφής από το Εμπορικό Μητρώο. Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Official Gazette, part IV).

Με την εγγραφή στο Εμπορικό Μητρώο, η εταιρεία αποκτά νομική προσωπικότητα.

Η όλη διαδικασία διαρκεί περίπου από μία μέχρι τρεις εβδομάδες, ενώ η συνολική δαπάνη ανέρχεται περίπου στα 1.000 €.

Η συντριπτική πλειοψηφία των ελληνικών συμφερόντων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην Ρουμανία έχει επιλέξει την νομική μορφή της SRL.

Η ΕΠΕ διοικείται από ένα ή πολλούς διαχειριστές, οι οποίοι μπορεί να είναι μέτοχοι ή όχι. Ο έλεγχος διαχείρισης εξασφαλίζεται από τους μετόχους, εκτός αν η ΕΠΕ διαθέτει περισσότερους από 15 εταίρους, οπότε είναι υποχρεωτικός ο έλεγχος από ορκωτούς ελεγκτές. Επιπρόσθετα,

καθίσταται υποχρεωτικός ο έλεγχος από ορκωτό λογιστή, σε περίπτωση που, κατά το κλείσιμο της ετήσιας λογιστικής περιόδου, η ΕΠΕ πληροί τουλάχιστον δύο εκ των κάτωθι κριτηρίων:

Σύνολο ενεργητικού : 3.650.000 EUR

Κύκλο εργασιών : 7.300.000 EUR

Αριθμό απασχολουμένων : 50

Οι εταίροι μιας 'SRL'

Σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία για τις ΕΠΕ, οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι υπάλληλοι τοπικής αυτοδιοίκησης απαγορεύεται να συμμετέχουν στις εταιρείες αυτές με αγορά μεριδίων. Οι εταίροι έχουν δικαίωμα πώλησης της συμμετοχής τους σε τρίτους, υπό προϋποθέσεις. Κάθε εταίρος μπορεί να ζητήσει την αποχώρησή του από την εταιρεία οποτεδήποτε.

Η λειτουργία της 'SRL'

Η SRL (ΕΠΕ) διαθέτει τα κάτωθι όργανα:

- Γενική Συνέλευση των εταίρων: έχει το αποκλειστικό δικαίωμα αλλαγής του Καταστατικού, εγκρίνει τα ετήσια οικονομικά δελτία, ορίζει την γραμμή πολιτικής της εταιρείας και ελέγχει την δραστηριότητα των άλλων οργάνων.
- Διοικητικό Συμβούλιο: εποπτεύει τις λειτουργίες της εταιρείας (προαιρετικό)
- Εκτελεστικό Όργανο, είτε μονοπρόσωπο (Γενικός Διευθυντής) ή συλλογικό που διαχειρίζεται τα τρέχοντα θέματα.

Σε περίπτωση που πρόκειται για μονοπρόσωπη ΕΠΕ, η δομή των οργάνων διαφοροποιείται.

Η ευθύνη των εταίρων

Γενικά, **οι μέτοχοι ευθύνονται περιορισμένα, μέχρι του ποσού της συμμετοχής τους** στο εταιρικό κεφάλαιο. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με την νομοθεσία, η μητρική εταιρεία μπορεί, σε μερικές περιπτώσεις, να ευθύνεται αυτή για τα χρέη της θυγατρικής της.

Ως μητρική εταιρεία ορίζεται κάθε εταιρεία (ατομική ή μετοχική) η οποία κατέχει μία κυρίαρχη συμμετοχή στο εταιρικό κεφάλαιο της θυγατρικής εταιρείας, και βάσει συμβολαίου, δύναται να διαθέτει έλεγχο στην θυγατρική της. Συνεπώς, η μητρική εταιρεία μπορεί να αναλάβει την από κοινού ευθύνη για τις οικονομικές υποχρεώσεις, που ανέλαβε η θυγατρική, μετά από εντολές της μητρικής.

Η διάλυση της «SRL»

Η ρουμανική νομοθεσία περί ΕΠΕ προβλέπει την εθελουσία διάλυση. Μεταξύ των λόγων διάλυσης μίας ΕΠΕ δύναται να είναι το τέλος διάρκειας, όπως αυτό καθορίζεται από το καταστατικό ίδρυσης. Η διάλυση της εταιρείας μπορεί, επίσης, να αποφασισθεί από τους διαχειριστές της ΕΠΕ ή μετά από δικαστική απόφαση για ακύρωση εγγραφής κλπ.

Η διάλυση δύναται να γίνει από την επιτροπή διάλυσης ή πτώχευσης, που ορίζεται από την γενική συνέλευση, η οποία έχει το προνόμιο της αποκλειστικής διαχείρισης της εταιρείας. Εκ του νόμου, υπάρχει υποχρέωση ενημέρωσης του Εμπορικού Μητρώου (ONRC) για την διάλυση της εταιρείας και ακολούθως υποχρέωση δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ρουμανίας (Monitorul Oficial al Romaniei, Partea a IV-a), εκτός εάν η διάλυση προήλθε από την πάροδο του προκαθορισμού χρόνου διάρκειας της ΕΠΕ. Προαπαιτούμενο προκειμένου να ξεκινήσει η διαδικασία διαγραφής από το Μητρώο είναι η προσκόμιση πιστοποιητικού φορολογικής ενημερότητας.

Πίνακας 2: Μορφές εταιριών στη Ρουμανία

ΜΟΡΦΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	**ΜΟΡΦΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**	**ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**	**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**
Societate cuRăspundere Limitată(SRL)	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (ΕΠΕ)	-περιορισμένη ευθύνη -τουλάχιστον 1 μέτοχος -ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 200 RON (περίπου 45 ευρώ)	Η πλέον διαδεδομένη μορφή εταιρείας
Societate pe Actiuni(SA)	ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΑΕ)	-Δυνατότητα δημόσιας εγγραφής μετόχων -Δυνατότητα εισαγωγής στο χρηματιστήριο -ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 90.000 RON (20.000 ευρώ) -περιορισμένη ευθύνη μετόχων -τουλάχιστον 2 μέτοχοι	Ενδείκνυται για μεσαίου και μεγάλου μεγέθους εταιρείες.
Societate in Nume Colectiv	ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	-ευθύνη απεριόριστη και εις ολόκληρον	Ενδείκνυται για μικρές και οικογενειακές

			εταιρείες.
Societate in Comandita Simpla	ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	-ο ετερόρρυθμος εταίρος ευθύνεται μέχρι του ποσού της εισφοράς του -ο ομόρρυθμος εταίρος φέρει ευθύνη απεριόριστη και προσωπική	Χρησιμοποιείται ελάχιστα στην πράξη.
Societate in Comandita pe Actiuni	ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΚΑΤΑ ΜΕΤΟΧΕΣ	-ο ετερόρρυθμος μέτοχος ευθύνεται μέχρι του ποσού της εισφοράς του -ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 90.000 RON (20.000 Ευρώ περίπου)	Χρησιμοποιείται ελάχιστα στην πράξη.

Β.1.2 Διαδικασία ίδρυσης εταιρίας

Τα βήματα για την ίδρυση εταιρείας στην Ρουμανία είναι, σε γενικές γραμμές, τα ακόλουθα:

1. **<u>Επιλογή της μορφής της εταιρείας:</u>** Στην Ρουμανία υπάρχουν προσωπικές και κεφαλαιουχικές εταιρείες. Στις προσωπικές, συγκαταλέγονται οι ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρείες, καθώς και οι ετερόρρυθμες κατά μετοχές, ενώ στις κεφαλαιουχικές οι ανώνυμες εταιρείες και οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης.

2. **<u>Καθορισμός της έδρας της εταιρείας</u>**: Οι ξένες εταιρείες οφείλουν να δηλώσουν την έδρα τους με φυσική τοποθεσία. Απαιτείται διεύθυνση (όχι ταχυδρομική θυρίδα), η οποία θα χρησιμοποιείται από έναν ή περισσότερους μετόχους.

3. **<u>Καταχώρηση της επωνυμίας της εταιρείας</u>** . Η επωνυμία της εταιρείας καταχωρείται στο Εμπορικό Μητρώο της περιφέρειας της έδρας της εταιρείας.

4. **<u>Επικύρωση καταστατικού</u>**

5. **<u>Τραπεζικός Λογαριασμός της εταιρείας.</u>** Ανοίγεται εταιρικός λογαριασμός στο όνομα της εταιρείας, με στόχο να κατατεθεί το μετοχικό κεφάλαιο. Τα ποσά διαφέρουν, ανάλογα με την μορφή της εταιρείας. Για παράδειγμα, για μία ΕΠΕ απαιτείται ελάχιστο αρχικό κεφάλαιο 200 Λέι, ήτοι 45 ευρώ περίπου.

Άλλα απαιτούμενα νομικά παραστατικά δύνανται να απαιτηθούν, όπως φορολογικά μητρώα και στοιχεία.

6. <u>Υποβολή ενός πλήρους φακέλλου στην υπηρεσία μίας στάσης (one stop shop)</u>

Υποβάλλεται φάκελος στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο της Ρουμανίας, το οποίο λειτουργεί ως υπηρεσία μίας στάσης.

Πίνακας 3: Χρονοδιάγραμμα απαιτούμενων ενεργειών και εκτίμηση κόστους για την ίδρυση εταιρίας στη Ρουμανία

	Απαιτούμενος χρόνος	Κόστος
Εγγραφή στο εμπορικό μητρώο εταιριών (ONCR) – Η αίτηση μπορεί να γίνει ηλεκτρονικά https://portal.onrc.ro, η προσκόμιση εγγράφων όμως απαιτείται με φυσική παρουσία	Μία εβδομάδα	Ξεκινά από 400 Ron και ανάλογα με το είδος της εταιρίας ανεβαίνει το κόστος.
Άνοιγμα Λογαριασμού - Κατάθεση εγγυητικής επιστολής	Μία εβδομάδα	Ανάλογα με τη μορφή της εταιρίας, ενδέχεται να απαιτείται ελάχιστο αρχικό κεφάλαιο.
Απόκτηση CNP	Μία ως τέσσερις ημέρες	31 Ron
Απόκτηση ΑΦΜ	30 ημέρες	Μηδενικό
Εγγραφή για πληρωμή ΦΠΑ	30 ημέρες	Μηδενικό
Δήλωση υπαλλήλων στην Επιθεώρηση Εργασίας	10 ημέρες	Μηδενικό

Β.1.3 Σήμανση / πιστοποίηση προϊόντων (ετικέτες, πιστοποιήσεις)

Τα προϊόντα που εισάγονται στην Ρουμανία πρέπει να συνοδεύονται από τις ανάλογες πιστοποιήσεις. Γενικά, οι κοινοτικές πιστοποιήσεις είναι αποδεκτές στην Ρουμανία. Ειδικότερα, όλα τα προϊόντα κοινοτικής προελεύσεως, όπως και τα ελληνικά, διαθέτουν την σήμανση CE, βάσει της οποίας κυκλοφορούν ελεύθερα στην ρουμανική αγορά. Η χρήση της σήμανσης CE απαιτεί την πλήρωση ειδικών προϋποθέσεων, οι οποίες συνδέονται με την ποιότητα του προϊόντος.

Κάποια προϊόντα, όπως τα τρόφιμα, τα ιατρικά μηχανήματα, τα φαρμακευτικά και κάποια καλλυντικά, τα προϊόντα τηλεπικοινωνιών, τα μηχανήματα των ορυχείων και εξορύξεων πετρελαίου και φυσικού αερίου κ.ά. πιθανόν να απαιτούν επιπλέον πιστοποιητικά από εξειδικευμένους φορείς, Υπουργεία ή Υπηρεσίες.

Υπάρχει σημαντικός αριθμός ερευνητικών ινστιτούτων και άλλων αρχών που είναι εγκεκριμένα για τη διενέργεια των ελέγχων και την παροχή πιστοποίησης. Αξιολογήσεις καταλληλότητας πραγματοποιούνται βάσει διαδικασιών που προσδιορίζονται από διεθνή συστήματα, στα οποία η Ρουμανία είναι μέλος, και αναγνωρίζονται από την ρουμανική νομοθεσία, διευκολύνοντας και επιταχύνοντας τη διαδικασία. Τέτοια είναι:

International Electrotechnical Commission (IEC), Quality Assessment System for Electronic Components (IECQ), IEC System for Conformity Testing and Certification of Electrical Equipment (IECEE)

Στις περισσότερες περιπτώσεις, την διεκπεραίωση των διαδικασιών για την έκδοση πιστοποίησης των προϊόντων αναλαμβάνει ο εισαγωγέας. Απαιτείται, λοιπόν, στενή συνεργασία μεταξύ εξαγωγέα και Ρουμάνου εισαγωγέα, ο οποίος θα πρέπει να είναι σε θέση να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για την πιστοποίηση των εισαγόμενων προϊόντων. Ωστόσο, υπάρχει η δυνατότητα την διαδικασία της πιστοποίησης να αναλάβει εξειδικευμένη εταιρεία που παρέχει ανάλογες υπηρεσίες.

Σχετικά με την ευρωπαϊκή πιστοποίηση:

http://www.european-accreditation.org/home

Συμβουλευτείτε, επίσης, την ιστοσελίδα:

http://ts.nist.gov/Standards/Global/mra.cfm

Β.1.4 Τιμολόγηση

Η τιμή θεωρείται βασικό στοιχείο προώθησης του προϊόντος. Ο Ρουμάνος καταναλωτής αρέσκεται στο λεγόμενο ‘παζάρι-διαπραγμάτευση τιμής’, δίδει όμως σημασία και στην ποιότητα του προϊόντος. Οι ελληνικές εξαγωγικές εταιρείες θα πρέπει να είναι προετοιμασμένες να προσφέρουν ανταγωνιστικές τιμές για τα προϊόντα τους, γνωρίζοντας ότι σε πολλές περιοχές θα υφίστανται ανταγωνιστικές πιέσεις από φθηνά προϊόντα άλλων χωρών.

Γενικά, η τιμή, ο τρόπος πληρωμής, η αξία και η ποιότητα αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την επιλογή ενός προϊόντος από τον καταναλωτή. Επιτυχημένα προϊόντα ή υπηρεσίες με κέρδη θεωρούνται εκείνα που δίδουν ιδιαίτερη σημασία στο κόστος, την αποδοτικότητα, την ικανοποίηση για τους διανομείς, το κέρδος και την καλή ποιότητα.

Αν και στην Ρουμανία παρατηρείται αύξηση των εισοδημάτων και παράλληλα επέκταση των καταναλωτικών δανείων, το μέσο καταναλωτικό εισόδημα παραμένει ακόμη χαμηλό, συγκρινόμενο με άλλες χώρες, βάσει βεβαίως του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Ιδιαίτερα η αγοραστική δύναμη του Ρουμάνου καταναλωτή βρίσκεται στο επίπεδο της Τουρκίας. Είναι λίγο υψηλότερη από της Βουλγαρίας, κατώτερη όμως της γειτονικής Ουγγαρίας, και υψηλότερη της Ουκρανίας.

Παρόλα αυτά, ο Ρουμάνος καταναλωτής ρέπει προς την κατανάλωση, και ιδιαίτερα προς ακριβά προϊόντα πολυτελείας.

Η τιμολόγηση θα πρέπει επομένως να λαμβάνει υπ’ όψιν το ποσοστό ΦΠΑ, το κέρδος του λιανοπωλητή, το κέρδος του χονδρεμπόρου – εισαγωγέα καθώς και άλλα έξοδα π.χ. διαφήμισης, αποθήκευσης κ.λ.π.

Β.1.5 Τελωνειακή νομοθεσία (Διαδικασία – Αρχές)

Ο νέος τελωνειακός κώδικας ισχύει μετά την εναρμόνισή του ρουμανικού με το κοινοτικό δίκαιο. Οι αλλαγές που επέφερε η εισαγωγή του νέου τελωνειακού κώδικα αφορούν την εναρμόνισή της ονοματολογίας των εμπορευμάτων, την θέσπιση του κοινού εξωτερικού

δασμολογίου, την απλοποίηση των διαδικασιών για τα κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, την διαδικασία εισπράξεως δασμών και ΦΠΑ από τρίτες χώρες.

Η τελωνειακή αξία, γενικά, υπολογίζεται στην αξία 'CIF' (cost-insurance-freight) του εισαγόμενου προϊόντος. Οι τελωνειακοί δασμοί καταβάλλονται σε «σκληρό νόμισμα» στην τρέχουσα ισοτιμία και δεν επιβάλλονται σε κοινοτικά προϊόντα, αλλά μόνον στα προϊόντα τρίτων χωρών. Στην περίπτωση, που οι τελωνειακές αρχές δεν συμφωνούν με την δηλούμενη τελωνειακή αξία των προϊόντων, ιδίως για τα προϊόντα τρίτων χωρών, δύνανται να ζητήσουν συμπληρωματικές πληροφορίες και παραστατικά για την τελωνειακή αξία των εμπορευμάτων. Είναι σύνηθες το φαινόμενο οι τελωνειακές Αρχές της Ρουμανίας να απαιτούν το παραστατικό εξαγωγής και μεταφοράς «Shippers Export Declaration» (SED), το οποίο θεωρείται ικανό για την απόδειξη της πραγματικής τελωνειακής αξίας του προϊόντος.

Τα κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, που ταυτοποιούνται από τον ενιαίο φορολογικό αριθμό και το ενιαίο τελωνειακό έγγραφο, δεν επιβαρύνονται με τελωνειακούς δασμούς. Αντίθετα, στα προελεύσεως τρίτων χωρών προϊόντα καταβάλλονται οι δασμοί και ο ΦΠΑ εισαγωγής στα τελωνεία της χώρας.

Τελωνειακοί Δασμοί

- Με δασμό επιβαρύνονται όλα τα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών με βάση τη δασμολογική τους κλάση κατά την είσοδο τους στο έδαφος της Ε. Ένωσης
- Για την κωδικοποίηση των προϊόντων χρησιμοποιείται το εναρμονισμένο σύστημα.
- Η δασμολογική επιβάρυνση για εισαγωγές από μη κοινοτικές χώρες ανέρχεται στις περισσότερες περιπτώσεις από 5% έως και 25% επί της αξίας και για κάποια αγαθά ορίζονται κατώτατα όρια.
- Ο τελωνειακός κώδικας της Ρουμανίας είναι εναρμονισμένος με την κοινοτική νομοθεσία.

Β.1.6 Διαδικασίες εισαγωγής / περιορισμοί εισαγωγών

Την 1η Ιανουαρίου 2007, η Ρουμανία κατέστη πλήρες μέλος της Ε.Ε. και ακολουθεί τους κανόνες της όσον αφορά τις εισαγωγές προϊόντων. Σε μερικές περιπτώσεις και σύμφωνα με την νομοθεσία της Ε.Ε μπορεί να κινηθεί διαδικασία επιβολήςδασμούantidumping στα προϊόντα τρίτων χωρών, που εισάγονται σε χαμηλή αξία και δύνανται να επηρεάσουν τα εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα.

Την 1.1.2007 η Ρουμανία εφάρμοσε το Κοινό Εξωτερικό Δασμολόγιο και υιοθέτησε την κοινή ονοματολογία των εμπορευμάτων. Έτσι, τα εξαγόμενα ελληνικής και κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα απαλλάσσονται των τελωνειακών δασμών, ενώ οι δασμοί που πλήττουν τα εισαγόμενα από τρίτες χώρες είναι οι κοινοί δασμοί της Ε.Ε. Ορισμένα προϊόντα, όπως τα τσιγάρα και τα αλκοολούχα προϊόντα επιβαρύνονται από τους έμμεσους φόρους κατανάλωσης.

Τα κυριότερα λιμάνια στην Μαύρη Θάλασσα είναι αυτά της Κωστάντζας, Agigea, και Mangalia.

Υπάρχουν, επίσης, λιμάνια στο ποταμό Δούναβη εκ των οποίων αναφέρουμε την Cernavoda, την Braila και το Γαλάτσι. Ιδιαίτερα το λιμάνι της Κωνστάντσας είναι το κυριότερο

λιμάνι αλλά και το καλύτερα εξοπλισμένο με ευκολίες αποθήκευσης. Ελεύθερες ζώνες υπάρχουν στις ακτές, που προβλέπουν κίνητρα και φορολογικές απαλλαγές, καθώς και εξαιρέσεις δασμών για τους επενδυτές.

Μόνο εταιρείες εγγεγραμμένες στην Ρουμανία είναι εξουσιοδοτημένες να εκτελωνίζουν εμπορεύματα στα ρουμανικά τελωνεία. Γραφεία αντιπροσωπειών δεν είναι εξουσιοδοτημένα για εκτελωνισμό εμπορευμάτων.

Τα εισαγόμενα προϊόντα στην Ρουμανία υπόκεινται σε 3 είδη επιβαρύνσεων: εισαγωγικούς δασμούς αναλόγως της κατηγορίας για τα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, 19% ΦΠΑ για τα ελληνικής, κοινοτικής και προελεύσεως τρίτων χωρών προϊόντα, καθώς και ειδικό φόρο κατανάλωσης για συγκεκριμένες κατηγορίες αγαθών. Τα εισαγόμενα τρόφιμα, φρούτα και λαχανικά επιβαρύνονται με 9% ΦΠΑ από 1.6.2015.

Εξαγωγές: Σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ρουμανίας, τα εξαγόμενα προϊόντα εξαιρούνται του ΦΠΑ (ήτοι ποσοστό 0%). Προκειμένου να ισχύσει η απαλλαγή για αυτά τα προϊόντα, είναι απαραίτητο οι σχετικές συναλλαγές να πραγματοποιούνται με τραπεζικό έμβασμα, από εμπορική τράπεζα αναγνωρισμένη από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας.

Ο εισαγωγέας υποχρεούται να συνοδεύει τα προϊόντα του με τιμολόγιο εξαγωγής, παραστατικό μεταφοράς, πιστοποιητικό προέλευσης και λοιπά πιστοποιητικά που απαιτούνται για το συγκεκριμένο προϊόν (προέλευση, ποιότητα, άδεια).

Οι εξαγωγείς υποχρεούνται να συμπληρώσουν το πιστοποιητικό εξαγωγής, εάν είναι αναγκαίο, για την απόκτηση της σχετικής άδειας εξαγωγής.

Από την 1.07.2009, οι τελωνειακές αρχές της Ρουμανίας και οι άλλες αρχές των κρατών μελών που έχουν αυτή την αρμοδιότητα υποχρεούνται να διαθέτουν τον ενιαίο αριθμό εγγραφής ή τον ενιαίο αριθμό Μητρώου ΦΠΑ της εταιρείας, τον λεγόμενο (**EORI Number**), ο οποίος χρησιμοποιείται για όλες τις δραστηριότητες των τελωνείων.

Όπως προαναφέρθηκε, οι εισαγωγές προϊόντων υπόκεινται σε ΦΠΑ, είτε κατά την είσοδό τους στα τελωνεία, εφόσον πρόκειται για προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, είτε κατά την τιμολόγηση ή μετά την παρέλευση ενός μηνός, εφόσον πρόκειται για κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, η εταιρεία διακίνησης των οποίων διαθέτει ενιαίο φορολογικό αριθμό.

Το κοινοτικό τελωνειακό καθεστώς για προϊόντα προελεύσεως Ε.Ε.

Η Τελωνειακή Αρχή απαιτεί ειδικά παραστατικά για την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων εντός των κρατών μελών της Ε.Ε. από τον εξαγωγέα ή επιχειρηματία, τον εξουσιοδοτημένο σύμφωνα με το άρθρο 14^{A} του κανονισμού της Ε.Ε.. Συγκεκριμένα, απαιτούνται:

• **Ενιαίο Τελωνειακό Έγγραφο** (Single Administrative Document): Εφαρμόζεται επίσης στις εξαγωγές και πρέπει να υποβληθεί για κατάθεση και αποδοχή από την τελωνειακή αρχή. Συνοδεύεται, δε, από άλλα τελωνειακά παραστατικά, σύμφωνα με το άρθρο 218 του κανονισμού 2452/93/ΕΕ. Στο Ενιαίο Τελωνειακό Έγγραφο εγγράφεται ο ενιαίος φορολογικός αριθμός ή αριθμός ΦΠΑ της εταιρείας (EORI Number), ο οποίος χρησιμοποιείται για όλες τις συναλλαγές με το εξωτερικό.

• **Τιμολόγιο εξαγωγής:** Πρέπει να συνοδεύει το Ενιαίο Τελωνειακό Έγγραφο, όπως περιγράφεται στο άρθρο 181, ώστε να χορηγηθεί το καθεστώς ελευθέρας κυκλοφορίας.
• **Πιστοποιητικό μεταφοράς εμπορευμάτων ή άδεια μεταφοράς**
• **Πιστοποιητικό προελεύσεως προϊόντων** (εκδίδεται από επιμέρους Επιμελητήρια)
• **Παραστατικά που απαιτούνται για την εφαρμογή των προτιμησιακών δασμών ή απαλλαγής φόρων ή ΦΠΑ.**
• **Παραστατικά προς έλεγχο, που απαιτούν οι τελωνειακές αρχές σε περίπτωση επανεξαγωγής προϊόντων.**

Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να απευθυνθείτε στις ιστοσελίδες του ρουμανικού τελωνείου http://www.customs.ro/ro/e-customs/eori.aspxκαι στην κοινοτική ιστοσελίδα http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/procedural_aspects/general/community_cOde/index_en.htm

Β.1.7 Καθεστώς ιδιοκτησίας

Το ρουμανικό δίκαιο συμβαδίζει γενικά με όλους τους τρόπους κτήσης ακινήτων, που παραδοσιακά υφίστανται στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Τα συμβόλαια, τα οποία έχουν ως στόχο την μεταβίβαση ή την κτήση εμπράγματων δικαιωμάτων στα ακίνητα (οικόπεδα, οικοδομικές κατασκευές) πρέπει να γίνονται ενώπιον συμβολαιογράφου με αυθεντικές πράξεις, διαφορετικά αντιμετωπίζουν ακυρότητα.

Γενικά, για την ολοκλήρωση μεταβίβασης κυριότητας απαιτείται η εγγραφή των τίτλων ιδιοκτησίας στο υποθηκοφυλακείο.

Πλέον δεν υπάρχουν περιορισμοί για αγορά ακινήτων (είτε πρόκειται για κατοικίες, γεωργική γη και δάση) από αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα ή από εταιρείες που έχουν την έδρα τους στα κράτη μέλη της Ε.Ε.

Μεγαλύτερη ισχύ έχει το ιδιωτικό συμβόλαιο ενοικίου που υποβάλλεται στις φορολογικές αρχές, καθώς εξασφαλίζεται η πληρωμή των ενοικίων και η επιστροφή του χώρου σε καλή κατάσταση κατά την λήξη του συμβολαίου.

Σε περίπτωση πώλησης του ακινήτου, το οποίο έχει δοθεί προς ενοικίαση, το ακίνητο μεταβιβάζεται με το βάρος της μίσθωσης, εφόσον:

α) η ενοικίαση είναι εγγεγραμμένη στο αρμόδιο τμήμα, όπου τηρούνται τα ενοίκια ή

β) το συμβόλαιο της ενοικίασης φέρει ημερομηνία προγενέστερη της πώλησης.

Γεωργική γη

Από 01.01.2014, δεν υφίστανται πλέον περιορισμοί για την αγορά γης, ήτοι γεωργικής ή δασικής έκτασης, από φυσικά ή νομικά πρόσωπα κράτους μέλους της Ε.Ε.

Ακίνητα

Το ρουμανικό δίκαιο επιτρέπει διαφόρους τύπους συμβάσεων για αγορά ή πώληση ακινήτων, πέραν της απλής μεταβίβασης κυριότητας, όπως το συμβόλαιο ανταλλαγής ακινήτων, τη συμμετοχή σε είδος στο ακίνητο ή τη συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας που κατέχει το ακίνητο. Οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την μεταφορά των εμπράγματων δικαιωμάτων των ακινήτων (γή και ακίνητα) πραγματοποιούνται με συμβολαιογραφική πράξη.

Αναφορικά με την είσοδο ενός ξένου στην αγορά ακινήτων στην Ρουμανία, προς το παρόν τουλάχιστον, δεν υπάρχουν περιορισμοί για εταιρείες, που έχουν την έδρα τους σε ένα από τα κράτη μέλη.

Β.1.8 Εργασιακό καθεστώς

Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης για τους εργαζομένους

Στην Ρουμανία, ο νόμιμος **κατώτατος μηνιαίος μισθός**, ήταν κατά το 2018 **1.450 RONμεικτά**. Α**πό 1.1.2019 αυξήθηκε στα 1.900 (**ή **407 Ευρώ)**και ακολούθησε περαιτέρω αύξηση στα 2.080 Ron. Το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει 12,43 Ron/ώρα. Επίσης, από 1.1.2019 διαφοροποιείται ο κατώτατος μισθός για κατόχους τίτλων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε 2.350 Ron, ήτοι 14,04 Ron/ώρα.

Ο **μέσος μηνιαίος μισθός** του Ρουμάνου από τις 31.12.2018, ανέρχεται **σε 4.938 RON** μικτά (2.957 RON καθαρά).

Επιπλέον, σε μια προσπάθεια να παρασχεθούν κίνητρα για να περιοριστεί η μετανάστευση εξειδικευμένων εργατών και υπαλλήλων του τομέα κατασκευών, οι μισθωτοί του εν λόγω κλάδου, από 1.1.2019 λαμβάνουν 3.000 Ron μικτά, δεν πληρώνουν φόρο εισοδήματος και οι ασφαλιστικές τους εισφορές μειώνονται κατά 3,75%.

Η διάρκεια εργασίας είναι 8 ώρες την ημέρα και 40 ώρες την εβδομάδα. Η ανώτερη νόμιμη διάρκεια εργασίας είναι 48 ώρες την εβδομάδα, συμπεριλαμβανομένων και των υπερωριών, με την προϋπόθεση ότι ο μέσος όρος εργασίας εβδομαδιαίως δεν ξεπερνά τις 48 ώρες. Για τα άτομα κάτω των 18 ετών, η διάρκεια της εργασίας δύναται να είναι 6 ώρες την ημέρα και 30 ώρες την εβδομάδα.

Η ανώτερη ηλικία για σύνταξη **είναι 65** ετών για τους άνδρες μέχρι το 2015 και **63 έτη** για τις γυναίκες μέχρι το 2030.

Οι τύποι σύμβασης εργασίας διακρίνονται σε ανεξάρτητες και εξαρτημένες συμβάσεις / συμβάσεις ορισμένου και αορίστου χρόνου.

Διαφορετικές περίοδοι δοκιμής εφαρμόζονται στις ακόλουθες περιπτώσεις

■ για τις συμβάσεις αορίστου χρόνου: 90 ημέρες για τις κοινές θέσεις εργασίας και 120 ημέρες για τα διευθυντικά στελέχη.

■ για τις συμβάσεις ορισμένου χρόνου εξαρτάται από την διάρκεια της σύμβασης (5 ημέρες για 3μηνη σύμβαση, 45 ημέρες για 6μηνη)

■ για τους ανάπηρους: 30 ημέρες

Στην Ρουμανία οι άδειες είναι τουλάχιστον 20 εργάσιμες ημέρες ετησίως. Οι ημέρες εορτών είναι 12 ετησίως, εκ των οποίων οι δύο είναι πάντα Κυριακή. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες και οι ανήλικοι δικαιούνται 3 ημέρες συμπληρωματικά.

Η άδεια μητρότητας είναι 126 ημέρες, εκ των οποίων μερικές μπορούν να ληφθούν πριν την γέννηση με μηνιαίες αποδοχές σε ποσοστό 85% του μέσου ακαθάριστου μισθού των τελευταίων 6 μηνών. Εναλλακτικά τη γονική αυτή άδεια δικαιούται και ο πατέρας.

Διάρκεια της άδειας ανατροφής τέκνου

- μέχρι 2 έτη, με αποζημίωση 85% του μηνιαίου καθαρού μισθού των τελευταίων 12 μηνών, αλλά όχι μικρότερο των 1250 Ron αλλά και όυτε μεγαλύτερη των 8.500.

- μέχρι 2 έτη, με αποζημίωση 75% του μηνιαίου καθαρού μισθού, αλλά όχι μικρότερο των 600 λέι ήτοι 133 ευρώ.

Η άδεια για τη γέννηση τέκνου είναι 5 εργάσιμες ημέρες και επιπλέον 10 ημέρες, εάν ο πατέρας διαθέτει πιστοποιητικό για την επιμέλεια του παιδιού.

Η άδεια ασθενείας δύναται να ανέλθει σε 183 ημέρες ετησίως (η πιο μεγάλη διάρκεια για σοβαρές ασθένειες και με καταβολή του 75% -100% των μηνιαίων αποδοχών του εργαζομένου.) Οι 5 πρώτοι μήνες καταβάλλονται από τον εργοδότη και οι υπόλοιποι από το Εθνικό Ταμείο Κοινωνικής Ασφάλισης (FNUASS).

Κατά το 2017 επίσης αποφασίσθηκαν νέοι κανόνες για τις επιχειρήσεις και αλλαγές του φορολογικού κώδικα, που εφαρμόζονται από 1.1.2018 και αναμένεται να επηρεάσουν σημαντικά τα έσοδα του προϋπολογισμού της χώρας. Οι σχετικές τροποποιήσεις είναι οι ακόλουθες:

-Οι κοινωνικές εισφορές μεταφέρονται πλέον από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, αλλά οι εργοδότες θα είναι ακόμη υπεύθυνοι για την καταβολή των ποσών στον κρατικό προϋπολογισμό.

-Τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία κερδίζουν εισοδήματα από τα μερίσματα, τόκους και άλλες πηγές ανεξάρτητων δραστηριοτήτων, απαιτείται πλέον να καταβάλλουν 10% εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, ενώ προηγουμένως υπήρχε απαλλαγή από την πληρωμή του εν λόγω ποσού. Σημειώνουμε ότι οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης της κατηγορίας αυτής θα είναι 10% επί του ελάχιστου μηνιαίου μισθού για 12 μήνες του έτους.

Β.2 Στρατηγική Εισόδου στην Αγορά της (Χώρας)

ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΕΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Η γεωγραφική εγγύτητα της Ρουμανίας με την Ελλάδα, η συμπληρωματικότητα της παραγωγής, και η ελεύθερη πρόσβαση, διευκολύνουν την ανάπτυξη εμπορικών συναλλαγών και επιχειρηματικής συνεργασίας**,** όπως:

- **συνεργασία στον τομέα γεωργίας, παραγωγής και επεξεργασίας τροφίμων και ποτών** – Λόγω ανεκμετάλλευτων πρώτων υλών και ύπαρξης καλής ποιότητας, αλλά μη τυποποιημένων, γεωργικών προϊόντων (λαχανικών, φρούτων και κρασιού), ο τομέας παραγωγής και επεξεργασίας τροφίμων παρουσιάζει ευκαιρίες επιχειρηματικής δραστηριοποίησης.
- **συμμετοχή σε χρηματοδοτικά προγράμματα της Ε.Ε.** – Η Ρουμανία αναμένεται να λάβει 40 δισ. ευρώ από την Ε.Ε κατά την περίοδο 2014-2020 (αύξηση 18% σε κονδύλια σε σύγκριση με την περίοδο 2007-2013 και με ίδια χρηματοδότηση ύψους 8,9 δις ευρώ). Οι ελληνικές συμβουλευτικές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στον εν λόγω τομέα.
- **συμμετοχή σε χρηματοδοτικά προγράμματα της Ρουμανίας:** Σύμφωνα με τη νέα νομοθεσία για την ανάπτυξη (δεν υφίσταται ενιαίος αναπτυξιακός νόμος), δίδεται η δυνατότητα επιδότησης κατά 50% και πλέον νέων θέσεων εργασίας. Παρέχονται κίνητρα σε νέες επενδύσεις στο πλαίσιο λειτουργίας των βιομηχανικών και βιοτεχνικών πάρκων (παραχώρηση υποδομών και δικτύων κλπ.) και σχεδιάζονται συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα μικρομεσαίων επιχειρήσεων (με παροχή κρατικών εγγυήσεων-επιδοτήσεων θέσεων εργασίας). Επίσης, απαλλάσσονται της φορολογίας τα κεφάλαια, που επανεπενδύονται, εφαρμόζεται ενιαίος φορολογικός συντελεστής 16% και ισχύει ελαστικότητα για τα εργασιακά ζητήματα.
- **κατασκευές** – Παρά την οικονομική κρίση, που επηρέασε την χώρα από τον Ιούλιο του 2010, ο τομέας αυτός παρουσιάζει ανάπτυξη σε μεγάλα έργα υποδομής, τα οποία χρηματοδοτούνται από διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς (ΕΕ, Παγκόσμια Τράπεζα κλπ).
- **υπηρεσίες τουρισμού** – Η γεωγραφική θέση της Ρουμανίας, η διατήρηση άριστων πολιτικών και οικονομικών σχέσεων και η αναβάθμιση του επιπέδου διαβίωσης των ρουμανικών νοικοκυριών συνηγορούν προς την κατεύθυνση αύξησης του τουριστικού ρεύματος προς Ελλάδα τα προσεχή έτη. Σημειώνεται ότι για τα έτη 2016, 2017 και 2018 η Ελλάδα ήταν πρώτος προορισμός για τους Ρουμάνους τουρίστες.
- **δίκτυα διανομής** – δεδομένης της υπό διαμόρφωση κατάστασης στον κλάδο, επιβάλλεται η άμεση δραστηριοποίηση των ελληνικών επιχειρήσεων, καθώς μέσω νέων δικτύων διανομής στην χώρα, προωθούνται καλύτερα τα προϊόντα.
- υπάρχουν, επίσης, ευκαιρίες στον τομέα ιδιωτικών ιατρικών κέντρων, στον τομέα συμβουλευτικών εταιρειών καθώς και στον τραπεζικό τομέα.

Όσον αφορά στην **εξαγωγή** ελληνικών προϊόντων στη Ρουμανία, λαμβανομένης υπ΄όψιν της αύξησης του εισοδήματος των νοικοκυριών τα τελευταία χρόνια και ιδίως στις μεγάλες πόλεις (Βουκουρέστι, Κωστάντζα, Τιμισοάρα, Ιάσιο, Κλούζ, Κραϊόβα), υπάρχουν δυνατότητες διείσδυσης σε διάφορους τομείς, όπως φρούτων και λαχανικών, τροφίμων εν γένει, παιχνιδιών, ενδυμάτων, κατασκευαστικών υλικών, μαρμάρου και προϊόντων αλουμινίου, καλλυντικών και ειδών κουζίνας, φαρμακευτικών προϊόντων και νοσοκομειακού εξοπλισμού, γεωργικών μηχανημάτων, ηλεκτρολογικού υλικού, τηλεπικοινωνιακού υλικού κλπ.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις που επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά της Ρουμανίας καλούνται να αντιμετωπίσουν διάφορες προκλήσεις όπως, η αυξημένη γραφειοκρατία και η πολυπλοκότητα της νομοθεσίας σε τομείς που επηρεάζουν τη λειτουργία και δραστηριοποίηση μιας επιχείρησης, (πχ πιστοποίηση προϊόντων, έκδοση αδειών, καθυστερήσεις τελωνείων, φορολογικό καθεστώς και ασάφεια ως προς το ιδιοκτησιακό καθεστώς ακινήτων).

Δύσκολο, επίσης, σημείο αποτελεί η **ανεύρεση των κατάλληλων συνεργατών** π.χ. εισαγωγέα, συνεργάτη αλλά και 'manager', ο οποίος να γνωρίζει, τα διεθνή λογιστικά πρότυπα και τις διεθνείς επιχειρηματικές πρακτικές.

Προκειμένου να επιλεγεί μια ρουμανική εταιρεία για συνεργασία, θα πρέπει **να γίνεται έλεγχος φερεγγυότητας** από ειδικές εταιρείες ελέγχου φερεγγυότητας, ελληνικών συμφερόντων τράπεζες εγκατεστημένες στην εδώ αγορά, προς αποφυγή προβλημάτων που σχετίζονται με την έλλειψη ρευστότητας κλπ.

Αναφορικά με τα ελληνικά προϊόντα, σημειώνεται ότι θεωρούνται από το καταναλωτικό κοινό της Ρουμανίας καλής ποιότητος και υψηλών προδιαγραφών έναντι προϊόντων χαμηλότερης ποιότητας (Κίνας, Τουρκίας).

Η επιτυχής επιχειρηματική δραστηριοποίηση στην αγορά της Ρουμανίας εξαρτάται από την επιλογή της κατάλληλης στρατηγικής εκ μέρους των διοικήσεων των ελληνικών επιχειρήσεων (εξαγωγές, ίδρυση γραφείου αντιπροσωπείας, αξιοποίηση δικτύων διανομής, κοινοπραξίες, κλπ). Δεδομένης της γεωγραφικής εγγύτητας και του μεγάλου μεγέθους της αγοράς (η δεύτερη πλέον σημαντική αγορά των ανατολικών χωρών μετά την Πολωνία), οι ελληνικές εταιρείες θα πρέπει να είναι έτοιμες να καλύψουν τις ποσότητες ζήτησης για την αγορά της Ρουμανίας και να διασφαλίζουν σταθερότητα προμήθειας των προϊόντων τους.

Συνήθως τα αρχικά σημεία έναρξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων για τις ξένες εταιρείες είναι το Βουκουρέστι, η Κωστάντζα, η Τιμισοάρα και η Κραϊόβα, που αποτελούν τις πόλεις με το μεγαλύτερο πληθυσμό και τα επιχειρηματικά κέντρα της χώρας. Τα τελευταία χρόνια αναπτύχθηκαν καλά οργανωμένα δίκτυα διανομής, ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις, τα οποία επεκτείνονται σιγά-σιγά σε άλλα σημεία.

Πάντως, η εξεύρεση εισαγωγέα αποτελεί το πρώτο και κυριότερο βήμα για την είσοδο στην αγορά.

Για την προώθηση των προϊόντων τους, οι ελληνικές επιχειρήσεις μπορούν να επιλέξουν μεταξύ των κάτωθι εναλλακτικών:

- ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥΣ-ΔΙΑΝΟΜΕΙΣ

- ΙΔΡΥΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ/ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ-ΘΥΓΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

- ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ (JOINT VENTURES)

- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ (DIRECT MARKETING)

- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ (FRANCHISING)

Β.2.1 Συνεργασία με Αντιπροσώπους/διανομείς

Επιλογή αντιπροσώπου – διανομέως

Οι ξένες εταιρείες αποφεύγουν να στηριχθούν αποκλειστικά στις υπηρεσίες ενός αντιπροσώπου στη Ρουμανία.

Η πλέον συνηθισμένη στρατηγική για την είσοδο στην αγορά είναι η επιλογή ενός ή περισσοτέρων διανομέων (ανάλογα με το προϊόν). Ένας τυπικός διανομέας διαθέτει τα προϊόντα ξένης παραγωγής στην λιανική πώληση και τον καταναλωτή, παρέχοντας επίσης στήριξη σε υπηρεσίες 'logistics' (τελωνειακές άδειες, αποθήκευση, μεταφορά κλπ). Πολλοί Ρουμάνοι διανομείς έχουν δημιουργήσει δίκτυα στην επαρχία, τα οποία επιτρέπουν μεγαλύτερη διείσδυση των ξένης προελεύσεως προϊόντων. Επισημαίνεται ότι σε ορισμένους τομείς, όπως πχ στα φαρμακευτικά ή στα ενδύματα - υποδήματα, η πρόσβαση σε κανάλια διανομέων είναι πιο δύσκολη από ότι σε άλλους, καθώς οι εταιρίες διανομής ελέγχονται συνήθως από μεγάλες πολυεθνικές. Στον τομέα των φρούτων - λαχανικών και συσκευασμένων τροφίμων, η πρόσβαση είναι πιο εύκολη, καθώς υπάρχουν πολλές μικρότερες εταιρίες διανομής.

Β.2.2 Δημιουργία θυγατρικής/υποκαταστήματος/αντιπροσωπίας/κοινοπραξίας

Ίδρυση Γραφείου Αντιπροσωπείας

Το πλεονέκτημα της ίδρυσης Γραφείου Αντιπροσωπείας για τις ξένες εταιρείες είναι η στενότερη συνεργασία με τους τελικούς καταναλωτές και ο καλύτερος έλεγχος της προώθησης και διανομής των προϊόντων τους. Παρόλα αυτά, **τα Γραφεία Αντιπροσωπείας δεν δύνανται να εκτελέσουν εμπορικές δραστηριότητες οιασδήποτε μορφής** (πωλήσεις, άνοιγμα τραπεζικών εμπορικών λογαριασμών, παραγωγή προϊόντων ή προσφορά υπηρεσιών), σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία. Λειτουργούν ως μεσολαβητές ανάμεσα στην μητρική εταιρεία και στους εμπορικούς εταίρους αυτής, προβαίνοντας συνήθως σε διαφημιστικές ενέργειες και πράξεις προβολής της μητρικής εταιρείας. Το δίκτυο διανομής και αντιπροσώπων αναλαμβάνει το έργο των πωλήσεων. Η είσοδος στην αγορά με αυτή την μορφή ενδυναμώνει τον έλεγχο του ξένου παραγωγού/εξαγωγέα στην διαδικασία διανομής και μειώνει την πιθανότητα αποτυχίας στην αγορά.

- **Ίδρυση εταιρείας στην Ρουμανία**

Η ίδρυση εταιρείας στην Ρουμανία αποτελεί την πλέον προχωρημένη μορφή προώθησης προϊόντων στην αγορά, αφού προβλέπει ολοκληρωμένο έλεγχο στον τομέα της διαδικασίας πωλήσεων, από την εισαγωγή μέχρι τις τελικές πωλήσεις.

- **Ίδρυση κοινοπραξίας**

Παρότι η πρακτική της δημιουργίας επιχειρηματικών κοινοπραξιών θα μπορούσε να αποτελέσει μέσο επιτυχούς επιχειρηματικής δραστηριοποίησης στην Ρουμανία, είναι προτιμότερο η διαχείριση να βρίσκεται υπό τον έλεγχο ελληνικού κεφαλαίου. Σε περίπτωση που το ξένο κεφάλαιο έχει την μειοψηφία, όλα εξαρτώνται από τις καλές προθέσεις των Ρουμάνων ιδιοκτητών της πλειοψηφίας. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα όπου ξένοι κάτοχοι μειοψηφικών κεφαλαίων αδυνατούν να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους στα ρουμανικά δικαστήρια. Η δημιουργία 'joint venture' μεταξύ ελληνικής και ρουμανικής εταιρείας είναι προτιμότερο να γίνει, αφού τα δύο μέρη έχουν ήδη δοκιμάσει την συνεργασία τους στο παρελθόν για μία συγκεκριμένη περίοδο.

Ένα θετικό στοιχείο της δημιουργίας 'joint venture' είναι τα πλεονεκτήματα, που μπορεί να απολαμβάνουν επιχειρήσεις με ρουμανική ταυτότητα.

Υπηρεσίες δικαιόχρησης:

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, οι υπηρεσίες δικαιόχρησης (franchising) αναπτύχθηκαν σημαντικά στη Ρουμανία σε τομείς, όπως ταχυφαγεία (fast foods), λιανικό εμπόριο, εκπαίδευση, 'fitness' και υγεία, διασκέδαση, τουρισμό και αυτοκίνητα. Σε ορισμένες κατηγορίες υπηρεσιών, κυρίως "business to business", όπως υπηρεσίες καθαρισμού και συντήρησης, μεταφορές, ταχυδρομικές μεταφορές 'express', 'logistics', συμβουλευτικές εταιρείες, εκπαίδευση στελεχών κ.ά., οι υπηρεσίες δικαιόχρησης παρουσιάζουν αλματώδη ανάπτυξη.

Το 2013, ο κύκλος εργασιών του τομέα στην Ρουμανία ήταν περίπου 1,3 δισ. Ευρώ και αφορούσε περίπου 500 επιχειρήσεις, ενώ το 2014 προσέγγισε το ποσό των 1,4 δισ. ευρώ. Σήμερα, ο κύκλος εργασιών υπηρεσιών franchising υπολογίζεται σε 3 δισ. ευρώ και εκτιμάται ότι θα διπλασιαστεί την επόμενη πενταετία. Η συμμετοχή των κυριότερων κατηγοριών είναι : fast food (23,3%), καφέ και εστιατόρια (6,2%), εμπόριο λιανικής πώλησης (26,4%), συνεργεία αυτοκινήτων, καταστήματα καλλυντικών, ακίνητα, έπιπλα, υπηρεσίες (28,8%) και ξενοδοχεία (2,4%).

Η πιο εμφανής διείσδυση έχει γίνει στον τομέα των ταχυφαγείων (fast foods), όπου πολυεθνικές και εγχώριες εταιρείες δραστηριοποιούνται επιτυχώς. Τα επόμενα χρόνια αναμένεται είσοδος νέων εταιρειών στον τομέα μικρο-γευμάτων, καφενείων 'coffee-shops' – 'tea shops', λόγω της αύξησης της κατανάλωσης και του σύγχρονου τρόπου ζωής των Ρουμάνων. Σημαντικές ευκαιρίες παρουσιάζονται και στον τομέα του λιανικού εμπορίου, όπου ο κύκλος εργασιών αυξάνεται σημαντικά ετησίως. Αν η τάση αυτή συνεχισθεί, αναμένεται να αυξηθούν και οι δυνατότητες για την δραστηριοποίηση μέσω 'franchising' στον τομέα λιανικής και καταναλωτικών αγαθών.

Ωστόσο, μετά την οικονομική κρίση του 2008, οι Ρουμάνοι επιχειρηματίες είναι πιο προσεκτικοί ως προς τις νέες επενδύσεις. Οι κανόνες franchising στην Ρουμανία είναι αντίστοιχοι των άλλων κρατών της ΕΕ και γενικά ο έχων την δικαιόχρηση δύναται να αναπτύξει την

δραστηριότητά του και το προϊόν, την τεχνολογία και τις υπηρεσίες στο πλαίσιο της σύμβασης που έχουν υπογράψει. Η συμφωνία δικαιόχρησης εξασφαλίζει τα συμφέροντα των μελών του δικτύου franschising και προστατεύει την βιομηχανική και πνευματική ιδιοκτησία του εντολέα της δικαιόχρησης. Η εν λόγω συμφωνία πρέπει να ορίζει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των δύο μερών και, κυρίως, να περιέχει τα εξής στοιχεία: αντικείμενο συμβολαίου, υποχρεώσεις των δύο μερών, χρηματοδοτικές υποχρεώσεις, διάρκεια του συμβολαίου, ρήτρες τροποποίησης, επέκταση και ακύρωση.

Οι εμπειρογνώμονες της ρουμανικής Ένωσης «Romanian Franchise Association» πιστεύουν ότι οι επενδυτές έγιναν πλέον προσεκτικοί, λαμβάνοντας υπόψιν την έλλειψη ρευστότητας και τις μικρότερες χρηματοδοτήσεις εκ μέρους των τραπεζών.

Οι αμερικανικές εταιρείες franchising κατείχαν το 2008 το 22% του συνόλου των εταιρειών με κυριότερες τις Mac Donalds, Four Star Pizza, KFC, Pizza Inn, American Life Insurance, Curves, The Gap, Hertz, Budget, Ruby Tuesday, Candy Bouquet, Howard Johnson, Ramada, Hilton, Starbucks, Subway, Paul, French Bakery.

Παράλληλα, υπάρχουν πολλές ευρωπαϊκές εταιρείες, όπως οι ΙΚΕΑ, Intersport, Mango, Zara, Lacoste, Nike, Adidas, H&M, Brico-stores, Body Shop, Mark & Spenser, Sephora κλπ.

Οι υπηρεσίες απευθείας προώθησης (telemarketing, fax-marketing και direct marketing) είναι γνωστές στην Ρουμανία. Η Ρουμανική Ένωση Εταιρειών Άμεσου Μάρκετινγκ «The Romanian Marketing Association» (ARMAD), η οποία αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας 'European Direct Marketing Association' (FEDMA), διαθέτει 20 μέλη, που δραστηριοποιούνται στον εν λόγω τομέα και προσφέρουν λύσεις σε εταιρείες που χρειάζονται τις υπηρεσίες τους.

Υπάρχει, βεβαίως, σχετική ρουμανική νομοθεσία περί «άμεσου μάρκετινγκ», η οποία είναι εναρμονισμένη με την κοινοτική νομοθεσία και αρκετά αυστηρή, αναφορικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων του καταναλωτή.

Η κοινοτική «Οδηγία 95/46/ΕΚ για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών» προβλέπει τις υποχρεώσεις των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στο άμεσο μάρκετινγκ και επιβάλλει ένα αυστηρό καθεστώς για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την χρήση αυτών.

Σχετικές είναι οι ιστοσελίδες: http://ec.europa.eu/consumers,

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/index_en.htm

Η από απόσταση πώληση 'πόρτα-πόρτα'

Βάσει της «Οδηγίας 85/577/ΕΟΚ για την προστασία των καταναλωτών κατά τη σύναψη συμβάσεων εκτός εμπορικού καταστήματος», η οποία αφορά στην έρευνα αγοράς και διανομή εντύπων πόρτα-πόρτα και στην προστασία των καταναλωτών, προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι,

πριν την υπογραφή ενός συμβολαίου 'direct marketing', είναι υποχρεωτική η πληροφόρηση του πελάτη εκ μέρους του πωλητή σχετικά με την επωνυμία της εταιρείας αλλά και η παροχή οποιωνδήποτε άλλων πληροφοριών που ζητηθούν για τον προμηθευτή, τις τιμές, την περίοδο διάρκειας κλπ. Πάντως, οι καταναλωτές έχουν δικαίωμα επιστροφής των προϊόντων, χωρίς καμία αιτιολογία σε διάστημα 7 ημερών καθώς και δικαίωμα συμψηφισμού για ελαττωματικά προϊόντα.

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/index_en.htm

Η από απόσταση πώληση χρηματοδοτικών υπηρεσιών

Η από απόσταση πώληση χρηματοδοτικών υπηρεσιών ρυθμίζεται από την «Οδηγία 2002/65/ΕΚ σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές» με την οποία είναι εναρμονισμένη η ρουμανική νομοθεσία. Η εν λόγω νομοθεσία προστατεύει τον καταναλωτή, εξασφαλίζοντάς του ότι προστατεύεται από τους παράνομους προμηθευτές (providers).

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/fina_serv/index_en.htm

Το άμεσο μάρκετινγκ μέσω Internet ρυθμίζεται από την κοινοτική Οδηγία 2000/31/ΕΚ για το ηλεκτρονικό εμπόριο, η οποία καθορίζει ορισμένες ειδικές υποχρεώσεις, που απαιτούνται για την εν λόγω δραστηριότητα. Οι προωθητικές προσφορές δεν θα πρέπει να παραπλανούν τον καταναλωτή, ενώ οι πληροφορίες πρέπει να είναι εύληπτες και προσιτές σε αυτόν. Η οδηγία, επίσης, προβλέπει ότι ως προς το μάρκετινγκ μέσω e-mail πρέπει να είναι ξεκάθαρο ποιος είναι ο αποδέκτης, ενώ ο εγχώριος καταναλωτής έχει δικαίωμα να γνωρίζει άμεσα αν είναι εγγεγραμμένος στο εθνικό δίκτυο ηλεκτρονικών δεδομένων.

Για περισσότερες πληροφορίες, η σχετική ιστοσελίδα είναι:

http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/index_en.htm

Β.2.3 Δίκτυα Διανομής

Το σύστημα διανομής καταναλωτικών προϊόντων στην Ρουμανία παρουσίασε σημαντικές αλλαγές μετά την μετάβαση της οικονομίας από την σχεδιαζόμενη στην οικονομία της αγοράς. Τα πρώτα σούπερ-μάρκετ δυτικού τύπου εμφανίσθηκαν στην ρουμανική αγορά μετά το 1990, με περιορισμένες αρχικώς επιφάνειες και απευθύνονταν κυρίως στους καταναλωτές υψηλών εισοδημάτων.

Σήμερα, το σύγχρονο εμπόριο των μεγάλων αλυσίδων καταστημάτων αντιπροσωπεύει το 53% της λιανικής πώλησης και στις αστικές περιοχές το 75%. Το 2016, ο κύκλος εργασιών στο

λιανικό εμπόριο, που θεωρείται ο βασικότερος δείκτης κατανάλωσης των νοικοκυριών, παρουσίασε αύξηση 14,1% , ήτοι την μεγαλύτερη αύξηση από το 2007, ενώ και το 2017 η αύξηση του κύκου εργασιών του λιανικού εμπορίου ήταν επίσης σημαντική, της τάξης του 10,7%.

Μεγάλες ξένες αλυσίδες καταστημάτων δραστηριοποιούνται στην ρουμανική αγορά σε διάφορους τομείς π.χ. ηλεκτρικών ειδών, οικιακού εξοπλισμού, καλλυντικών, τροφίμων (Metro, Selgros, Kaufland, Carrefour, Cora, Mega Image, Auchan, Artima, Lidl) κ.ά. Η ανοδική πορεία της οικονομίας της Ρουμανίας τα τελευταία έτη απετέλεσε πόλο έλξης για όλο και περισσότερες διεθνείς αλυσίδες λιανικού εμπορίου, οι οποίες επέκτειναν τις δραστηριότητές τους στην Ρουμανία, με αποτέλεσμα την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Οι παραδοσιακές μορφές λιανικής πώλησης (παντοπωλεία, καταστήματα της γειτονιάς και ανοιχτές αγορές), αν και κατέχουν ακόμη σημαντικό μερίδιο αγοράς, χάνουν συνεχώς έδαφος, προς όφελος των σύγχρονων καναλιών διανομής.

Τα *παντοπωλεία*, τα οποία προσφέρουν στον καταναλωτή διάφορα προϊόντα, κυρίως τρόφιμα, ανταγωνίζονται τα μαγαζιά της γειτονιάς λόγω της κοντινής απόστασης, αλλά και λόγω του ότι είναι ανοιχτά όλο το 24ωρο.

Τα *καταστήματα της γειτονιάς*, μετά την ιδιωτικοποίησή τους, βελτίωσαν την ποικιλία προϊόντων που διαθέτουν, αλλά η γκάμα τους παραμένει περιορισμένη. Οι ιδιοκτήτες τους κατέχουν συνήθως πολλά καταστήματα, τα οποία καταλαμβάνουν μεγάλο μερίδιο της αγοράς.

Οι *ανοιχτές αγορές* προσφέρουν κυρίως τρόφιμα και άλλα καταναλωτικά προϊόντα. Οι ανοιχτές αγορές, οι αγορές χονδρεμπορίου, ημι-χονδρεμπορίου, και οι ειδικές αγορές (ενδυμάτων, τροφίμων, ηλεκτρονικών ειδών) είναι συνήθως εγκατεστημένες στην περιφέρεια, στα περίχωρα μεγάλων πόλεων και προσφέρουν στους καταναλωτές ποικιλία προϊόντων χαμηλής κυρίως τιμής.

Ειδικότερα ως προς τα τρόφιμα, το δίκτυο διακίνησης έχει την κλασική μορφή «Εισαγωγέας-Χονδρέμπορος-Λιανοπωλητής». Ωστόσο, παρατηρείται βαθμιαία μείωση της δραστηριότητας των χονδρεμπόρων προς όφελος των εισαγωγέων και των λιανοπωλητών.

Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, τα σύγχρονα σημεία λιανικής πώλησης, ήτοι οι μεγάλες αλυσίδες σουπερμάρκετ, αποτελούν το κύριο κανάλι διακίνησης τροφίμων, καθώς αντιπροσωπεύουν το 53% των πωλήσεων, έναντι 47% των παραδοσιακών καταστημάτων πώλησης. Χαρακτηριστικά παραδείγματα διεθνών αλυσίδων σουπερμάρκετ στην Ρουμανία είναι οι: Auchan, Cora, Carrefour, Lidl, Penny Market, Profi, Mega Image, Kaufland, Metro Cash & Carry και Selgros.

Είναι γεγονός ότι στο σύνολο της χώρας οι μεγάλες αλυσίδες δεν καλύπτουν ακόμη το 70%, όπως στις άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Ωστόσο, το μερίδιό τους (53%) συνεχώς αυξάνεται και αναμένεται σε λίγα χρόνια να αποκτήσουν ακόμη υψηλότερο ποσοστό. Παρατηρείται, επίσης, ότι σε μερικές κατηγορίες προϊόντων, π.χ. στα φρούτα και λαχανικά, το ποσοστό των ανοιχτών και λαϊκών αγορών είναι υψηλότερο από αυτό των μεγάλων αλυσίδων καταστημάτων.

Οι γαλλικές αλυσίδες καταστημάτων AUCHAN, CARREFOUR και CORA έφθασαν σήμερα να κατέχουν μεγάλο μερίδιο του σύγχρονου εμπορίου λιανικής πώλησης τροφίμων. Επιπλέον, τα καταστήματα 'discount', μετά την ανάπτυξη του LIDL (παρουσία στην ρουμανική αγορά από το 2010), έφθασαν να κατέχουν το 10% του σύγχρονου λιανεμπορίου τροφίμων. Εξετάζοντας τις μεγαλύτερες αλυσίδες τροφίμων στην Ρουμανία, παρατηρούμε ότι την πρώτη θέση κατέχει η γερμανική Kaufland και ακολουθούν η CARREFOUR και η METRO.

Παράλληλα, λόγω της ενδυνάμωσης των καταστημάτων της γειτονιάς με συχνότερες αγορές του καταναλωτή, μερικές αλυσίδες καταστημάτων έδωσαν το δικαίωμα σε τοπικούς επενδυτές να χρησιμοποιήσουν την μορφή 'franchising', προκειμένου να ανταγωνιστούν τα παραδοσιακά μαγαζιά τροφίμων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η μεγάλη αλυσίδα καταστημάτων Mega Image ίδρυσε τα καταστήματα της γειτονιάς με την επωνυμία "Shop & Go" και η αλυσίδα Carrefour τα καταστήματα "Express".

Επιπλέον, οι αλυσίδες τροφίμων στην Ρουμανία επιδιώκουν την επέκταση των δικτύων διανομής στην επαρχία. Ωστόσο, η επέκταση απαιτεί μεγάλες επενδύσεις ιδιαίτερα στον τομέα 'logistics', πράγμα που ευνοεί τις περιφερειακές επιχειρήσεις. Προς το παρόν, οι μητρικές των αλυσίδων ελέγχουν την ρευστότητα στην χώρα τους και είναι περισσότερο προσεκτικές σε νέες επεκτάσεις στην ρουμανική αγορά.

Αγορά τροφίμων μέσω διαδικτύου (E-commerce)

Παρά την οικονομική κρίση, που έγινε αισθητή στην Ρουμανία κατά την περίοδο 2009-2010, πολλές αλυσίδες καταστημάτων τροφίμων συνέχισαν να επενδύουν στην επέκτασή τους και πολλές από αυτές εγκατέστησαν καθεστώς e-commerce προς διευκόλυνση των πελατών τους, με μικρό τέλος παράδοσης. Η αλυσίδα Carrefour ήταν η πρώτη που λάνσαρε τη διαδικτυακή πλατφόρμα για αγορές τροφίμων και ακολούθησε η Cora. Σήμερα υπάρχουν αρκετές πλατφόρμες, όπως έχουμε ήδη αναφέρει (ενδεικτικά bringo.ro, oliveria.ro λπ). Αυτού του είδους οι συναλλαγές απευθύνονται κυρίως στους καταναλωτές μεσαίου ή υψηλού εισοδήματος, οι οποίοι δίδουν έμφαση τόσο στην εξοικονόμηση χρόνου όσο και στην άνεση, ωστόσο, με την ευρεία χρήση υπηρεσιών διαδικτύου, παρατηρείται ολοένα μεγαλύτερη διάδοση του συστήματος ηλεκτρονικών παραγγελιών.

Δικαιώματα Εισόδου (EntranceFee)

Οι μεγάλες δυτικοευρωπαϊκές αλυσίδες επέβαλαν, επίσης, και έναν διαφορετικό τρόπο εργασίας, αφού για κάθε είσοδο ενός κωδικού προϊόντος απαιτούνται δικαιώματα εισόδου 'entrance fee', το ύψος των οποίων εξαρτάται από κάθε σουπερμάρκετ, όπως και από τον αριθμό των καταστημάτων που διαθέτει η κάθε αλυσίδα. Έτσι, η είσοδος ενός προϊόντος πραγματοποιείται μετά από καταβολή «entrance fee» καθώς και επιπλέον ποσού για κάθε κατάστημα της συγκεκριμένης αλυσίδας.

Είναι σύνηθες φαινόμενο αυτό το κόστος να αντιστοιχεί στο ποσοστό επί των πωλήσεων. Πολλές αλυσίδες υποχρεώνουν επιπλέον τον εκάστοτε προμηθευτή να πληρώσει ένα κόστος Marketing & Logistics της τάξεως του 7-10%. Σαφώς, το προαναφερθέντα δεν ισχύουν για όλες τις αλυσίδες καταστημάτων και για όλα τα προϊόντα, διότι υπάρχει διαφοροποίηση.

Επιπροσθέτως, οι αλυσίδες υποχρεώνουν τους προμηθευτές να πληρώνουν ένα τέλος που κυμαίνεται μεταξύ 4.000-5.000 ευρώ, ώστε να τοποθετείται το προϊόν τους στο περιοδικό της αλυσίδας για 2 εβδομάδες, σε περίοδο εκπτώσεων.

Είναι γεγονός ότι τα νέα προϊόντα που εισέρχονται στα σουπερμάρκετ τοποθετούνται στο άνω μέρος του ραφιού, τα προϊόντα με την καλύτερη θέση είναι εκείνα, που είναι στο επίπεδο του ματιού του καταναλωτή, ενώ τα προϊόντα που δεν πωλούνται κατεβαίνουν στο κατώτερο σημείο μέχρις ότου να εξέλθουν από το ράφι. Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλές φορές οι ανταγωνίστριες εταιρείες προσπαθούν να καταλάβουν μεγαλύτερη επιφάνεια, ώστε να περιορίσουν τον ανταγωνισμό.

Διακίνηση φρούτων-λαχανικών

Όσον αφορά στα φρούτα και λαχανικά, εκτιμάται ότι το μεγαλύτερο μέρος της κατανάλωσης διακινείται από τα μεγάλα σουπερμάρκετ και δευτερευόντως στις λαϊκές αγορές. Παράλληλα, υπάρχουν και μικρά οπωροπωλεία, μέσω των οποίων διακινούνται μικρότερες ποσότητες στην αγορά. Συνήθως, τα μεγάλα σούπερ μάρκετ εισάγουν απευθείας τα προϊόντα τους από ξένους εισαγωγείς, σε ορισμένες περιπτώσεις, όμως, προτιμούν να αγοράζουν τα φρούτα και τα λαχανικά από τους εδώ εισαγωγείς, κυρίως από τη SU Market. Αυτό συμβαίνει κυρίως με μερικές κατηγορίες ευπαθών φρούτων και λαχανικών, καθώς επιθυμούν να συναλλάσσονται με εγχώριους συνεργάτες, προκειμένου να εξασφαλίζουν την κατά το δυνατόν βέλτιστη ποιότητα των προϊόντων αυτών.

Β.2.4 Προώθηση – Διαφήμιση

Ο κλάδος των διαφημιστικών υπηρεσιών παρουσιάζει μεγάλη ανάπτυξη στην Ρουμανία τα τελευταία χρόνια. Η τηλεόραση, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το ραδιόφωνο, οι μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο και ο τύπος είναι τα κυριότερα μέσα προβολής. Από το 2002 και μετά, η σημαντική οικονομική ανάπτυξη και η αύξηση των εισοδημάτων οδήγησε και στην ενδυνάμωση της διαφημιστικής βιομηχανίας, η οποία ωστόσο επηρεάστηκε από την κρίση του 2010.

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media) έχουν αυξήσει τα τελευταία χρόνια την επιρροή τους στο καταναλωτικό κοινό. Χρησιμοποιούνται από 8 εκ. χρήστες περίπου, ιδίως από νέα άτομα που ζουν σε μεγάλες πόλεις. Σε αυτό συμβάλλει η ευρεία χρήση κινητών τηλεφώνων και διαδικτύου. Οι πιο δημοφιλείς πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης στη Ρουμανία έχουν ως ακολούθως: Facebook 96%, LinkedIn 70%, Instagram 60%, Youtube 44%. Οι πιο δημοφιλείς μεταξύ των επιχειρήσεων για την διαφήμιση των προϊόντων τους είναι: Facebook 81%, Google 50% και LinkedIn 14%, ενώ οι επενδύσεις στα μέσα μαζικής δικτύωσης ξεπερνούν τα 50 εκ. ευρώ ετησίως.

Σημειώνεται ότι η Ρουμανία κατατάσσεται στις πρώτες θέσεις μεταξύ των χωρών - μελών ΕΕ σε όρους on line διαφημιστικής δαπάνης.

Εκτός από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, άλλοι τρόποι διαφήμισης είναι α) η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις, όπως οι εκθέσεις Αγροτικών Μηχανημάτων (Indagra), Τροφίμων (Indagra Food) και Τουρισμού (TTR) και β) η διοργάνωση γευσιγνωσιών και κοκτέιλ. Ο τελευταίος τρόπος εκτιμάται ιδιαίτερα στην Ρουμανία, λειτουργώντας προσθετικά στην εικόνα της επιχείρησης. Σκοπός της εκδήλωσης αυτής είναι να φέρει σε επαφή εισαγωγείς, χονδρεμπόρους και δημοσιογράφους για την ανεύρεση συνεργατών.

Οι κυριότερες εταιρείες του τομέα διαφήμισης είναι οι εταιρείες Lion Communication Services, McCann-Ericson, Propaganda, Zenith Media Communications, Initiative, Mediacom Romania. Οι εταιρείες που διαθέτουν τα μεγαλύτερα ποσά για την διαφήμισή τους είναι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας και παραγωγοί προϊόντων ευρείας κατανάλωσης, όπως οι: Vodafone, Coca Cola, ING Bank, Emag.ro, Profi κ.ά.

Η τηλεόραση παραμένει το κυριότερο μέσο διαφήμισης, απορροφώντας τα μεγαλύτερα κεφάλαια (65-70%), με το κόστος των τηλεοπτικών διαφημίσεων να παραμένει αρκετά υψηλό. Η Ρουμανία διαθέτει μία από τις πιο δυναμικές αγορές ΜΜΕ της Ανατολικής Ευρώπης, με έμφαση στον ηλεκτρονικό και όχι στον έντυπο τύπο. Η χρήση του διαδικτύου αυξάνεται συνεχώς με 12 περίπου εκατομμύρια χρήστες, εκ των οποίων το 88% είναι συχνοί χρήστες.

Ο αριθμός των τηλεοπτικών σταθμών αυξήθηκε σημαντικά την τελευταία πενταετία, με τη δημιουργία πολλών περιφερειακών σταθμών, με αποτέλεσμα να έχουν ξεπεράσει σήμερα τους 300.Οι πιο δημοφιλείς τηλεοπτικοί σταθμοί είναι:

Πίνακας 4: Τηλεοπτικοί σταθμοί στη Ρουμανία

	Τηλεοπτικός σταθμός	**Ιδιοκτήτης**	**Τηλεθέαση %**
1.	Pro TV	CME (αμερικανικών συμφερόντων)	8,3
2.	Antena 1	Intact Media Group	4,9
3.	Kanal D	Dagan Medan	4,8
4.	Realitatea TV	*Realitatea*-Cațavencu	4,3
5.	Antena 3 (ειδησεογραφικός)	Intact Media Group	2,7
6.	România TV	RTV Satellite NET	2,5
7.	Naţional TV	Micula	1,6
8.	Prima TV	Realitatea Media	1,4

9.	DigiSport 1	RCS & RDS	1
10.	TVR 1	Κρατική τηλεόραση	1
11.	Antena Stars	Intact Media Group	0,8
12.	Digi 24 (ειδησεογραφικός)	RCS & RDS	0,6
13.	TVR2	Κρατική τηλεόραση	0,6
14.	Happy Chanel		0,6
15.	B1TV	Sorin Oancea	0,5
16.	Disney Junior		0,5
17.	AXN		0,4

Πηγή: έρευνα εταιρίας *Kantar Media* (Μάρτιος 2017)

Σημειώνεται ότι ο πρώτος σε τηλεθέαση σταθμός της Ρουμανίας είναι ο Pro TV, ο οποίος ανήκει σε εταιρεία αμερικανικών συμφερόντων, όπως και η Εφημερίδα Ziarul Financiar που ανήκει στην ίδια εταιρεία. Η δημόσια τηλεόραση TVR υφίσταται μεγάλο ανταγωνισμό από τα ιδιωτικά κανάλια, όπως PRO TV, Antena, Realitatea, Prima TV κ.ά.

Μετά την οικονομική κρίση, ο **τύπος** ακολουθεί πορεία συρρίκνωσης, η οποία επιτείνεται, μεταξύ άλλων, από την στροφή των Ρουμάνων προς την ηλεκτρονική πληροφόρηση.

Πίνακας 5: Εφημερίδες και περιοδικά

	Εφημερίδες	Ιστοσελίδα
1.	Adevarul	www.adevarul.ro
2.	Curentul	www.curentul.info
3.	Curierul National	www.curierulnational.ro
4.	Evenimentul Zilei	www.evz.ro/index.html
5.	Gandul	www.gandul.info
6.	Jurnalul National	www.jurnalul.ro

7.	Puterea	www.puterea.ro
8.	Romania Libera	www.romanialibera.ro
9.	Ziarul Financiar	www.zf.ro
10.	Nine O' Clock	www.nineoclock.ro
11.	Cotidianul (ηλεκτρονική εφημερίδα)	www.cotidianul.ro

	Περιοδικά	Ιστοσελίδα
1.	Capital	www.capital.ro
2.	Business Magazin	www.businessmagazin.ro
3.	Money Express	www.money.ro
4.	The Diplomat	www.thediplomat.ro

Το **ραδιόφωνο** διατηρεί την ισχύ του, παρά το γεγονός ότι ο προϋπολογισμός των διαφημίσεων στο εν λόγω μέσο περιορίσθηκε.

Τα ποσοστά ακροαματικότητας των ραδιοφωνικών σταθμών έχουν ως εξής:

Πίνακας 6: Ραδιοφωνικοί Σταθμοί

		Ακροαματικότητα %
1.	România Actualitati	15,5
2.	Kiss FM	10,3
3.	Radio ZU	9,0
4.	Europa Fm	8,0
5.	Antena Satelor	6,6
6.	Pro FM	4,2

7.	Magic FM	4,1
8.	Digi FM	2,3
9.	Virgin Radio	2,2

Πηγή: έρευνα Asociatia pentru Radio Audienta (16.12.2018)

Ως προς τα **πρακτορεία ειδήσεων**, που υπάρχουν στη Ρουμανία, αναφέρουμε το ημικρατικό Agerpres και τα ιδιωτικά Mediafax και Act Media (με ειδήσεις στην αγγλική γλώσσα). Το Πρακτορείο Agerpres, ιδρυθέν το 1889, είναι το επίσημο πρακτορείο ειδήσεων της χώρας.

Συμπεράσματα :

- Η διαφήμιση αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την προώθηση των προϊόντων. Μεταξύ των μέσων διαφήμισης, η τηλεόραση κατέχει σημαντικό μερίδιο. Ωστόσο, μεγάλη ανάπτυξη παρουσιάζουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

- Η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις και η οργάνωση ενός κοκτέιλ με συναντήσεις εισαγωγέων, χονδρεμπόρων, λιανοπωλητών, αλλά και δημοσιογράφων, αποτελούν σημαντικό μέσο για ανεύρεση κατάλληλων συνεργατών**.**

Β.2.5 Πρακτικές οδηγίες

Οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις οφείλουν να λαμβάνουν υπ' όψιν τους τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Οι ελληνικές επιχειρήσεις πρέπει να αναζητήσουν τον κατάλληλο τρόπο καταβολής των οφειλόμενων ποσών στις οριζόμενες ημερομηνίες. Παρά το γεγονός ότι οι Ρουμάνοι είναι έτοιμοι να αγοράσουν ελληνικά προϊόντα, λόγω καλής ποιότητας, το θέμα είναι η είσπραξη των τιμολογίων για τα εξαγόμενα προϊόντα.

Ενδείκνυται η λήψη των κατάλληλων μέτρων από τους Έλληνες εξαγωγείς για εξασφάλισή της πληρωμής. Στην χώρα δραστηριοποιούνται κάποιες εταιρείες ελέγχου φερεγγυότητας επιχειρήσεων (ICAP Romania, KEYSFIN, COFACE), ενώ κάποιες γενικές πληροφορίες αξιοπιστίας μπορούν να προσφέρουν ελληνικών συμφερόντων τράπεζες, το Διμερές Ελληνο-Ρουμανικό Επιμελητήριο και το Γραφείο μας.

Η καλύτερη μέθοδος για την εξασφάλιση των χρημάτων είναι η μέθοδος 'confirmed irrevocable letter of credit' αν και δεν αποτελεί την πλέον ανταγωνιστική. Ακολουθεί η μέθοδος L/C, που αποτελεί υποχρέωση πίστωσης του αγοραστή και η μέθοδος 'Cash against documents'

η οποία όμως μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τον εξαγωγέα. Έτσι, κάθε εξαγωγέας θα πρέπει να λάβει υπ' όψιν του δεδομένα, όπως ο κίνδυνος, η μακρόχρονη γνωριμία, η εμπιστοσύνη στον άνθρωπο και την εταιρεία κλπ.

2. ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΧΕΙ Η ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΙΚΑΝΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Γενικότερα, χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στην επιλογή Ρουμάνου συνεργάτη (εισαγωγέα-αντιπροσώπου για προώθηση προϊόντων), ο οποίος να διαθέτει εξειδικευμένη εμπειρία και γνώση της τοπικής αγοράς και νοοτροπίας.

Σε περιπτώσεις επενδυτικής παρουσίας με μόνιμη εγκατάσταση στην Ρουμανία, ιδιαίτερης σημασίας αποτελεί η τοποθέτηση Έλληνα διευθύνοντος συμβούλου, με εμπειρία, ειδικές γνώσεις των δομών της αγοράς και κατανόηση της συναλλακτικής και καταναλωτικής εγχώριας νοοτροπίας. Το επίπεδο αμοιβών του επικεφαλής είναι συνήθως ευθυγραμμισμένο με τις αποδοχές υψηλόμισθων managers της ελληνικής αγοράς εργασίας, διότι το στέλεχος αναμένεται να αναλάβει τη λειτουργία της εταιρείας, να έχει την ευθύνη της πρόσληψης, αλλά και της επίπονης διαδικασίας εκπαίδευσης του εγχώριου εργατικού δυναμικού.

Πληροφορίες σχετικά με την εξεύρεση κατάλληλου προσωπικού μπορούν να αναζητηθούν είτε μέσω εξειδικευμένων εταιρειών διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων είτε από το Γραφείο μας. Στην περίπτωση επιλογής πολίτη της Ρουμανίας ως έμμισθου άμεσου συνεργάτη της ελληνικής επιχείρησης, απαιτείται η διασφάλιση της αξιοπιστίας του. Είναι γνωστό ότι οι Ρουμάνοι συνεργάτες, οι οποίοι αντιλαμβάνονται τα Διεθνή λογιστικά πρότυπα, τις Διεθνείς πρακτικές είναι περιορισμένοι σε αριθμό. Η επιλογή του Ρουμάνου συνεργάτη πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτική π.χ. η απόκτηση πιστοποιητικών πρέπει να γίνει από τον ίδιο τον επιχειρηματία ή από πρόσωπο απολύτου εμπιστοσύνης προς αποφυγή προβλημάτων αντιγραφής προϊόντων.

3. ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ, ΤΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΤΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΝΑΛΙΩΝ ΔΙΑΝΟΜΗΣ – ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Ενδείκνυται η προσεκτική διερεύνηση της αγοράς, του μεγέθους της, των καναλιών διανομής και των συνεργατών ή αντιπροσώπων για την προώθηση προϊόντων στην ρουμανική αγορά ή την ανάληψηπρωτοβουλίας επένδυσης στην Ρουμανία. Είναι σκόπιμη, αρχικά, η δημιουργία απλής μικρής μορφής διάρθρωσης και δομής επιχείρησης στην Ρουμανία, με outsourcing παράλληλα υπηρεσιών, που αφορούν νομικές, φορολογικές και άλλες υπηρεσίες, καθώς και υπηρεσίες πληροφορικής. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στη λογιστική διαχείριση της εταιρείας λόγω συχνών ελέγχων των υπηρεσιών της Εφορίας.

Θα πρέπει να εξετασθεί προκαταβολικά το μέγεθος της αγοράς, οι μεγάλες απαιτούμενες ποσότητες και η δυνατότητα συνεχούς και σταθερής προμήθειας, ενώ τα επιχειρηματικά σχέδια θα πρέπει να είναι καταλλήλως προσαρμοσμένα στα δεδομένα της ρουμανικής αγοράς.

Το σημείο εκκίνησης της δραστηριότητας συνήθως είναι το Βουκουρέστι, όπου από τα 20 εκατομμύρια του συνολικού πληθυσμού, συγκεντρώνονται 2,1 περίπου εκατομμύρια. Δεν πρέπει όμως να παραβλέπεται η περιφέρεια και πόλεις, όπως Κωστάντζα, Τιμισοάρα, Cluj, Ιάσιο, Κραϊόβα, οπότε θα πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν και οι δυσκολίες που παρουσιάζει το οδικό δίκτυο.

Ειδικότερα, στην αρχή, ο Έλληνας επιχειρηματίας θα πρέπει να εξετάσει τις ακόλουθες εναλλακτικές, προκειμένου να γνωρίσει καλύτερα τη ρουμανική αγορά: α) υπογραφή ενός συμβολαίου διακίνησης εμπορευμάτων, με Ρουμάνο εταίρο, δυνάμει του οποίου το κόστος και οι κίνδυνοι είναι περιορισμένοι, β) υπογραφή συμβολαίου με εμπορικό αντιπρόσωπο, ο οποίος μπορεί να προσφέρει καλή πληροφόρηση για την αγορά και να προσελκύσει δυνητικούς πελάτες, γ) χορήγηση της αποκλειστικότητας μετά από δοκιμαστική περίοδο και εφόσον τηρούνται οι προς πώληση ποσότητες που έχουν συμφωνηθεί. Επιπρόσθετα, κατά την σύνταξη του συμβολαίου και κατά την διάρκεια των διαπραγματεύσεων με ένα δυνητικό εταίρο, απαιτείται προσοχή στους όρους που θα συμπεριληφθούν στο συμβόλαιο αυτό.

4. ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ, ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΝΟΟΤΡΟΠΙΑΣ

Απαραίτητη κρίνεται η **γνώση της νοοτροπίας του Ρουμάνου επιχειρηματία**. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει **να δημιουργηθούν προσωπικές σχέσεις** μαζί του. Ένα ειδικό χαρακτηριστικό της φιλοσοφίας του Ρουμάνου επιχειρηματία στηρίζεται στις προσωπικές σχέσεις, οι οποίες πολλές φορές εκτιμώνται από τον Ρουμάνο μέλλοντα συνεργάτη. Πολλές φορές οι **κοινωνικές, προσωπικές και επαγγελματικές σχέσεις συγχέονται.**

Η Ρουμανία είναι μία χώρα γεωγραφικά κοντινή, ορθόδοξη και νοοτροπίας των κατοίκων παραπλήσιας της ελληνικής, όπου η προσωπική σχέση και η οικοδόμηση εμπιστοσύνης είναι σημαντικό στοιχείο. Στην καθημερινή ζωή, οι Ρουμάνοι συνεργάτες εκτιμούν το ενδιαφέρον των ξένων για τη προσωπική τους ζωή, την οικογένειά τους και το ενδιαφέρον για τον ρουμανικό πολιτισμό, καθώς και την προσπάθεια ομιλίας λίγων λέξεων στα ρουμανικά. Οι συζητήσεις διεξάγονται στην αγγλική γλώσσα και πολλές φορές στην ρουμανική με διερμηνέα. Πολλές φορές ενδείκνυται να έχουμε μαζί μας και διερμηνέα. Η απλή ανταλλαγή επιστολών και διαφημιστικών εντύπων δεν είναι δυνατόν να αντικαταστήσει την αμεσότητα της προσωπική επαφής. Στις προκαθορισμένες συναντήσεις με δημόσιες υπηρεσίες για διευθέτηση θεμάτων αδειοδοτήσεων, παραλαβής διοικητικών εγγράφων και συλλογής λοιπών πληροφοριών, οι Έλληνες συναλλασσόμενοι πρέπει να τηρούν τα ωράρια **χωρίς καθυστερήσεις και υπεροπτική συμπεριφορά.**

5. Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΓΕΥΜΑΤΩΝ

Τα επαγγελματικά γεύματα έχουν ιδιαίτερη σημασία στην Ρουμανία, όπως ακριβώς και στις άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Οι επαγγελματικές και προσωπικές σχέσεις συγχέονται πολλές φορές. Εάν η επιχειρηματική συνάντηση πραγματοποιείται στην εταιρεία, τότε ο χαρακτήρας είναι περισσότερο τεχνικός. Αντίθετα, ένα επιχειρηματικό γεύμα ή δείπνο αποτελεί μία ευκαιρία καλύτερης γνωριμίας του συνεργάτη και προσδίδεται το στοιχείο της εκτίμησης, που οδηγεί σε συνεργασία.

6. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΡΟΥΜΑΝΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΙΝΑΙ Η ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

Ως γνωστόν, ο Ρουμάνος καταναλωτής ρέπει προς την κατανάλωση και όχι προς την αποταμίευση. Πολλές φορές, δεν σκέπτεται μακροχρόνια, αλλά βραχυπρόθεσμα. Επιπλέον, στο Βουκουρέστι των 2,1 εκατ. κατοίκων, η νέα μεσαία τάξη των καλά αμειβόμενων, των οποίων ο μισθός φθάνει τα επίπεδα των δυτικοευρωπαϊκών χωρών, ρέπει προς την κατανάλωση ιδίως προϊόντων πολυτελείας. Η παρουσία των τελευταίων στην ρουμανική αγορά, παρά την οικονομική κρίση, αυξήθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Από τα προϊόντα αυτά, το 55% του συνόλου αφορούν ακριβά αυτοκίνητα και περίπου 26% ενδύματα και αξεσουάρ μόδας. Σημειώνεται, δε, ότι όλες οι μεγάλες ιταλικές και γαλλικές μάρκες διακινούνται στην Ρουμανία.

7. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Πριν από οποιαδήποτε συνάντηση, η αποστολή σχετικών επιστολών συνιστά ενδεδειγμένη πρακτική. Κατόπιν, είναι δυνατή η αποστολή e-mail αλλά και η τηλεφωνική επικοινωνία. Ωστόσο, 2 ή 3 ημέρες πριν, απαιτείται η επιβεβαίωση της συνάντησης.

Κατά τη συνάντηση, ο Έλληνας επιχειρηματίας οφείλει να έχει μαζί του σχετικό υλικό στην αγγλική (documentation), στο οποίο να περιλαμβάνεται τουλάχιστον μια σελίδα στην ρουμανική, καθώς έτσι επιδεικνύεται το ενδιαφέρον της εταιρείας για την ρουμανική αγορά και τον υποψήφιο συνεργάτη. Επιπλέον, πρέπει να δίδονται πληροφορίες για τα προϊόντα, τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους, τα πιστοποιητικά που διαθέτουν, αλλά και συστάσεις ή συνεργασίες της εταιρείας.

-Πολύ σημαντικό ρόλο παίζει η κατάλληλη ενδυμασία κατά την συνάντηση. Συγκεκριμένα, ενδείκνυται κοστούμι και γραβάτα για τους άνδρες (το καλοκαίρι δεν χρειάζεται γραβάτα) και ταγιέρ για τις γυναίκες.

-Καλόν είναι να υπάρχει διερμηνέας, ακόμα κι όταν και οι δύο πλευρές ομιλούν τέλεια την αγγλική.

-Τέλος, αντενδείκνυται η επίσκεψη στην χώρα σε περίοδο αργιών.

8. ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ – ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ (ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ)

Διαδικασία της συνάντησης

- Χαιρετισμός με χειραψία του Δ/ντή και όλων των παρισταμένων στην συνάντηση, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών και παρουσίαση των συμμετεχόντων από ελληνικής πλευράς.
- Υιοθέτηση **ενεργητικής ακρόασης.**
- Παρουσίαση της εταιρείας και του ενδιαφέροντός της για την ρουμανική αγορά. Αναφορά στο ιστορικό της εταιρείας, σε συστάσεις και συνεργασίες με εταιρείες σε άλλες χώρες, καθώς και σε λεπτομερή πληροφόρηση για τα προϊόντα ή τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Κατά την διάρκεια των επιχειρηματικών συναντήσεων, οι Ρουμάνοι επιχειρηματίες αρέσκονται συνήθως στον σεβασμό και την τήρηση του ωραρίου στα 'rendez-vous'. Στο τέλος της συνάντησης, είναι απαραίτητο ο Έλληνας επιχειρηματίας να ευχαριστήσει τον μελλοντικό συνεργάτη για την αφιέρωση του χρόνου του και, κατά το επόμενο διάστημα, να συνεχίσει την επικοινωνία μαζί του.

Γενικά, ο καθορισμός μίας επιχειρηματικής συνάντησης είναι δύσκολος και απαιτείται συχνά ένα διάστημα εβδομάδων για απάντηση σε ηλεκτρονικά μηνύματα, fax ή τηλέφωνο. Μερικές φορές, οι επιχειρηματικές συναντήσεις ακυρώνονται χωρίς δικαιολογία. Εάν κάποιος δεν μιλάει ρουμανικά, θα ήταν καλύτερο, κατά την διάρκεια των επιχειρηματικών συναντήσεων, να απασχολεί κάποιον διερμηνέα. Σε μερικές περιπτώσεις, οι Ρουμάνοι συνομιλητές προτιμούν μία συνάντηση σε ένα ευχάριστο περιβάλλον ξενοδοχείου ή στην έδρα της εταιρείας τους, ενώ πολλές φορές αρέσκονται και στα επαγγελματικά γεύματα.

Είναι σημαντικό **να πραγματοποιείται συνάντηση με τον Δ/ντή της εταιρείας** και με τα άτομα με αποφασιστική αρμοδιότητα. Είναι γνωστόν ότι οι εταιρείες έχουν αρκετά συγκεντρωτική διοίκηση και θα πρέπει να αποφεύγονται οι συναντήσεις με άτομα, που δεν λαμβάνουν αποφάσεις.

Κατά την διάρκεια των επιχειρηματικών συναντήσεων, ανταλλάσσονται ελεύθερα επαγγελματικές κάρτες (business cards) στην αγγλική (ενδείκνυται η χρήση της αγγλικής) με αναγραφή e-mail, τηλεφώνου και ενδεχομένως και κινητού τηλεφώνου. Επίσης, μικρά επιχειρηματικά δώρα γίνονται αποδεκτά, αλλά δεν αναμένονται. Κυρίως, κερδίζουν τις εντυπώσεις, μικρά δώρα, που αντιπροσωπεύουν την χώρα προέλευσης του ξένου επιχειρηματία.

Πρακτικές: τι επιτρέπεται και τι όχι κατά τη διάρκεια της διαπραγμάτευσης

Επιτρέπεται: να κάνουμε απευθείας αναφορά στο θέμα, να κρατήσουμε στο τέλος το κύριο σημείο, να είμαστε σοβαροί, να ενδιαφερόμαστε για τις λεπτομέρειες του συμβολαίου, να κοιτάζουμε στα μάτια και να ακούμε προσεκτικά τον συνομιλητή μας, να αφήσουμε την επαγγελματική κάρτα με όνομα, θέση, τηλέφωνο, e-mail, κινητό κλπ.

Δεν επιτρέπεται: να είμαστε πολύ αυστηροί στις διαπραγματεύσεις, να είμαστε πολύ φιλικοί και να εμπιστευθούμε από την αρχή, να ειρωνευθούμε, να απαντούμε σε προκλήσεις, να διακόπτουμε τον συνομιλητή μας, να αναφερόμαστε σε πολιτικά και θρησκευτικά θέματα, να φανούμε ασθενικοί, να υποτιμούμε τον Ρουμάνο μελλοντικό συνεργάτη μας.

9. ΣΗΜΑΣΙΑ ΣΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Τα αποτελέσματα των ερευνών αγοράς έχουν μεγάλη αξία, λόγω της δυνατότητας γνώσης των προϊόντων του ανταγωνισμού, όσο και των συνθηκών της αγοράς (αν υπάρχει περιθώριο για τοποθέτηση συγκεκριμένου ελληνικού προϊόντος). Παράλληλα, πριν την επιλογή του τομέα διείσδυσης θα πρέπει να διερευνάται, αν ο τομέας αυτός ελέγχεται από ισχυρούς ξένους ή ρουμανικούς ομίλους και αν υπάρχουν περιθώρια διείσδυσης στην αγορά, αφού μερικοί τομείς είναι ήδη μοιρασμένοι ή δεν υπάρχει κατανάλωση για συγκεκριμένο προϊόν.

10. ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Παρά την βελτίωση της ρουμανικής οικονομίας τελευταία και την ενίσχυση της μεσαίας τάξης θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπ' όψιν το διαθέσιμο μηνιαίο εισόδημα του καταναλωτή, που ανέρχεται περίπου σε 200 ευρώ καθώς και οι τιμές του ανταγωνισμού.

Είναι γεγονός, όμως, ότι στην Ρουμανία και ιδιαίτερα στο Βουκουρέστι των 2,1 εκατ. κατοίκων έχει δημιουργηθεί μία τάξη νέων, με μισθούς, πολλές φορές, αντίστοιχους των ευρωπαϊκών, η οποία θα πρέπει να τύχει ιδιαίτερης προσοχής, καθώς παρουσιάζει ροπή προς κατανάλωση προϊόντων πολυτελείας, παρά την διεθνή οικονομική κρίση.

Εν κατακλείδι, η επιτυχία ενός Έλληνα επιχειρηματία στην ρουμανική αγορά εξαρτάται από τρεις βασικές προϋποθέσεις, ήτοι: την επιλογή ενός καλώς μελετημένου σχεδίου, την ανεύρεση επί τόπου Ρουμανόφωνου συνεργάτη και τέλος την διάθεσή του να ξοδέψει χρόνο και χρήμα.

Ημέρες Αργίας στην Ρουμανία

1 και 2 Ιανουαρίου, 24 Ιανουαρίου (Ένωση Ρουμανικών Πριγκιπάτων), Πάσχα και δεύτερη ημέρα του Πάσχα (ίδιες ημερομηνίες με Ελλάδα), 1 Μαΐου (Πρωτομαγιά), Πεντηκοστή, Δευτέρα του Αγίου Πνεύματος (50 ημέρες μετά το Πάσχα), 15 Αυγούστου (της Παναγίας), 30 Νοεμβρίου (Αγίου Ανδρέα), 1η Δεκεμβρίου (Εθνική Εορτή), 25 και 26 Δεκεμβρίου (Χριστούγεννα και δεύτερη ημέρα Χριστουγέννων).

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Επίσημη γλώσσα: ρουμανική. Γλώσσα εμπορίου: αγγλική, γερμανική, γαλλική

Τοπική ώρα: ίδια ώρα με την Ελλάδα

Visa: Δεν απαιτείται για τους υπηκόους της ΕΕ. Υπάρχει δυνατότητα ταξιδίου τόσο με διαβατήριο όσο και με ταυτότητα νέου τύπου.

Τηλεπικοινωνίες: Αριθμός επειγόντων : 112 (Όπως και για όλη την Ευρώπη, καθώς αποτελεί κοινό αριθμό) και περιλαμβάνει τα εξής (επείγοντα περιστατικά, Αστυνομία, χωροφυλακή, πυροσβεστική, νοσοκομειακά)

Άλλα χρήσιμα τηλέφωνα:

-Πληροφορίες αυτοκινητοδρόμων :939

-Άλλες πληροφορίες :951

-Πληροφορίες Μετεωρολογίας :9591

-Ωρολόγιο ομιλούμενο :958

-Σιδηρόδρομοι :9521

Ηλεκτρικό ρεύμα : ισχύς 220 V :ίδια με την Ελλάδα

ΙΝΤΕΡΝΕΤ : Η Ρουμανία διαθέτει καλή κάλυψη

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΤΡΑΠΕΖΩΝ

-Διοίκηση : Δευτέρα-Παρασκευή 9π.μ-16 μ.μ.

-Τράπεζες : Δευτέρα-Παρασκευή 9π.μ-17μ.μ.

: Σάββατο μόνο σε εμπορικά κέντρα

-**Καταστήματα** :7/7 ημέρες 10π.μ -22.μμ.

Τα Σουπερμάρκετ είναι ανοικτά και την Κυριακή και κάποια 24/24

- **Ταχυδρομεία** :Δευτέρα-Σάββατο 7.30 π.μ -20 μ.μ

www.posta-romana.ro

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΣ: Υπάρχουν 16 αεροδρόμια στην Ρουμανία και καθημερινή σύνδεση Βουκουρεστίου-Αθηνών και Βουκουρεστίου-Θεσσαλονίκης. Η διάρκεια του ταξιδίου είναι περίπου 1 ώρα και 40 λεπτά.

Ενδεικτικά, η μέση τιμή ενός εισιτηρίου μετ' επιστροφής Αθηνών- Βουκουρεστίου ανέρχεται στα 150 ευρώ. Η εν λόγω τιμή βρίσκεται βέβαια σε συνάρτηση με τον χρόνο έκδοσης του εισιτηρίου.

Το Διεθνές αεροδρόμιο Henri Coanda (Bucharest – Otopeni) απέχει 16 χλμ από το κέντρο της πόλης. Ο χρόνος μετακίνησης από το κέντρο της πρωτεύουσας στο αεροδρόμιο είναι περίπου μισή ώρα, εξαρτάται όμως κυρίως από την κίνηση στους δρόμους. Η πρόσβαση στο κέντρο γίνεται με λεωφορείο ή ταξί. Φθάνοντας κανείς στο αεροδρόμιο, είναι προτιμότερο να παραγγείλει ταξί εξουσιοδοτημένης εταιρείας με εμφανώς αναγραφόμενη ένδειξη τιμής (1,39lei/klm, 1,40lei/klm, 1,75 lei/km).

Η άντληση περισσοτέρων πληροφοριών είναι δυνατή από την ιστοσελίδα:

http://www.aeroportul-otopeni.ro

Ταξί: Οι τιμές είναι αρκετά ανταγωνιστικές αλλά και φθηνές σε σύγκριση με την Ελλάδα και άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Ωστόσο, μπορούν ελεύθερα να ορισθούν από τον οδηγό. Για τον λόγο αυτό, ενδείκνυται η χρήση εξουσιοδοτημένων ταξί, που να αναγράφουν την τιμή (1,39lei/klm, 1,40lei/klm, 1,75 lei/km) σε εμφανές σημείο, συνήθως στα πλάγια των έμπροσθεν θυρών. **Τα ταξί είναι πολυάριθμα και μπορεί να τα βρει κανείς στον δρόμο. Παρόλα αυτά, είναι προτιμότερο να το παραγγέλνει κανείς εκ των προτέρων, βγαίνοντας από το ξενοδοχείο.**

Οι κυριότερες εταιρείες ταξί είναι:

- Meridian www.meridiantaxi.ro **tel 021 9444**

- Speed taxi www.speedtaxi.ro **tel 021 9477**

- Pelican www.taxipelicanul.ro **tel 021 9565**

- Christaxi www.christaxi.ro

- **Yango**

Μεγάλη διάδοση έχει στη Ρουμανία η εφαρμογή **Uber**.

Ενοικίαση αυτοκινήτου: Η ενοικίαση αυτοκινήτου ημερησίως ανέρχεται περίπου σε 40 ευρώ. Οι κυριότερες εταιρείες είναι οι Europcar, Budget, Lea, Avis, Sixt, Dirent, και μπορεί κανείς να διαπραγματευτεί να ενοικιάσει ένα αυτοκίνητο προς διάθεσή του σε δύο πόλεις.
Dirent (ελληνικών συμφερόντων) Email: info@dirent.rotel: +40 21 300 09 96
Lea Rent Email: office@lea-rent.com tel +40314055885
Avis Email: office@avis.ro tel +40212104344

Εσωτερικές αεροπορικές γραμμές: Οι αεροπορικές TAROM, RyanAir, Wizz, BlueAir εξασφαλίζουν την αεροπορική σύνδεση μεταξύ πόλεων στο εσωτερικό της χώρας, προσφέροντας την πλέον γρήγορη μετακίνηση**.**

Συγκοινωνίες: Το Βουκουρέστι διαθέτει πλήρες δίκτυο συγκοινωνιών. Επιπλέον, είναι η μόνη πόλη στην Ρουμανία που διαθέτει μετρό (4 γραμμές).

Διαμονή: Η μέση τιμή σε ένα μονό δωμάτιο στο Βουκουρέστι 3 αστέρων ανέρχεται σε 60 ευρώ ημερησίως. Η μέση τιμή για ένα γεύμα είναι περίπου 70 Ron ήτοι 15 ευρώ. Δύναται κανείς να πάρει γεύμα σε εστιατόριο οποιαδήποτε ώρα θελήσει και τα περισσότερα είναι ανοικτά από 11πμ μέχρι αργά το βράδυ**.**

Γραμματειακή υποστήριξη: Πολλές γραμματείς στην Ρουμανία ομιλούν καλά τα αγγλικά, ενώ η αμοιβή τους ανέρχεται σε 80-100 ευρώ /ημερησίως.

Φιλοδωρήματα (TIPS): Είναι συνήθεια να δίνει κανείς φιλοδωρήματα που φθάνουν το 10% της απόδειξης.

Συνάλλαγμα: Κατά την είσοδο και κατά την έξοδο από την χώρα είναι ελεύθερη η εισαγωγή και εξαγωγή ξένου συναλλάγματος μέχρι του ποσού των **10.000 Ευρώ**. Σε περίπτωση εξαγωγής ποσού άνω των 10.000 Ευρώ, απαιτείται η δήλωσή του στις τελωνειακές αρχές.

Δυνατότητα επιστροφής ΦΠΑ για επιχειρηματική επίσκεψη στην Ε.Ε.

Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 2008/9/ΕΕ οδηγία της Ε.Ε., απαιτείται συμπλήρωση τραπεζικού εντύπου, προκειμένου να επιστραφεί ο ΦΠΑ, που καταβλήθηκε από τις επιχειρήσεις στην Ε.Ε.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ

Ένα επιχειρηματικό ταξίδι διάρκειας 4 ημερών στην Ρουμανία κοστίζει περί τα **520 ευρώ,** υπολογιζόμενο ως ακολούθως:

Παράδειγμα για έξοδα επίσκεψης στην Ρουμανία (διάρκεια 4 ημέρες)

Αεροπορικό εισιτήριο	150 -250 ευρώ περίπου
Μεταφορά από αεροδρόμιο μετ' επιστροφής	30 ευρώ
Ενοικίαση αυτοκινήτου	160 ευρώ
Έξοδα διαμονής σε ξενοδοχείο (3 νύχτες)	180 ευρώ
Σύνολο	**520 -620 ευρώ**

Β.3 Καταναλωτικά Πρότυπα

Η οικονομική κρίση, που έγινε αισθητή στην Ρουμανία κατά την περίοδο 2009-2010, είχε αρνητικό αντίκτυπο στην αγοραστική δύναμη του ρουμάνου καταναλωτή, υπό την έννοια ότι ο τελευταίος κατέστη περισσότερο προσεκτικός στην διαχείριση του προϋπολογισμού του, δίδοντας προβάδισμα στην ικανοποίηση των στενότερων τρεχουσών αναγκών του, περιορίζοντας συγχρόνως την υπερκατανάλωση τροφίμων, και απομακρυνόμενος από την αρχή του «αναλίσκειν τα πάντα».

Αυτή η νέα προσέγγιση οδήγησε σε μία διευρυμένη **αγορά τροφίμων** και σε αυξημένη επισκεψιμότητα των **καταστημάτων της γειτονιάς**, τα οποία διαθέτουν πλέον προϊόντα σύμφωνα με τις νέες ανάγκες του καταναλωτή, επιτρέποντας του καλύτερη διαχείριση του χρόνου και των χρημάτων του. Από την πλευρά τους, οι έμποροι υποχρεώθηκαν να προβούν σε **περισσότερες προωθητικές προσφορές**, που είναι, πλέον, σύνηθες φαινόμενο. Η πίεση στις τιμές δημιούργησε το φαινόμενο της αύξησης των 'λευκών προϊόντων', που αποτελούν πλέον το 17% των τροφίμων και το 12% των προϊόντων ευρείας κατανάλωσης. Η εξέλιξη αυτή είχε ως αποτέλεσμα το σύγχρονο εμπόριο, το οποίο στις αρχές της χιλιετίας ήταν σχεδόν ανύπαρκτο, να καλύπτει σήμερα το 53% του λιανικού εμπορίου και στο επίπεδο του κέντρου των πόλεων το 75%. Η εν γένει, πάντως, εξέλιξη των καταστημάτων της γειτονιάς δεν επηρεάσθηκε από την κρίση, αφού κάθε χρόνο εγκαινιάζονται νέα σημεία πώλησης.

Σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η κατανάλωση διαφόρων κατηγοριών τροφίμων, όπως γαλακτοκομικών, κρέατος, ιχθυηρών και θαλασσινών, αρτοποιημάτων, φρούτων και λαχανικών, είναι αρκετά περιορισμένη στην Ρουμανία. Η ρουμανική παραγωγή σε αλλαντικά, πατατάκια και αρτοποιήματα καλύπτει την εγχώρια ζήτηση. Ωστόσο, υπάρχουν και εισαγόμενα προϊόντα των ανωτέρω κατηγοριών, τα οποία απευθύνονται σε καταναλωτές με υψηλό εισόδημα.

Τα Εμπορικά Κέντρα στην Ρουμανία

Η επέκταση των εμπορικών κέντρων δεν φαίνεται ότι θα σταματήσει τα επόμενα χρόνια. Υπάρχει, προς το παρόν τουλάχιστον, ανταγωνισμός μεταξύ των εταιρειών ανάπτυξης και διαχείρισης ακίνητης περιουσίας (developers). Οι τιμές των εμπορικών χώρων στην Ρουμανία σήμερα είναι αρκετά υψηλές, και ιδιαίτερα στο Βουκουρέστι, όπου και το εμπορικό κέντρο της χώρας.

Τα κυριότερα εμπορικά κέντρα στο Βουκουρέστι είναι τα ακόλουθα: Mall Baneasa, AFI Palace Cotroceni, Mall Vitan, Mall Sun Plaza, Promenada Mall, Mall Plaza Romania, Jollie Ville, Mega Mall, Park Lake κ.ά.

Το κύμα αυτό ανεγέρσεως νέων εμπορικών κέντρων στην Ρουμανία παρατηρείται και στην περιφέρεια ιδιαίτερα στο Ιάσιο (Julius Mall), την Timisoara, (Julius Mall Timisoara) και στην Κωνστάντσα.

Στην Ρουμανία τα εμπορικά κέντρα είναι πιο επιτυχημένα από τα καταστήματα της γειτονιάς και ο ρουμάνος καταναλωτής αρέσκεται να ακολουθεί τον αμερικανικό και δυτικοευρωπαϊκό τρόπο ζωής, αφού συνδυάζει τις αγορές με την διασκέδαση και άλλες δραστηριότητες.

Ένας ακόμη σχετικά προσφιλής τρόπος αγορών, είναι οι ηλεκτρονικές αγορές. Ο νόμος 365/2002 για το ηλεκτρονικό εμπόριο εναρμόνισε την ρουμανική νομοθεσία με την κοινοτική οδηγία 2000/31/ΕΚ από 08.06.2000 (http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1500886056073&uri=CELEX:32000L0031), σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου στην εσωτερική αγορά (οδηγία σχετική με το ηλεκτρονικό εμπόριο).

Σύμφωνα με έρευνα της εταιρίας διαχείρισης ηλεκτρονικών πληρωμών PayU, ο κύκλος εργασιών των εταιριών που δραστηριοποιούνται στο χώρο του ηλεκτρονικού εμπορίου στη χώρα ήταν 2,9 δισ. ευρώ το 2018, με αυξητικές τάσεις, ενώ το 2019 ξεπέρασε τα 3 δισ. ευρώ.

Τα στατιστικά στοιχεία του ρουμανικού ενιαίου συστήματος ηλεκτρονικών πληρωμών "GECAD e-payment" δείχνουν ότι οι κυριότερες κατηγορίες προϊόντων και υπηρεσιών, στις οποίες πραγματοποιούνται online πληρωμές, είναι οι τηλεπικοινωνίες, ο τουρισμός, οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, οι λιανικές πωλήσεις και η διασκέδαση. Όπως και σε άλλες χώρες, η χρήση των ηλεκτρονικών πληρωμών παρουσίασε αύξηση τα τελευταία χρόνια στην Ρουμανία. Χαρακτηριστικό είναι πως το 2018 ο ρυθμός ανάπτυξης του ηλεκτρονικού εμπορίου στη Ρουμανία ήταν της τάξης του 30%, σύμφωνα με μελέτη του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Ηλεκτρονικού Εμπορίου, από τους υψηλότερους στην Ευρώπη, ενώ εκτιμάται ότι και την επόμενη τριετία η πορεία θα είναι σταθερά ανοδική.

Η Ρουμανία, άλλωστε, είναι η χώρα με το μεγαλύτερο ποσοστό χρήσης του διαδικτύου στην Ανατολική Ευρώπη (54%) και το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι ο ταχύτερα αναπτυσσόμενος τομέας της ρουμανικής οικονομίας. Πολύ μεγάλο μέρος των ηλεκτρονικών συναλλαγών γίνονται μέσω κινητού τηλεφώνου. Η χώρα έχει έναν από τους υψηλότερους αριθμούς συνδρομητών κινητής τηλεφωνίας, περίπου 23 εκατομμύρια, την στιγμή που ο πληθυσμός της ανέρχεται σε περίπου 22,2 εκατομμύρια κατοίκους. Στην ρουμανική αγορά δραστηριοποιούνται οι μεγάλες εταιρείες κινητής τηλεφωνίας Telekom, Vodafone, Orange και η εγχώρια Digi, ενώ όλες διαθέτουν ηλεκτρονικά καταστήματα.

Επίσης, αύξηση παρατηρείται και στην χρήση ιστοσελίδων δημοπρασιών, ρουμανικών και διεθνών. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η διαδικτυακή εταιρεία δημοπρασιών eBay έχει μια σταθερή επιχειρηματική σχέση με τους Ρουμάνους μέσω των ευρωπαϊκών της sites και η Apple άνοιξε πρόσφατα ένα ηλεκτρονικό κατάστημα βιβλίων (ibookstore) στη χώρα.

Σημειώνεται επίσης ότι πολλές αλυσίδες καταστημάτων τροφίμων εγκατέστησαν καθεστώς e-commerce προς διευκόλυνση των πελατών τους, με μικρό τέλος παράδοσης (κατά μέγιστο μία μέρα, κατ' ελάχιστο δύο ώρες). Η αλυσίδα Carrefour ήταν η πρώτη που λάνσαρε τη διαδικτυακή πλατφόρμα για αγορές τροφίμων και ακολούθησε η Cora. Σήμερα υπάρχουν πλατφόρμες συνεργαζόμενες με πολλές αλυσίδες τροφίμων ταυτόχρονα, προσφέροντας στον καταναλωτή τη δυνατότητα επιλογής και σύγκρισης κόστους (bringo.ro, emag.ro). Αυτού του είδους οι συναλλαγές απευθύνονται κυρίως στους καταναλωτές μεσαίου ή υψηλού εισοδήματος, οι οποίοι δίδουν έμφαση τόσο στην εξοικονόμηση χρόνου όσο και στην άνεση.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο στις υπηρεσίες εστίασης εξυπηρετείται κατά κύριο λόγο από τις πλατφόρμες Oliviera.ro, και Quicky.ro, οι οποίες από το 2014 ανήκουν στη βουλγαρική εταιρία διανομής τροφίμων Hallo Hungry, ενώ μερίδιο αυτής απέκτησε πρόσφατα η γερμανική Delivery

Hero. Ατέλειες, ωστόσο, τόσο στους χρόνους, όσο και στους όρους παράδοσης (το minimum ποσού παραγγελίας δεν είναι πάντα γνωστό εκ των προτέρων) ακόμα καθιστούν σχετικά δύσχρηστα τα συγκεκριμένα διαδικτυακά εργαλεία παραγγελιών.

Σύμφωνα με τη μελέτη της PayU, το 55% των Ρουμάνων χρηστών που πραγματοποιούν ηλεκτρονικές συναλλαγές προτιμούν να αγοράζουν από αλλοδαπές εταιρίες για το λόγο ότι δεν βρίσκουν κάποια επώνυμα καταναλωτικά αγαθά στη χώρα τους. Αντιστρόφως, παρατηρείται αυξανόμενος αριθμός ξένων καταναλωτών να προτιμούν ρουμανικούς ιστοτόπους για τις αγορές τους για λόγους οικονομικούς.

Παρατηρείται επίσης ανοδική τάση χρήσης κινητών συσκευών (το 2017 κατά 20% περισσότερο σε σχέση με το 2016) για την πραγματοποίηση ηλεκτρονικών συναλλαγών, με αποτέλεσμα το 70% των ηλεκτρονικών αγορών να πραγματοποιούνται σήμερα μέσω κινητών τηλεφώνων.

Μία ακόμη παρατηρούμενη τάση είναι η δυνατότητα πραγματοποίησης ηλεκτρονικών αγορών με χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Πέραν της προβολής τους στο facebook ή στο instagram, πολλές εταιρίες δίνουν τη δυνατότητα εισόδου σε ηλεκτρονικό κατάστημά τους στις σελίδες τους στα μέσα αυτά.

Συνήθως, ο καταναλωτής προτιμάει να πληρώνει με αντικαταβολή τα προϊόντα που αγοράζει (κατά 90% των περιπτώσεων), ενώ η απ' ευθείας πληρωμή μέσω τραπεζικών καρτών αφορά μόνο στο 6%-7% και το υπόλοιπο 3-4% αφορά σε άλλες μεθόδους πληρωμής. Φαίνεται, επίσης, ότι οι Ρουμάνοι καταναλωτές ξοδεύουν περισσότερο σε ξένα online καταστήματα με την αξία της μέσης αγοράς να κυμαίνεται στα 58 ευρώ, ενώ στα ρουμάνικα online καταστήματα ο μέσος όρος αγοράς είναι περίπου 40 ευρώ.

Στην Ρουμανία υπολογίζεται ότι υπάρχουν περίπου 5.000 ενεργά διαδικτυακά καταστήματα (online) και ο αριθμός αυτός παραμένει σταθερός σε σχέση με το 2015. Επισημαίνουμε ότι από τα 5.000 ηλεκτρονικά καταστήματα μόνο τα 200 είναι μεγάλου και μεσαίου βεληνεκούς, και ξεπερνούν σε ετήσιο κύκλο εργασιών το 1 εκατ. ευρώ. Από τα online καταστήματα, που δραστηριοποιούνται στην Ρουμανία, την μεγαλύτερη επιτυχία στις πωλήσεις έχουν τα καταστήματα ηλεκτρονικών ειδών. Ακολουθούν τα προϊόντα μόδας, τα καλλυντικά, τα προϊόντα για το σπίτι - έπιπλα - είδη διακόσμησης καθώς και τα παιδικά είδη - παιχνίδια.

Όπως και στις άλλες χώρες, έτσι και στην Ρουμανία, το κύριο χαρακτηριστικό προτίμησης των ηλεκτρονικών αγορών δεν είναι πλέον η τιμή. Οι καταναλωτές φαίνεται να ενδιαφέρονται περισσότερο για την δωρεάν αποστολή, τις εκπτώσεις και συναφείς προωθητικές ενέργειες, την δωρεάν επιστροφή και την ταχεία παράδοση.

Εταιρείες ηλεκτρονικού εμπορίου

Τα ηλεκτρονικά καταστήματα αφορούν, κατά κύριο λόγο, προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, (Η/Υ, κινητά, αξεσουάρ), ηλεκτρικές συσκευές, είδη σπιτιού και έπιπλα καθώς και ένδυση - υπόδηση και προϊόντα ομορφιάς. Είναι γεγονός, επίσης, ότι μεγάλη πρόοδος παρατηρείται στον κλάδο του τουρισμού και ιδιαίτερα στην αγορά αεροπορικών εισιτηρίων μέσω ιστοσελίδων

αεροπορικών εταιρειών καθώς και στις κρατήσεις ξενοδοχείων μέσω σχετικών ιστοσελίδων (π.χ. booking.com).

Η σημαντικότερη εταιρεία του τομέα είναι το ηλεκτρονικό κατάστημα Emag (http://www.emag.ro/). Το εν λόγω ηλεκτρονικό κατάστημα θεωρείται πρωτοπόρο για την ρουμανική αγορά, ενώ η γκάμα των προϊόντων που προσφέρει μεγαλώνει διαρκώς και πλέον καλύπτει πληθώρα κατηγοριών, από ηλεκτρονικές συσκευές μέχρι παιχνίδια και τρόφιμα, ενώ έχει αναπτύξει συνεργασία με την αλυσίδα καταστημάτων Mega-Image.

Άλλα μεγάλα ηλεκτρονικά καταστήματα είναι αυτά των εταιρειών ALTEX (αλυσίδα καταστημάτων ηλεκτρικών συσκευών), METRO (αλυσίδα Cash & Carry), Diverta (αλυσίδα χαρτοπωλείων - βιβλιοπωλείων) και F64 (φωτογραφικές μηχανές). Στον ακόλουθο πίνακα αναφέρονται οι κυριότερες ιστοσελίδες ηλεκτρονικού εμπορίου:

Emag	http://www.emag.ro/
Altex	https://altex.ro/
Cel	http://www.cel.ro/
EvoMag	http://www.evomag.ro/
F64	http://www.f64.ro/
PCGarage	http://www.pcgarage.ro/
PCFun	http://www.pcfun.ro/
MarketOnline	http://www.marketonline.ro/
Shopmania	http://www.shopmania.ro/
Elefant	http://www.elefant.ro/
Vivre	http://www.vivre.ro/
My Closet	https://www.mycloset.ro/
Fashion Days	https://www.fashiondays.ro/
Domo	https://www.domo.ro/

Β.4 Βιομηχανική Ιδιοκτησία

Η προστασία των ευρεσιτεχνιών, των μοντέλων και των βιομηχανικών σχεδίων ρυθμίζεται από την ρουμανική νομοθεσία και την αντίστοιχη διεθνή, αφού η Ρουμανία υπέγραψε τις συμφωνίες που προαναφέραμε.

Η διάρκεια της προστασίας μιας **ευρεσιτεχνίας ανέρχεται στα 20 έτη,** από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης εγγραφής του δικαιώματος με δυνατότητα επέκτασης 5 ετών. Το πιστοποιητικό ενός **μοντέλου είναι ισχύος 5 ετών** από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης και δύναται να επεκταθεί για 3 επιπλέον έτη. Η προστασία του **βιομηχανικού σχεδίου** μπορεί να είναι για **10 έτη** με δυνατότητα επέκτασης για 5 έτη.

Το σύστημα σχετικά με την διεθνή εγγραφή σήματος και εμπορικής επωνυμίας προϊόντων ρυθμίζεται από την Συμφωνία της Μαδρίτης της 4.04.1891 και το πρωτόκολλο της Μαδρίτης της 28.6.1989, των οποίων τόσο η Ρουμανία, όσο και η Ελλάδα είναι μέλη. Το σύστημα της Μαδρίτης προσφέρει την δυνατότητα απόκτησης τίτλου διεθνούς πιστοποιητικού προστασίας σήματος σε πολλές χώρες, με μόνο μία αίτηση εγγραφής απ' ευθείας στο Εθνικό ή περιφερειακό Γραφείο. Έτσι, κάθε πρόσωπο που συνδέεται (εθνικότητα, κατοικία, εγκατάσταση) με μία χώρα μέλος της συμφωνίας, δύναται να αποκτήσει προστασία μάρκας με διεθνή κατοχύρωση σε άλλες χώρες της Ένωσης της Μαδρίτης. Μετά την εγγραφή της μάρκας σε ένα κράτος μέλος της συνθήκης, η αίτηση διεθνούς κατοχύρωσης μπορεί να κατατεθεί στην Διοίκηση κατοχύρωσης του κράτους και μετά από το Γραφείο Διεθνούς καταχώρησης της Γενεύης να μεταβιβαστεί σε άλλες χώρες.

Στην Ρουμανία, υπάρχουν οι ακόλουθοι τρεις τρόποι εγγραφής ευρεσιτεχνίας:

- Αίτηση στον Οργανισμό τυποποίησης OSIM: αυτός ο τρόπος επιτρέπει την απόκτηση της προστασίας της ευρεσιτεχνίας μόνο για την Ρουμανία, για μία περίοδο 20 ετών, από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης.
- Διεθνής αίτηση στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Ευρεσιτεχνιών (ΟΕΒ) στο Μόναχο, όπου η απόκτηση της ευρεσιτεχνίας δεν ισχύει μόνο για την Ρουμανία αλλά για τις χώρες οι οποίες υπέγραψαν την συμφωνία. (www.European-patent-office.org)
- Διεθνής αίτηση στην OSIM στην Ρουμανία, ο οποίος θα αναλάβει και την διαδικασία να μεταβιβάσει την αίτηση στον οργανισμό (ΟΕΒ), σε εφαρμογή της συμφωνίας του Μονάχου και της συνθήκης στον τομέα ευρεσιτεχνιών (Patent Cooperation Treaty) που υπογράφηκε στην Ουάσινγκτον. Η απλότητα, η αποτελεσματικότητα και η ταχύτητα μίας μόνης αίτησης στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Ευρεσιτεχνιών αποτελεί την πλέον ιδανική και συχνή λύση. Επιπλέον, διατυπώνεται σύμφωνα με την κάθε εθνική νομοθεσία, αποφεύγοντας τα ενδεχόμενα λάθη στην μετάφραση.

Διαδικασία εγγραφής στον OSIM

Η εγγραφή στον OSIM στην Ρουμανία εξασφαλίζει την προστασία μόνο στην χώρα για μία διάρκεια 20 ετών, από την ημέρα κατάθεσης της ευρεσιτεχνίας και καταβάλλοντας μία ετήσια συνδρομή μετά από την πάροδο 3 ετών κατοχύρωσης. Το πρώτο στάδιο της κατοχύρωσης συνίσταται στην κατάθεση στην έδρα του εν λόγω ρουμανικού οργανισμού (ή μέσω ταχυδρομείου) ενός παραστατικού σε 3 αντίγραφα, δακτυλογραφημένου σε μορφή Α4, σε ένα

λευκό χαρτί, τυπωμένου σε μία μόνο πλευρά και περιλαμβάνοντας τα κατωτέρω στοιχεία: μία πλήρη περιγραφή της ευρεσιτεχνίας, τις απαιτήσεις, τα επεξηγηματικά σχέδια και ένα περιληπτικό περιεχόμενο της ευρεσιτεχνίας. Απο την 1η Μαρτίου 2009, ο ρουμανικός οργανισμός αποδέχεται τις αιτήσεις, που κατατίθενται ηλεκτρονικώς.

Οι αιτήσεις των ευρεσιτεχνιών, που γίνονται, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, δημοσιεύονται άμεσα, μετά την πάροδο 18 μηνών από την ημερομηνία κατάθεσης, και με βάση το αν έχει αναγνωρισθεί μία προτεραιότητα. Μετά από αίτηση ενός φυσικού ή νομικού προσώπου που έχει το δικαίωμα, η δημοσίευση δύναται να είναι σε ένα διάστημα μικρότερο των 18 μηνών. Οι αρχές προχωρούν σε μία εις βάθος έρευνα, όσον αφορά στο αίτημα της ευρεσιτεχνίας και τις προυποθέσεις, που απαιτούνται, ώστε μία ευρεσιτεχνία να γίνει αποδεκτή. Η έρευνα αυτή μπορεί να διαρκέσει και 30 μήνες. Η απόφαση για την χορήγηση της ευρεσιτεχνίας ή την απόρριψη αυτής δημοσιεύεται στο επίσημο δελτίο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας της Ρουμανίας «buletinul Oficial de Proprietate industrial al Romaniei (BOPI) εντός ενός μηνός από την ημερομηνία της απόφασης. Το ποσό, που απαιτείται (φόροι) για την διαδικασία εγγραφής μιας ευρεσιτεχνίας ανέρχεται σε 2.100 Λέι ήτοι 465 ευρώ, εκτός της ετήσιας συνδρομής, όταν η ευρεσιτεχνία γίνεται αποδεκτή.

<u>Διαδικασία εγγραφής εμπορικής επωνυμίας – σήματος:</u>

Η εμπορική επωνυμία ή μάρκα είναι ένα γραφικό σήμα, που αντιπροσωπεύει ένα προϊόν και χρησιμεύει στο να διακρίνει κανείς τα προϊόντα και τις υπηρεσίες από εκείνα του ανταγωνισμού. Τα διακριτικά σήματα δύνανται να αποτελέσουν την μάρκα ή επωνυμία του προϊόντος. Ετσι π.χ., η μάρκα ενοικίασης αυτοκινήτων AVIS, που έχει την πλάγια γραφή των χαρακτήτων, δηλώνει την ταχύτητα, το σήμα της IBM με τις διακεκομμένες γραμμές υποδηλώνει την σοβαρότητα, το σήμα της HEINTZ δηλώνει την σταθερότητα. Τα βασικά χαρακτηριστικά των σημάτων αυτών, συνήθως, δεν αλλάζουν (γραμματοσειρά, χαρακτήρες, πάχος γραμμάτων) για να μην προκαλέσουν σύγχυση στον καταναλωτή. Παράλληλα, τα γράμματα, οι αριθμοί, τα διακριτικά σήματα, οι τρισδιάστατες απεικονήσεις, τα χρώματα, η μορφή του προϊόντος, αλλά και η συσκευσία παραμένουν ίδιες με την διατήρηση του σήματος. Η Οδηγία 2008/95/CE του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22.10.2008, η οποία εναρμονίζει την νομοθεσία των κρατών μελών στον τομέα της επωνυμίας και μάρκας (κωδικοποίηση), είναι εφαρμοστέα και στο ρουμανικό δίκαιο.

Το Μητρώο των εμπορικών επωνυμιών και σημάτων διαιρείται σε 45 κατηγορίες προϊόντων ή υπηρεσιών. Μία μάρκα κατατίθεται για τα ειδικά προϊόντα ή τις κατηγορίες ειδικών προϊόντων. Είναι συνήθως προτιμότερο να δίνεται εκ των προτέρων μία πλήρως ενημερωμένη λίστα για τα προϊόντα, που επιθυμούμε να προστατεύσουμε. Επίσης, ο κατέχων την μάρκα του προϊόντος θα πρέπει να περιγράψει στο Μητρώο εμπορικών επωνυμιών την λίστα όλων των προϊόντων ή υπηρεσιών, τα οποία πρόκειται να διακινηθούν στην αγορά, με στόχο να προστατεύσει την αποκλειστικότητα της μάρκας αυτής στην είσοδο νέων προϊόντων ή υπηρεσιών, που είναι όμοια.

Η προστασία της ΄μάρκας’ μπορεί να αποκτηθεί α) σε εθνικό επίπεδο στην Ρουμανία β) σε κοινοτικό επίπεδο στο Γραφείο Εναρμονίσεως στην εσωτερική αγορά **(OHMI**) γ) σε διεθνές επίπεδο, προς εφαρμογή της συνθήκης της Μαδρίτης της 14.04.1891 σε ένα ή πολλά κράτη μέλη

της συμφωνίας. Η συμφωνία της Μαδρίτης καθιστά δυνατή την διεθνή εγγραφή μιάς μάρκας σε ένα ή περισσότερα συμβεβλημένα κράτη της συμφωνίας, διαμέσω της κατάθεσης σχετικής αίτησης στον Οργανισμό **"OHMI"**.

Σε εθνικό επίπεδο, η προστασία της μάρκας μπορεί να γίνει καταθέτοντας ένα ειδικό έντυπο στον OSIM (ή αποστέλλοντας ταχυδρομικώς την αίτηση). Η αίτηση δύναται να περιλαμβάνει το όνομα του καταθέτη, την έδρα του, (αν δεν διαμένει στην Ρουμανία), και θα πρέπει να αναθέσει σε ένα σύμβουλο πνευματικής ιδιοκτησίας ή σε ειδικά δικηγορικά γραφεία και να χορηγήσει μία ταχυδρομική διεύθυνση. Ακόμη, θα πρέπει να δοθεί μία περιγραφή της μάρκας (με μία αναπαραγωγή της φωτογραφίας, σε μορφή 6Χ6, κολλημένο στην αίτηση σε ειδικό μέρος), τα χρώματα, η μετάφραση τον κατάλογο των προϊόντων ή των υπηρεσιών όπως και η σφραγίδα και υπογραφή. Το ποσό των δικαιωμάτων ή των φόρων,που απαιτούνται για την εγγραφή μιάς μάρκας στην Ρουμανία, μπορεί να είναι 2.000 Λέι (περίπου 440 ευρώ) για την προστασία μιάς κατηγορίας προϊόντων ή υπηρεσιών. Η διαδικασία μπορεί να διαρκέσει 6 έως 9 μήνες

Τα σχέδια και τα μοντέλα

Το βιομηχανικό σχέδιο, μπορεί να περιγράφεται ως η εξωτερική όψη ενός προϊόντος ή ένα μέρος του προϊόντος, αντιπροσωπεύεται σε δύο διαστάσεις, και ορίζεται από τις γραμμές, τα περιτυλίγματα, την μορφή, την σύνθεση, την διακόσμηση και τα χρώματα του. Το βιομηχανικό σχέδιο συνίσταται π.χ. από γραφικές παραστάσεις και από σχέδια που περιγράφονται σε χαρτί, σε πλαστικό, σε ύφασμα, σε πορσελάνη, σε κεραμεικό ή σε ξύλο, ενώ το βιομηχανικό μοντέλο μπορεί να περιγράφεται, ως η εξωτερική μορφή ενός προϊόντος ή μέρους του προϊόντος, παρουσιάζεται σε τρεις διαστάσεις και ορίζεται κατά τον ίδιο τρόπο, όπως και το βιομηχανικό σχέδιο. Το βιομηχανικό μοντέλο μπορεί να είναι σε τρείς διαστάσεις, όπως τα έπιπλα, τα υποδήματα, τα βάζα.Τα προϊόντα αυτά μπορεί να προστατεύονται αν χαρακτηρίζονται από ατομικότητα και αποτελούν μία νέα ιδέα.

Το σχέδιο ενός βιομηχανικού σχεδίου μπορεί να είναι εγγεγραμμένο σύμφωνα με το άρθρο 11, σε αντίθεση με τα σχέδια και τα μοντέλα, που αντιβαίνουν με την δημόσια τάξη και τα χρηστά ήθη.

Για την εγγραφή ενός σχεδίου ή ενός βιομηχανικού μοντέλου, πρέπει να καταθέσει κανείς την αίτηση εγγραφής με τα συμπληρωματικά παραστατικά και να υπάρξει, επομένως, μία κανονική εθνική κατάθεση εγγραφής. Το επόμενο στάδιο αφορά την προκαταρκτική εξέταση και ακολουθεί η δημοσίευση στο Δελτίο των βιομηχανικών προτύπων 'Buletinul Oficial de Proprietare industrial' (bopi), παράρτημα 'Σχέδια και Μοντέλα', την εξέταση σε βάθος και την έκδοση πιστοποιητικού εγγραφής.

Ο τίτλος, ο οποίος δίδεται για την προστασία ενός σχεδίου ή ενός μοντέλου, είναι ισχύος 10 ετών, από την ημερομηνία της παρουσίασης της κατάθεσης σε εθνικό επίπεδο, με 3 παρατάσεις των 5 ετών, και έναντι πληρωμής των φόρων που προβλέπονται από τον νόμο.

Συμπερασματικά, παρατηρούμε ότι:

Ο OSIM (Officiul de Stat pentruInventii si Marci) αποτελεί τον αρμόδιο οργανισμό στην Ρουμανία για την κατάθεση και την προστασία του σήματος – εμπορικής επωνυμίας και των πνευματικών δικαιωμάτων.

Η προστασία του σήματος ή της εμπορικής επωνυμίας μπορεί να γίνει στην Ρουμανία, σε κοινοτικό επίπεδο, ή σε διεθνές επίπεδο.

Η εγγραφή ευρεσιτεχνίας στον OSIM εξασφαλίζει την προστασία στην Ρουμανία για διάρκεια 20 ετών, από την ημερομηνία της κατάθεσης, με πληρωμή των φόρων, αλλα και της ετήσιας συνδρομής μετά την πάροδο 3 ετών.

Τα δικαιώματα της πνευματικής ιδιοκτησίας, ισχύουν κατά την διάρκεια ζωής του δημιουργού, ενώ μεταβιβάζονται στους κληρονόμους για διάρκεια 70 ετών.

Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ

Γ.1 Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας

Με τη Ρουμανία έχουν υπογραφεί οι κάτωθι Συμφωνίες στον τομέα της αποφυγής διπλής φορολογίας και προστασίας των επενδύσεων:

- Σύμβαση για την Αποφυγή Διπλής Φορολογίας σχετικά με τους Φόρους Εισοδήματος και Κεφαλαίου. (Ισχύει από 7.4.1995).
- Συμφωνία Απαλλαγής Διπλής Φορολογίας εξ Αεροπορικών Κερδών (Ισχύει από 17.6.1967).
- Συμφωνία Απαλλαγής Διπλής Φορολογίας Ναυτιλίας, Αεροπορικών Κερδών (Ισχύει από 17.6.1967).
- Συμφωνία για την Προώθηση και την Αμοιβαία Προστασία των Επενδύσεων (Ισχύει από 12.6.1998)

Γ.2 Φορολογία Φυσικών προσώπων

Το καθεστώς φορολογίας των εισοδημάτων, τα οποία αποκτήθηκαν από φυσικά πρόσωπα, ρυθμίζεται από την φορολογική αρχή για κάθε κατηγορία και για τα έσοδα, που αποκτήθηκαν από το εν λόγω φυσικό πρόσωπο, κατά την διάρκεια του φορολογικού έτους.

Η φορολόγηση των εσόδων των φυσικών προσώπων ανέρχεται σε 10% από 1.1.2018, εκτός αν υπάρχει άλλη ειδική πρόβλεψη**.** Το κριτήριο του μονίμου κατοίκου της Ρουμανίας χορηγείται, σύμφωνα με τον φορολογικό κώδικα, στα άτομα που διαμένουν στην Ρουμανία, περισσότερες από 183 ημέρες το έτος.

Η φορολογία φυσικών προσώπων εφαρμόζεται στους μονίμους κατοίκους της Ρουμανίας και για τις κατηγορίες των κάτωθι φορολογουμένων:

- φυσικά πρόσωπα, που είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, για όλα τα έσοδα ανά τον κόσμο.
- φυσικά πρόσωπα που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά θεωρούνται ως φορολογούμενοι στη Ρουμανία (εφόσον το κέντρο των συμφερόντων τους βρίσκεται στη Ρουμανία) και διαμένουν στην Ρουμανία για 183 ημέρες το έτος, από την 1 Ιανουαρίου του έτους, που ακολουθεί τον ορισμό τους ως φορολογικών κατοίκων Ρουμανίας.
- φυσικά πρόσωπα που δεν είναι φορολογικοί κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά διατηρούν ανεξάρτητη δραστηριότητα στην Ρουμανία και διαθέτουν μόνιμη έδρα σε αυτή, για τα έσοδα που διαχειρίζεται το φυσικό πρόσωπο.
- φυσικά πρόσωπα, που δεν διαθέτουν φορολογική κατοικία στην Ρουμανία, αλλά έχουν υπογράψει συμβόλαιο εργασίας με Ρουμάνο εργοδότη, για το εισόδημα που προβλέπεται από το εν λόγω συμβόλαιο.

Τα φυσικά πρόσωπα φορολογούνται για τα έσοδα που προκύπτουν από τις ακόλουθες πηγές:

- αμοιβή ανεξάρτητης δραστηριότητας
- μισθοί
- ενοικίαση αγαθών
- επενδύσεις: τα έσοδα που πραγματοποιούνται από τις επενδύσεις κεφαλαίου (όπως τόκοι,
- μερίσματα, μεταβιβάσεις μετοχικού κεφαλαίου κ.α.) υπόκεινται σε ειδικό καθεστώς
- συντάξεις
- αγροτικές δραστηριότητες
- έσοδα που προέρχονται από τυχηρά παιχνίδια, τα οποία υπόκεινται σε ειδικό φορολογικό καθεστώς
- έσοδα, τα οποία προέρχονται από μεταβιβάσεις ακινήτων και πωλήσεων αυτών και των οποίων το ποσοστό εξαρτάται από την περίοδο, κατά την οποία ο ιδιοκτήτης – φορολογούμενος προχώρησε στην μεταβίβαση του ακινήτου.

Φορολογικές απαλλαγές

Η φορολογική νομοθεσία καθορίζει τις περιπτώσεις μη καταβολής του ΦΠΑ, όπως η απαλλαγή φόρων και δασμών σε ειδικές ζώνες. Θα πρέπει κανείς να συμβουλευθεί ειδικό ορκωτό λογιστή.

Επιστροφή ΦΠΑ

Στην περίπτωση που το ποσό του ΦΠΑ που έχει καταβάλει η εταιρεία είναι ανώτερο από τον ΦΠΑ που έχει εισπράξει, η διαφορά δύναται να εισπραχθεί με συμψηφισμό ή επιστροφή φόρου. Το πλεόνασμα του ΦΠΑ που εκπίπτει μπορεί να συμψηφισθεί με άλλους φόρους που επιβάλλονται από το κράτος.

Γ.3 Φορολόγηση Επιχειρήσεων

Από **1.1.2018 η φορολογία εισοδήματος επί των φυσικών προσώπων από 16% μειώθηκε στο 10%.** Για τα κέντρα διασκέδασης (club και κέντρα τυχερών παιγνίων) η φορολογία είναι **5%** επί του κύκλου εργασιών.

Όλες οι επιχειρήσεις, σύμφωνα με το ρουμανικό δίκαιο, υπόκεινται στο ίδιο φορολογικό καθεστώς, ως προς την πληρωμή του φόρου, για όλες τις δραστηριότητες και μορφές επιχειρήσεων.

Αναλυτικότερα, επιβαρύνονται με φόρο τα κέρδη:

- των νομικών προσώπων ρουμανικού δικαίου και οι εταιρείες, που έχουν την έδρα τους στην Ρουμανία και δημιουργήθηκαν σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν είτε στην Ρουμανία είτε στο εξωτερικό.
- των ξένων νομικών προσώπων, τα οποία διαθέτουν στην Ρουμανία μία σταθερή έδρα, για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν από αυτή την εταιρεία στη Ρουμανία.

- των ξένων νομικών προσώπων και των φυσικών προσώπων, που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά ασκούν στην Ρουμανία δραστηριότητες, στο πλαίσιο μιας συνεργασίας με ένα άλλο νομικό πρόσωπο και για τα κέρδη που εισπράχθηκαν.
- των ξένων νομικών προσώπων για τα έσοδα από τα ακίνητα τα οποία βρίσκονται στην Ρουμανία και τα κέρδη που προέρχονται από παραχωρήσεις μετοχών ρουμανικών εταιρειών.

Οι δαπάνες αφαιρούνται από την φορολογία, εάν και μόνο τα έξοδα αυτά είναι συνδεδεμένα με την απόκτηση φορολογητέων εσόδων.

Οι ακόλουθες κατηγορίες <u>δεν υπόκεινται σε φορολόγηση</u>:

- Έσοδα από μερίσματα υπεράκτιας εταιρείας (με έδρα σε τρίτη χώρα, εκτός ΕΕ, με την οποία η Ρουμανία έχει υπογράψει συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας), που εισπράχθηκαν από ρουμανική εταιρεία.
- Έσοδα, τα οποία αποκτήθηκαν από ρουμανική εταιρεία από την πώληση ή μεταβίβαση μετοχών άλλης ρουμανικής εταιρείας, η οποία βρίσκεται σε μία χώρα με την οποία η Ρουμανία έχει υπογράψει συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας.
- Κατασκευές: μέθοδος γραμμικής απόσβεσης.
- Τεχνολογικός εξοπλισμός (μηχανήματα, εργαλεία, ηλεκτρονικοί υπολογιστές: δυνατότητα επιλογής της γραμμικής απόσβεσης και της επιταχυνόμενης απόσβεσης).
- Τα ελλείμματα που κατεγράφησαν από το 2009 και εφεξής μπορούν να μεταφερθούν στα επόμενα 7 έτη.

Οι εταιρείες έχουν την δυνατότητα να πληρώνουν την φορολογία επί των κερδών σε τριμηνιαίες δόσεις. Ο τελικός υπολογισμός γίνεται ανά έτος, ενώ στο τέλος γίνεται σύγκριση με τις τριμηνιαίες καταβολές του φόρου.

Επίσης, τον Ιούλιο του 2010 και κατόπιν πιέσεων του ΔΝΤ, αυξήθηκε το ποσοστό **ΦΠΑ** από 19% σε 24%, αλλά μειώθηκε σε 20% από 1.1.2016 και ακολούθως σε **19%** από **1.1.2017**, επανερχόμενο στα επίπεδα προ του 2010.

Σημειώνεται ότι ισχύει μηδενικός συντελεστής ΦΠΑ, που αφορά στα εξαγόμενα προϊόντα. Για να εφαρμοσθεί, ωστόσο, απατείται η συναλλαγή να γίνει μέσω τραπεζικού λογαριασμού, από τράπεζα αναγνωρισμένη από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας.

Επιπλέον ισχύει ειδικός συντελεστής ΦΠΑ 5% για κατοικίες και εκτάσεις χρησιμοποιούμενες για κοινωνικούς σκοπούς καθώς και για την αγορά νέων ακινήτων από φυσικά πρόσωπα έως 120 τ.μ. και αξίας μέχρι 450.000Λέι (περίπου 94.500€).

Φορολογία μικρών επιχειρήσεων

Η **φορολογία των μικρών επιχειρήσεων** υπέστη νέες τροποποιήσεις στις αρχές του 2018 και πλέον εντάσσονται υποχρεωτικά σε αυτή την κατηγορία όλες οι επιχειρήσεις των οποίων ο κύκλος εργασιών για το 2018 δεν ξεπέρασε το 1.000.000 ευρώ (4.663.900 Ron). Εξαίρεση αποτελούν οι επιχειρήσεις τον οποίων το εταιρικό κεφάλαιο ξεπερνάει τα 45.000 Λέι (περίπου 10.000 ευρώ) οι οποίες μπορούν να επιλέξουν την ένταξή τους στο σύστημα φορολόγησης των κερδών.

Οι μικρές επιχειρήσεις που έχουν τουλάχιστον 1 εργαζόμενο υπόκεινται σε φορολογία **1%** επί του κύκλου εργασιών τους ενώ όσες δεν έχουν εργαζόμενους συνεχίζουν να φορολογούνται με **3%** επί του κύκλου εργασιών.

Γεωργία: Ποσοστό ενιαίου φορολογικού συντελεστή για την γεωργία από 1.1.2017

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία εφαρμόζεται ενιαίος φορολογικός συντελεστής για την γεωργία **1%** για το 2017**, 4%** για το 2018 **και 8%** για το 2019. Οι δραστηριότητες οι οποίες περιλαμβάνονται είναι η γεωργία γενικά περιλαμβάνοντας την καλλιέργεια αμπελώνων, την καλλιέργεια φρούτων και λαχανικών, την ανθοκομία, την μελισσοκομία, την καλλιέργεια μανιταριών, αρωματικών φυτών, την ζωοτεχνία και κτηνοτροφία, την αλιεία, την δασοκομία κ.λ.π.

Φορολογική βάση

Το κέρδος αντιπροσωπεύει τη διαφορά μεταξύ του συνολικού εισοδήματος και των συνολικών δαπανών του φορολογούμενου, όπως καθορίζεται από τους ρουμανικούς λογιστικούς κανόνες και πρότυπα.

Φορολογική βάση για το **φόρο προστιθέμενης αξίας** θεωρείται το συνολικό ποσό της αποζημίωσης που εισπράττεται ή που πρέπει να εισπραχθεί για τον κύκλο εργασιών, στον οποίο ο φόρος προστιθέμενης αξίας δεν συμπεριλαμβάνεται. Φορολογική βάση για την **εισαγωγή των εμπορευμάτων** θεωρείται η αξία τους που καθορίζεται βάσει της αξίας τιμολογίου εξαγωγής από τις χώρες Ε.Ε και των τελωνειακών ρυθμίσεων συν τους δασμούς από τρίτες χώρες.

Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ)

Η εικόνα του συντελεστή ΦΠΑ στην Ρουμανία έχει ως ακολούθως:

-> 19% (από 1.1.2017), γενικός συντελεστής, που αφορά σε όλες τις συναλλαγές αγαθών και υπηρεσιών.

-> 0%, μηδενικός συντελεστής, που αφορά στα εξαγόμενα προϊόντα. Για να ισχύσει, ωστόσο, απατείται η συναλλαγή να γίνει μέσω τραπεζικού λογαριασμού, από τράπεζα αναγνωρισμένη από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας.

-> 9%, μειωμένος συντελεστής για τρόφιμα, φαρμακευτικά προϊόντα, προμήθεια βιβλίων και εφημερίδων, άρτου και αρτοπαρασκευασμάτων, άλευρων, ιατρικών προϊόντων, υπηρεσιών τουρισμού (διαμονής) και τέλη εισόδου σε μουσεία, μνημεία και άλλες τουριστικές εκδηλώσεις. Σημειώνεται ότι προηγήθηκε η μείωση του ΦΠΑ από 24% σε 9% στον άρτο, αρτοπαρασκευάσματα και άλευρα από 01.09.2013 και ακολούθησε η μείωση σε όλα τα τρόφιμα, φρούτα και λαχανικά από 01.06.2015.

-> 5%, ειδικός συντελεστής για κατοικίες και εκτάσεις χρησιμοποιούμενες για κοινωνικούς σκοπούς καθώς και για την αγορά νέων ακινήτων από φυσικά πρόσωπα έως 120 τ.μ. και αξίας μέχρι 450.000 Ron (περίπου 94.500 €).

Το καθεστώς του ΦΠΑ, κατά την είσπραξη, έγινε προαιρετικό από το 2014. Τα φορολογούμενα άτομα, των οποίων ο κύκλος εργασιών δεν ξεπερνάει τα 2.250.000 Ron, μπορούν να συνεχίζουν να εφαρμόζουν αυτό το σύστημα.

Οι εισαγωγές υπόκεινται σε ΦΠΑ που υπολογίζεται επί της τελωνειακής αξίας του προϊόντος από τις χώρες της Ε.Ε, ενώ για τα προϊόντα από τις τρίτες χώρες συμπεριλαμβάνονται οι τελωνειακοί δασμοί και άλλα τελωνειακά τέλη. Οι τελωνειακοί δασμοί κυμαίνονται αναλόγως του προϊόντος.

Τα προϊόντα που παράγονται ή συναρμολογούνται στην Ρουμανία, από ρουμανική ή ξένη εταιρεία και ακολούθως εξάγονται, δεν υπόκεινται σε Φ.Π.Α.. Αν τα προϊόντα εξήχθησαν, χωρίς πληρωμή, ο ΦΠΑ δεν καταβάλλεται. Αντίθετα, αν η πληρωμή έχει γίνει πριν την φόρτωση εμπορευμάτων, το ποσοστό Φ.Π.Α καταβάλλεται και ακολουθεί η αίτηση επιστροφής του εν λόγω φόρου.

Γ.4 Ειδικότεροι φόροι

Φόρος ακινήτων

Οι φορολογικές αρχές επιβάλλουν φόρο ακινήτων αναλόγως με τον τύπο και την τοποθεσία του ακινήτου. Το ποσοστό του φόρου διαφέρει ανά περιφέρεια και είναι υψηλότερο στο Βουκουρέστι και τις άλλες μεγάλες πόλεις και μικρότερο στις επαρχιακές πόλεις.

Η ειδική φορολογία επί των ακινήτων

Τα νομικά πρόσωπα θα πρέπει να καταβάλουν ένα ποσό φόρου επί των ακινήτων. Ο φόρος υπολογίζεται κατά 1,5% επί της αξίας των ακινήτων, όπως είναι εγγεγραμμένα στην λογιστική την 31.12 του προηγούμενου έτους. Τα κτίρια, που επιβαρύνονται με την φορολογία των ακινήτων δεν υποχρεούνται να φορολογούνται με την ανωτέρω ειδική φορολογία.

Φόρος παρακράτησης κερδών/ μερισμάτων

Ξένα νομικά πρόσωπα, χωρίς επιχειρηματικές δραστηριότητες στην Ρουμανία, υπόκεινται σε φόρο μερισμάτων με ποσοστό **5%** μετά από την μείωση του ποσοστού 16% από 1.1.2016 για τις υπηρεσίες, οι οποίες προσφέρθηκαν στην Ρουμανία. Τα μερίσματα και οι τόκοι φορολογούνται με ποσοστό 16% όπως και τα «royalties». Σημειώνουμε ότι τα ποσοστά αυτά μεταβάλλονται, σύμφωνα με την συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας, που έχει υπογράψει η Ρουμανία με κάθε χώρα.

Τα ενοίκια και άλλα έσοδα επιβαρύνονται με φόρο 16%.

Λογιστικός έλεγχος επιχειρήσεων

Βάσει της ρουμανικής νομοθεσίας, οι εταιρείες, για τις οποίες είναι υποχρεωτικός ο λογιστικός έλεγχος «audit», είναι οι Α.Ε. καθώς και οι ΕΠΕ, εφόσον πληρούν δύο από τα ακόλουθα κριτήρια:

- σύνολο ενεργητικού ύψους 3.650.000 ευρώ

- κύκλος εργασιών 7.300.000 ευρώ

- αριθμός απασχολουμένων άνω των 50 εργαζομένων.

Η Φορολογία επιβάλλεται στην πηγή. Τα έσοδα που αποκτήθηκαν από τους μη μόνιμους κατοίκους της Ρουμανίας υπόκεινται σε φορολογία 10%.

Το ποσοστό φορολογίας δύναται να μειωθεί, βάσει σχετικής Συμφωνίας Αποφυγής Διπλής Φορολογίας. Η Ρουμανία έχει υπογράψει περίπου 80 τέτοιες συμφωνίες.

Μεταξύ των εσόδων, που υπόκεινται στην φορολόγηση στην πηγή είναι:

■ Οι πληρωμές των μερισμάτων

■ Οι πληρωμές των τόκων και των συνδρομών

■ Οι πληρωμές των υπηρεσιών (υπηρεσιών διαχείρισης, εταιρειών συμβούλων, τεχνικής βοήθειας, μάρκετινγκ και διαφήμισης) οι οποίες υπόκεινται σε φορολόγηση στην πηγή, ανεξαρτήτως του τόπου προσφοράς της υπηρεσίας.

Σχηματικά, οι προβλέψεις για το φορολογικό καθεστώς στη Ρουμανία αποδίδονται συνοπτικά στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 7: Φορολογία στη Ρουμανία

Φορολογία Κερδών επιχειρήσεων **Φορολογία φυσικών προσώπων**	-**16%** ενιαίος -**10%** ενιαίος από 1.1.2018
Φορολογία Μερισμάτων	**5% από 1.1.2017**

Φοροαπαλλαγές	-0,5% από 0,3% προηγουμένως -φοροαπαλλαγή στα επανεπενδυμένα κεφάλαια -φοροαπαλλαγή για εξοπλισμό IT , υπολογιστές και λογισμικό -φοροαπαλαγή για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην έρευνα –τεχνολογία και 'innovation' για 10 έτη δραστηριότητος -φοροαπαλλαγή για developers λογισμικού
Φορολογία Μικροεπιχειρήσεων	**-1% επι του κύκλου εργασιών για επίπεδο κύκλου εργασιών επιπέδου 1.000.000 ευρώ** -Θεωρείται μικροεπιχείρηση, όταν ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα **1.000.000** ευρώ.
ΦΠΑ	**19% από 1.1.2017** -Μείωση ΦΠΑ **τρόφιμα,φρούτα 9%** από 24% ήδη από 1.6.2015 -Μείωση ΦΠΑ σε **5%** (από 9%) για περιοδικά , εφημερίδες, εισιτήρια κινηματογράφου, εισόδους σε Μουσεία και πολιτιστικές εκδηλώσεις
Φορολογία τοπικής αυτοδιοίκησης	Η τοπική αυτοδιοίκηση δύναται να αυξήσει τις επιβαρύνσεις τελών τοπικής αυτοδιοίκησης έως 50% (από 20%)
Φορολόγηση Ακινήτων	-Διαφορετική φορολόγηση κτιρίων κατοικιών και εμπορικών κτιρίων **-2%** Φορολόγηση κτιρίων κατοικιών **-5%** Φορολόγηση κτιρίων νομικών προσώπων (εμπορικών κτιρίων)
<u>Εισφορές κοινωνικής Ασφάλισης</u>	-Μεταφορά των επιβαρύνσεων από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, η επιβολή γίνεται στην βάση ακαθάριστου μισθού. -**Για εργαζόμενο** από 1.1.2018 1.Ασφάλεια υγείας 10**%.** 2.Κοιν. Ασφάλιση –Σύνταξη 25**%.** 3.Φόρος Μισθού 10**%** -**Για Εργοδότη** 1. Ασφάλεια εργασίας 2,25**%**

Ειδικός φόρος στα καύσιμα	Αύξηση του ειδικού φόρου στα καύσιμα ανα λίτρο από 1.9.2017 Συγκεκριμένα, για την αμόλυβδη βενζίνη προβλέπεται αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης από 1.976, Ron (415€) / 1.000 λίτρα σε 2.038,62 Ron (447€) / 1.000 λίτρα. Αύξηση, κατά 379,04 Ron (82 €), θα καταγράψει και ο ειδικός φόρος του πετρελαίου, ο οποίος θα ανέλθει από 1.838,04 Ron (417€) / 1.000 λίτρα σε 1.895,04 Ron (334€) / 1.000 λίτρα. Οι εν λόγω αυξήσεις των ειδικών φόρων, οι οποίες αναμένεται να εφαρμοστούν από 1.9.2017, θα επαναφέρουν τις τιμές των καυσίμων στα επίπεδα του 2016.
Φόρος επί των ειδικών κατασκευών	Κατάργηση του φόρου επί ειδικών κατασκευών από 1.1.2017

Γ.5. Δασμοί - Δασμολόγιο

Την 1η Ιανουαρίου 2007, η Ρουμανία κατέστη πλήρες μέλος της Ε.Ε. και ακολουθεί τους κανόνες της όσον αφορά τις εισαγωγές προϊόντων. Σε μερικές περιπτώσεις και σύμφωνα με την νομοθεσία της Ε.Ε ένας antidumping δασμός μπορεί να επιβληθεί στα προϊόντα τρίτων χωρών, που εισάγονται σε χαμηλή αξία και δύνανται να επηρεάσουν τα εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα.

Την 1.1.2007 η Ρουμανία εφήρμοσε το Κοινό Εξωτερικό Δασμολόγιο και απεδέχθη την κοινή ονοματολογία των εμπορευμάτων. Έτσι, τα εξαγόμενα ελληνικής και κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα απαλλάσσονται των τελωνειακών δασμών, ενώ οι δασμοί που πλήττουν τα εισαγόμενα από τρίτες χώρες είναι οι προβλεπόμενοι από το δασμολόγιο της Ε.Ε. Υψηλοί δασμού αλλά και έμμεσοι φόροι κατανάλωσης επιβαρύνουν ορισμένα προϊόντα, όπως τα τσιγάρα και τα αλκοολούχα προϊόντα.

Γ.6 Ειδικές Οικονομικές ζώνες (FTZ)

Οι ειδικές οικονομικές ζώνες έλαβαν νομική μορφή στην Ρουμανία το 1992. Στο γενικότερο πλαίσιο συμπεριλαμβάνονται περιοριστικές διατάξεις για την είσοδο εταιρειών και επανεξαγωγή των προϊόντων καθώς και την απαλλαγή από την καταβολή δασμών σε εισαγόμενες πρώτες ύλες και εξοπλισμό. Ο νόμος επιτρέπει την ενοικίαση ή μεταφορά των κτιρίων και της γης για διάρκεια 50 ετών σε νομικά και φυσικά πρόσωπα, καθώς και νομικά πρόσωπα που προέρχονται από το εξωτερικό. Σήμερα, υφίστανται 6 ζώνες ελευθέρου εμπορίου στην Ρουμανία, κυρίως

εγκατεστημένες στον Δούναβη, κοντά στην Μαύρη Θάλασσα όπως οι: Sulina, Sud Agigea, Galati, Braila, Cutici-Arad και το Giurgiu. Ο διαχειριστής μιας τέτοιας ζώνης είναι αρμόδιος για τις εμπορικές δραστηριότητες στο πλαίσιο της «FTZ» και υπόκειται στον έλεγχο του ρουμανικού Υπουργείου Μεταφορών.

Δ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Δ.1 Αναπτυξιακός Νόμος - Κίνητρα Επενδύσεων

Παραθέτουμε αναλυτικά τα επενδυτικά κίνητρα που προβλέπονται στην Ρουμανία

Πίνακας 8:

Κίνητρα για Υψηλή τεχνολογία IT	Κίνητρα για την έρευνα και τεχνολογία	Κίνητρα για Βιομηχανικά πάρκα	Άλλα κίνητρα
- 0% για εισόδημα εργαζομένου	**-0%** για εισόδημα εργαζομένου	-επενδυτές που εγκαθιστούν (παραγωγικές μονάδες, γραφεία σε βιομηχανικό, επιστημονικό και τεχνολογικό πάρκο	**-0%** ήτοι απαλλαγή φορολογίας για ξαναεπενδεδυμένα για *αγορά τεχνολογικού εξοπλισμού* και άλλα υλικά για την επιχείρηση
Κριτήρια	**-0%** απαλλαγή φορολογίας για έρευνα και τεχνολογία	-απαλλάσσονται από φορολογία για οικόπεδο,κτίριο και άδεια πολεοδομίας	
-Δίπλωμα σε 14 τεχνικές ειδικότητες	- <u>αποδεκτές δαπάνες</u>: -απόσβεση για έρευνα &τεχνολογία -50% από τις δαπάνες δύνανται να απαλλάσσονται	-απαλλάσσονται από φορολογία σε περίπτωση αλλαγής έδρας	

-ο εργαζόμενος προσλαμβάνεται σαν προγραμματιστής-αναλυτής			
-Το ετήσιο εισόδημα πρέπει να ξεπερνάει τα 10.000 ευρώ			

Η Αρμόδια Υπηρεσία για την προσέλκυση επενδύσεων, η οποία ανήκει στο Υπουργείο Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος, Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας:

Ministry for Business Environment, Commerce and Entrepreneurship
Department for Foreign Investments & Public-Private Partnership
152 , Victoriei Street , Sector 1, Bucharest, postal code 010096
Phone: (+4) 021 318 50 52
Email: investromania@investromania.gov.ro; office@investromania.gov.ro
Website: http://www.investromania.gov.ro

Φορολογικές απαλλαγές – κίνητρα επενδύσεων

Τελωνειακά και φορολογικά κίνητρα δίδονται σε ξένους επενδυτές στις 6 ελεύθερες ζώνες. Οι κρατικές βοήθειες είναι διαθέσιμες για τις επενδύσεις στις ελεύθερες ζώνες υπο την νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ενωσης σχετικά με την περιφερειακή ανάπτυξη. Μεγάλες εταιρείες μπορούν να λάβουν κίνητρα, για το 50% των επιλεγμένων δαπανών (40% στην περιφέρεια Βουκουρεστίου), ενώ οι ΜΜΕ δύνανται να λάβουν 65% των επιλεγμένων δαπανών.

Δ.2 Καθεστώς Ιδιωτικοποιήσεων

Η Αρχή Ιδιωτικοποιήσεων (APAPS), Autoritatea pentru Privatizare si Administrarea Proprietatii, είναι αρμόδια για την ιδιωτικοποίηση των δημοσίων εταιρειών και για την διαχείριση της διαδικασίας ιδιωτικοποίησης.

Επιπλέον, το Υπουργείο Οικονομικών επιβλέπει τα θέματα ιδιωτικοποίησης στον τομέα της ενέργειας. Ο ρουμανικός νόμος περί ιδιωτικοποιήσεων επιτρέπει στην ομώνυμη Αρχή να προσλάβει συμβούλους για την διαχείριση όλης της διαδικασίας ιδιωτικοποίησης. Παρόλα αυτά, ο τομέας της ενέργειας παραμένει στάσιμος, με αποτέλεσμα πολλές κρατικές εταιρείες να συνεχίζουν να βρίσκονται στο κόκκινο.

Η Συμφωνία που έχει υπογράψει η Ρουμανία με το ΔΝΤ, προβλέπει ρήτρα πώλησης όλων των μειοψηφικών πακέτων των δημοσίων εταιρειών. Υπάρχουν ωστόσο και επιτυχημένα παραδείγματα, όπως η πώληση του 15% της εταιρείας διανομής ηλεκτρισμού TRANSELECTRICA, τον Μάρτιο του 2012 και η εισαγωγή στο χρηματιστήριο της ROMGAZ, εταιρείας φυσικού αερίου, στα τέλη Οκτωβρίου του 2013.

Πάγιο αίτημα των διεθνών δανειστών της Ρουμανίας σε όλα τα προγράμματα σταθεροποίησης της οικονομίας της ήταν η πρόοδος στις ιδιωτικοποιήσεις κρατικών εταιρειών.

Επιτυχημένη ήταν η ιδιωτικοποίηση της εταιρείας ROMGAZ μέσω Χρηματιστηρίου (IPO). Εντός του 2013, το κράτος μείωσε το ποσοστό του στην εταιρία από 85% σε 70% μέσω διαδικασίας ταυτόχρονης διαπραγμάτευσης (dual listing) μετοχών της στο Χρηματιστήριο Βουκουρεστίου και Λονδίνου (μέσω GDRs). Στην διαδικασία συμμετείχε και η EBRD, η οποία επένδυσε 50 εκατ. για την απόκτηση 1,9% των μετοχών της ROMGAZ. Η εν λόγω διαδικασία ιδιωτικοποίησης επαναλήφθηκε το 2014.

Το 2015 ψηφίσθηκε ο Ν. 75/2015 που τροποποίησε το υπ' αριθμ. 88/1997 Έκτακτο Κυβερνητικό Διάταγμα περί ιδιωτικοποιήσεων κρατικών εταιρειών.

Δ.3 Πιστοληπτική ικανότητα χώρας – Κίνδυνοι/ προοπτικές

Ο Οίκος Αξιολόγησης Moody's αξιολόγησε τον περασμένο Αύγουστο τη μακροπρόθεσμη πιστοληπτική ικανότητα της χώρας με Baa3, με σταθερό outlook, ενώ ο Οίκος Fitch τον Μάιομε BBB-.

Οι πιο πρόσφατες Εκθέσεις Διεθνών Οικονομικών Οργανισμών για την οικονομία της Ρουμανίας βρίσκονται στους ακόλουθους συνδέσμους:
https://www.imf.org/en/News/Articles/2019/06/07/mcs-060719-romania-staff-concluding-statement-of-the-2019-article-iv-mission
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1560258712561&uri=CELEX%3A52019DC0523

Πίνακας 5: Βαθμολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας Ρουμανίας από τουςΟίκο Moody'sκαι Fitchαπό το 1996 ως σήμερα:

Οικος Moody's

2018-08-24	Baa3 (Σταθερή)
2017-04-21	Baa3 (Σταθερή)
2015-12-11	Baa3 (Θετική)
2014-04-25	Baa3 (Σταθερή)
2012-06-29	Αρνητική
2006-10-06	Baa3 (Σταθερή)
2006-06-07	(Υπό εξέταση)
2005-03-02	Ba1 (Θετική)
2003-12-11	Ba3
2003-11-15	(Σταθερή)
2002-12-16	B1
2001-12-19	B2
1998-11-06	B3
1998-09-14	B1

1996-03-06	Ba3

Οίκος Fitch

2019-05-10	BBB-
2018-11-16	BBB-
2018-07-06	BBB- (Σταθερή)
2018-01-12	BBB- (Σταθερή)
2017-07-14	BBB- (Σταθερή)
2017-01-20	BBB- (Σταθερή)
2016-07-22	BBB- (Σταθερή)
2016-01-22	BBB- (Σταθερή)
2015-08-21	BBB-
2015-02-27	BBB-
2014-10-01	BBB- (Σταθερή)
2014-09-19	BBB- (Σταθερή)
2014-09-05	BBB- (Σταθερή)
2014-08-13	BBB- (Σταθερή)
2014-08-06	BBB- (Σταθερή)
2014-07-30	BBB- (Σταθερή)
2014-06-27	BBB- (Σταθερή)
2014-05-	BBB- (Σταθερή)

28	
2014-04-30	BBB- (Σταθερή)
2014-04-17	BBB- (Σταθερή)
2014-04-11	BBB- (Σταθερή)
2014-03-07	BBB- (Σταθερή)
2014-02-13	BBB- (Σταθερή)
2014-01-30	BBB- (Σταθερή)
2014-01-23	BBB- (Σταθερή)
2014-01-16	BBB- (Σταθερή)
2013-09-30	BBB- (Σταθερή)
2013-09-17	BBB- (Σταθερή)
2013-07-29	BBB- (Σταθερή)
2013-06-11	BBB- (Σταθερή)
2013-05-28	BBB- (Σταθερή)
2013-03-25	BBB- (Σταθερή)
2013-02-26	BBB- (Σταθερή)
2012-08-17	BBB- (Σταθερή)
2012-07-16	BBB- (Σταθερή)
2012-05-28	BBB- (Σταθερή)
2012-04-30	BBB- (Σταθερή)

2012-02-14	BBB- (Σταθερή)
2012-01-24	BBB- (Σταθερή)
2011-12-20	BBB- (Σταθερή)
2011-11-23	BBB- (Σταθερή)
2011-07-04	BBB- (Σταθερή)
2010-02-02	BB+ (Σταθερή)
2008-11-09	BB+ (Αρνητική)
2008-01-31	BBB (Αρνητική)
2006-08-31	BBB (Σταθερή)
2004-11-17	BBB- (Σταθερή)
2004-08-23	BB (Θετική)
2003-12-18	BB (Σταθερή)
2003-09-24	BB- (Θετική)
2002-10-30	BB- (Σταθερή)
2002-06-14	B+ (Σταθερή)
2001-11-14	B (Θετική)
2000-11-16	B (Σταθερή)
2000-09-21	B- (Σταθερή)
1999-03-24	B-
1998-12-	B

23	
1998-09-23	BB- (Αρνητική)
1997-09-11	BB-
1996-03-06	BB-

Σύμφωνα με αναλύσεις διεθνών οικονομικών οργανισμών, σημειώνονται τα ακόλουθα για την οικονομία της Ρουμανίας:

Α) Ο ρυθμός ανάπτυξης στη Ρουμανία, διατηρήθηκε σε αρκετά καλά επίπεδα το 2018, ανερχόμενος σε 4%. Πρόκειται για σημαντική επίδοση, οφειλόμενη όμως κατά κύριο λόγο στην αύξηση της εσωτερικής κατανάλωσης. Η ανάπτυξη, ωστόσο, αναμένεται να επιβραδυνθεί σημαντικά τα έτη 2019 και 2020, με τις προβολές των ειδικών του ΔΝΤ να τοποθετούν το δείκτη στο 3,1% και 3% αντίστοιχα, καθώς η υψηλή κατανάλωση μόνη δεν μπορεί να εγγυηθεί τη βιωσιμότητα της υψηλής ανάπτυξης σε βάθος χρόνου, αν δεν συνοδευτεί από διορθώσεις μακροοικονομικών ανισορροπιών, περιστολή του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, δημιουργία υποδομών για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της χώρας και την ύπαρξη ενός σταθερού και προβλέψιμου δημοσιονομικού πλαισίου.

Β) Οι ειδικοί του ΔΝΤ τόνισαν την ανάγκη για περιστολή του δημοσιονομικού ελλείμματος στο 2,75% για το 2019, σημειώνοντας ότι αν συνεχιστεί η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική και η εξασθένιση των θεσμών, υπονομεύεται η δυνατότητα της χώρας να αντισταθεί σε ενδεχόμενους εξωτερικούς οικονομικούς κραδασμούς. Η δέσμευση της κυβέρνησης να αναλάβει δέσμη μέτρων που να μπορούν να εγγυηθούν τη μείωση του ελλείμματος στο 1,5% ως το 2022 θα συνέβαλε σημαντικά στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των διεθνών και εγχώριων επενδυτών ως προς την βιωσιμότητα της ανάπτυξης στη χώρα.

Γ) Ανησυχητική είναι η πορεία τα τελευταία δύο έτη του πληθωρισμού, ο οποίος άγγιξε το 4,1% και δεν αναμένεται να μειωθεί εντός του 2019. Για την αντιμετώπισή του απαιτείται αρμονική σύζευξη αφ' ενός μιας πιο σφιχτής νομισματικής πολιτική για την αναχαίτιση της πορείας του πληθωρισμού και, αφ' ετέρου, μιας πιο συντηρητικής δημοσιονομικής προσέγγισης, προκειμένου να επιδιωχθεί ισορροπία μεταξύ κατανάλωσης και επενδύσεων και να αποφευχθεί υπερβολική άνοδος των επιτοκίων.

Δ) Ειδική μνεία έγινε στη συζήτηση για αναθεώρηση του ασφαλιστικού συστήματος προς την κατεύθυνση της αύξησης των συντάξεων. Σύμφωνα με τα πορίσματα του ΔΝΤ, μία τέτοια κίνηση θα επιβάρυνε τον προϋπολογισμό κατά 4% του ΑΕΠ, στοιχείο το οποίο πρέπει να ληφθεί υπ’ όψιν σοβαρά από την κυβέρνηση, ειδικά με δεδομένο ότι θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν από τον προϋπολογισμό αυτά τα χρήματα για δημόσιες επενδύσεις, οι οποίες πάσχουν.

Ε) Αναφορικά με τον τραπεζικό τομέα, οι εκπρόσωποι του ΔΝΤ ανέφεραν πως οι ρουμανικές τράπεζες είναι επαρκώς κεφαλαιοποιημένες, με διαρκώς αυξανόμενη κερδοφορία και ολοένα και χαμηλότερο ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων που αγγίζει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Σημαντικό είναι να διατηρηθεί μία προβλεψιμότητα και σταθερότητα και να αποφευχθούν νομοθετικές πρωτοβουλίες που στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό και αρχές της αγοράς.

Με βάση τα ανωτέρω ευρήματα, οι συστάσεις του ΔΝΤ, για μια ακόμη χρονιά συνοψίζονται στα ακόλουθα σημεία:

- Περισσότερο προβλέψιμες μεσοπρόθεσμες πολιτικές προς επιτάχυνση διαρθρωτικών αλλαγών, προσέλκυση επενδύσεων και διατήρηση βιώσιμης ανάπτυξης. Σημαντική προς την κατεύθυνση αυτή είναι η υιοθέτηση πρακτικής διαβουλεύσεων με τους εμπλεκόμενους φορείς και επιχειρηματικές κοινότητες στη χώρα.
- Εξορθολογισμός συστήματος αύξησης μισθών και σύνδεσή του με την παραγωγικότητα.
- Προτεραιοποίηση των μεγάλων επενδυτικών σχεδίων, με έμφαση στη βελτίωση των υποδομών και στην δημιουργία ανταποδοτικών έργων. Προς το σκοπό αυτό, απαραίτητη είναι η ενίσχυση της απορρόφησης των κοινοτικών κονδυλίων, η αξιοποίηση των οποίων δεν έχει ακόμα καταστεί εφικτή σε ικανοποιητικό βαθμό.
- Βελτίωση της αποδοτικότητας των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και συστηματοποίηση των προσπαθειών για αναδιάρθρωση και ιδιωτικοποίηση δημοσίων οργανισμών.
- Βελτίωση του φοροεισπρακτικού συστήματος, μέσω της εισαγωγής νέων τεχνολογιών καταγραφής και διαχείρισης φορολογικών εσόδων και διατήρηση σταθερού και προβλέψιμου φορολογικού καθεστώτος.
- Ενίσχυση θεσμών και διαδικασιών, στο πλαίσιο εντατικοποίησης των προσπαθειών για την καταπολέμηση της διαφθοράς.
- Θωράκιση του τραπεζικού συστήματος, μέσω της υιοθέτησης ορίων στο δανεισμό για αγορά ακινήτων βάσει εισοδημάτων (Debt-Service-To-Income limit) και οριστικοποίηση και εφαρμογή του Προγράμματος Έκτακτης Ενίσχυσης Ρευστότητας.

Ε. ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η Ρουμανία αποτελεί μια σημαντική αγορά για τα ελληνικά προϊόντα, ιδιαίτερα τα αγροτικά. Το 2018 οι ελληνικές εξαγωγές φρούτων ανήλθαν σε 104,79 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 15,5% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, και λαχανικών 12,8 εκατ. ευρώ (-21,25%). Η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων μας, η γεωγραφική εγγύτητα, το θετικό επιχειρηματικό περιβάλλον στη Ρουμανία, οι παραδοσιακά φιλικές σχέσεις των δύο λαών και η δραστηριοποίηση ήδη εγκατεστημένων στην αγορά Ελλήνων εισαγωγέων και διανομέων ελληνικών τροφίμων, δημιουργούν πρόσφορο έδαφος για την περαιτέρω ανάπτυξη των εξαγωγών μας. Η ελληνική επιχειρηματική παρουσία είναι εκτεταμένη στη Ρουμανία, όπου εγχώριες πηγές (Εθνικό Εμπορικό Μητρώο Ρουμανίας) αναφέρουν ως καταγεγραμμένες περισσότερες από 7000 ελληνικών συμφερόντων εταιρείες.

Περαιτέρω, η Ρουμανία, ως κράτος – μέλος της ΕΕ είναι αποδέκτης κοινοτικών κονδυλίων, για τη βελτίωση των υποδομών, που επειγόντως χρειάζεται η χώρα. Πρόκειται για το οδικό και

σιδηροδρομικό δίκτυο, αγροτικού ενδιαφέροντος έργα και τουριστικές υποδομές. Ορισμένα έργα έχουν ήδη δρομολογηθεί ενώ για άλλα αναμένεται η έκδοση προκηρύξεων. Για την περίοδο 2014-2020 θα διατεθούν περίπου 36,7 δισ. Ευρώ (ευρωπαϊκά κονδύλια και εγχώριοι πόροι).

Στη Ρουμανία δραστηριοποιούνται ήδη ορισμένες ελληνικές κατασκευαστικές εταιρίες, και υπάρχουν δυνατότητες για περαιτέρω διείσδυση, κατασκευαστικών εταιριών καθώς και, αρχιτεκτονικών και μελετητικών γραφείων. Παράλληλα αυξημένες είναι οι δυνατότητες για εξαγωγές δομικών υλικών.

Πεδίο δραστηριοποίησης αποτελούν τέλος οι συμβουλευτικές υπηρεσίες στον τομέα απορρόφησης ευρωπαϊκών κονδυλίων, αν και σχετικές προσπάθειες εταιρειών μας δεν απέδωσαν μέχρι στιγμής αποτελέσματα.

Ε.1 Αγροτικά προϊόντα - Τρόφιμα

Για το 2018, οι εισαγωγές της Ρουμανίας αυξήθηκαν στις περισσότερες κατηγορίες αγροτικών προϊόντων, φθάνοντας τα 7.640,9 εκατ. ευρώ. Αύξηση παρουσίασαν, μεταξύ άλλων, τα φρούτα (με αξία 639,2 εκατ. ευρώ), τα λαχανικά (με αξία 424,4 εκατ. ευρώ), τα γαλακτοκομικά (με αξία 502,4 εκατ. ευρώ) και τα αλιευτικά (με αξία 207,8 εκατ. ευρώ).

Το σύνολο των ελληνικών εξαγωγών αγροτικών προϊόντων στη Ρουμανία ανέρχεται σε 241 εκατ. ευρώ (βλ. Πίνακα IX)

Τα σημαντικότερα ελληνικά εξαγώγιμα αγροτικά προϊόντα και τρόφιμα στην αγορά της Ρουμανίας είναι τα ακόλουθα:

Επιτραπέζιες ελιές: Αν και παρατηρείται μία μικρή μείωση τα τρία τελευταία χρόνια, διατηρούν την πρώτη θέση στις αγροτικές εξαγωγές μας, με αξία που το 2018 ανήλθε σε 21.226.728 ευρώ.

Πορτοκάλια ναβελίνες και κλημεντίνες: Η Ελλάδα αποτελεί έναν από τους κύριους προμηθευτές πορτοκαλιών της αγοράς, με αξία εξαγωγών 2018, 19.195.113 ευρώ. Επίσης, οι κλημεντίνες σημειώνουν ανοδική τάση. Η αξία τους ανέρχεται στα 11.282.604 ευρώ.

Ροδάκινα νωπά: Την τριετία 2016-18, η αξία των νωπών ροδάκινων παρουσιάζει μικρή μείωση. Αποτελεί, όμως, ένα σημαντικό εξαγώγιμο προϊόν του οποίου η αξία φθάνει τα 9.140.243 ευρώ για το 2018.

Ακτινίδια νωπά: Σημαντική αύξηση στην αξία τους για τα έτη 2016, 2017 και 2018 σημειώνεται στα νωπά ακτινίδια. Το 2018, η αξία τους άγγιξε τα 6.000.000 ευρώ.

Γαλακτοκομικοί πολτοί με αλοιφώδη υφή: Διαρκής αύξηση τα τελευταία 3 χρόνια καταγράφεται στους γαλακτοκομικούς πολτούς με αλοιφώδη υφή των οποίων η αξία για το 2018 ήταν 2.314.708.

Γιαούρτια: Οι εξαγωγές της Ελλάδας χαρακτηρίζονται από ανοδικούς ρυθμούς. Για το 2018, η αξία ανήλθε σε 639.000 ευρώ, σημειώνοντας σημαντική αύξηση σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Τυριά: Από τυροκομικά προϊόντα, κυρίαρχη θέση καταλαμβάνουν οι εξαγωγές φέτας που το 2018 ανήλθαν σε 1,95 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας σταδιακά ανοδική τάση την τελευταία

τριετία. Και τα υπόλοιπα εξαγόμενα τυριά μας, αν και σε μικρότερες ποσότητες, καταγράφουν σημαντική αύξηση τα τελευταία έτη.

Χυμοί πορτοκαλιού: Η αξία των χυμών ξεπερνά τα 3.000.000 ευρώ το 2018 και παρουσιάζει ανοδική τάση την τελευταία τριετία.

Αλιευτικά: Η προώθηση της ποιοτικής διατροφής οδηγεί στην αύξηση της αξίας των εισαγωγών αλιευτικών στη Ρουμανία. Οι ελληνικές εξαγωγές στα συγκεκριμένα είδη κατέγραψαν ετήσια αύξηση 24,14% το 2018 ανερχόμενες σε 11.196.723 ευρώ.

Νερά (μεταλλικά και αεριούχα): Τα νερά χαρακτηρίζονται από άνοδο στην αξία τους, καθώς το 2018 έφθασαν τα 1.922.074 ευρώ.

Συμπερασματικά, επισημαίνουμε ότι η Ρουμανία συνιστά μια αγορά με προοπτικές, δεκτική σε υψηλής ποιότητας και διατροφικής αξίας αγροτικά προϊόντα. Ιχθυηρά, γαλακτοκομικά, επιτραπέζιες ελιές, φρούτα (ακτινίδα, πορτοκάλια, ροδάκινα) είναι προϊόντα που έχουν σταθερά υψηλή θέση στις προτιμήσεις των Ρουμάνων καταναλωτών και κερδίζουν συνεχώς έδαφος, καθώς ολοένα και περισσότεροι Ρουμάνοι ταξιδεύουν στην Ελλάδα και γνωρίζουν την ελληνική κουζίνα.

Επιπλέον, δεδομένων των αναγκών της χώρας σε φρούτα και λαχανικά που προτιμώνται από τους καταναλωτές, αλλά λόγω κλίματος και δριμέων χειμώνων δεν παράγονται στη Ρουμανία, θεωρούμε ότι υπάρχουν περαιτέρω προοπτικές για είδη όπως λεμόνια, σταφύλια, καρπούζια, μήλα, φράουλες, ντομάτες και αγγούρια.

Σημαντικό, όπως και για τα περισσότερα εξαγόμενα προϊόντα μας, είναι να δημιουργηθεί ένα brandname που να συνοδεύει και τα προϊόντα αγροτικής παραγωγής και να εγγυάται υψηλή ποιότητα για τον καταναλωτή. Ως εκ τούτου, απαραίτητο είναι να παρέχουν τα ελληνικά προϊόντα εχέγγυα φυτοϋγειονομικών ελέγχων, βάσει κοινοτικών προδιαγραφών και να είναι συσκευασμένα (σημειώνεται ότι για πολλά χρόνια τη δεκαετία του '90 αλλά και πρόσφατα, μεγάλο πρόβλημα ήταν η διοχέτευση χύδην αγροτικών προϊόντων στη ρουμανική αγορά). Η σύνδεση των ελληνικών προϊόντων με υψηλά επίπεδα ποιότητας σε μία αγορά που αποκτά ολοένα και πιο έντονη καταναλωτική συνείδηση και άρα έχει υψηλότερες απαιτήσεις, είναι κομβικής σημασίας.

Προκειμένου να αυξηθούν οι εξαγωγές της χώρα μας, οι Έλληνες εξαγωγείς οφείλουν να προσφέρουν ανταγωνιστικά προϊόντα στην αγορά της Ρουμανίας. Είναι γνωστό ότι τα ρουμάνικα νοικοκυριά, αν και δεν έχουν υψηλή αγοραστική δύναμη, διατίθενται να πληρώσουν υψηλότερες τιμές για ποιοτικά προϊόντα έναντι προϊόντων αμφιβόλου ποιότητος. Ειδικά για τα φρούτα και τα λαχανικά, πέρα από την καλή ποιότητα και τις ανταγωνιστικές τιμές των ελληνικών προϊόντων, πρέπει να αποφεύγεται η προσφιλής στους Ρουμάνους πρακτική της "πώλησης από το χωράφι".

Οι Έλληνες εξαγωγείς μπορούν να βελτιώσουν τις υποδομές διείσδυσης στην αγορά τροφίμων και αγροτικών προϊόντων. Επί παραδείγματι, τουρκικές εταιρείες εισαγωγής φρούτων και λαχανικών έχουν δημιουργήσει μια ιδιωτική λαχαναγορά στην περιοχή Afumati, που βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το Βουκουρέστι, την επονομαζόμενη SU MARKET. Επιπλέον, οι μεγάλες εταιρείες λιανικής πώλησης προσπαθούν να προσελκύσουν τους καταναλωτές με διάθεση ποιοτικότερων προϊόντων (προϊόντα με premium ετικέτες), εκπτωτικών προσφορών και επικοινωνιακών τεχνικών.

Ορισμένες επιχειρήσεις προωθούν και πωλήσεις μέσω διαδικτύου. Η αλυσίδα λιανικής πώλησης τροφίμων Mega Image, σε συνεργασία με τον μεγαλύτερο πωλητή λιανικής μέσω

διαδικτύου της χώρας (eMag), προσφέρει ηλεκτρονικώς 7.500 προϊόντα σε ολόκληρη τη Ρουμανία. Η Ρουμανία, όμως, δεν φαίνεται να έχει αποδεχθεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό τις ηλεκτρονικές αγορές. Πιο συγκεκριμένα, το 2018, μόνο το 13% των πολιτών αγόρασε προϊόντα μέσω του διαδικτύου, ενώ το ποσοστό για άλλα κράτη όπως είναι η Γερμανία, η Γαλλία και η Ελλάδα είναι 68%, 55% και 30% αντιστοίχως[1]. Η Ρουμανία κατατάσσεται στη τελευταία θέση μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά το ποσοστό των ατόμων που αγόρασαν προϊόντα ηλεκτρονικώς το 2018, μαζί με τη Βουλγαρία.

Σημαντικό ρόλο για τον καταναλωτή διαδραματίζουν και οι τιμές των προϊόντων. Οι ελληνικές επιχειρήσεις που έχουν ενδιαφέρον ή ήδη εξάγουν στη ρουμανική αγορά πρέπει να μελετούν τον ανταγωνισμό και να προσαρμόζουν ανάλογα τις τιμές των προϊόντων τους, καθώς ενδέχεται να δεχθούν πιέσεις από φθηνά προϊόντα άλλων χωρών. Η τιμολόγηση θα πρέπει να λαμβάνει υπ' όψιν της το ποσοστό του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας, το κέρδος του λιανοπωλητή, το κέρδος του εισαγωγέα, όπως και άλλα έξοδα (π.χ. αποθήκευση και διαφήμιση).

Για την προώθηση των προϊόντων, η διαφήμιση μέσω της τηλεόρασης φαίνεται να είναι το αποτελεσματικότερο μέσο για την προώθηση των προϊόντων. Όπως είναι φυσικό, μεγάλη ανάπτυξη παρουσιάζουν και τα κοινωνικά δίκτυα (Facebook, Instagram, LinkedIn, Youtube). Επιπροσθέτως, η διοργάνωση εκδηλώσεων προβολής ελληνικών τροφίμων και αγροτικών προϊόντων στις ρουμανικές αλυσίδες καταστημάτων συντελεί στην αύξηση του μεριδίου της αγοράς των ελληνικών προϊόντων.

Οι ενδιαφερόμενοι εξαγωγείς ελληνικών προϊόντων ενδείκνυται να συμμετάσχουν σε κλαδικές εκθέσεις όπως η IndagraFood και σε επιχειρηματικές αποστολές στη Ρουμανία, με σκοπό να βρεθούν οι κατάλληλες συνεργασίες. Ένας άλλος τρόπος για ανεύρεση συνεργασιών είναι η διοργάνωση εκδηλώσεων γευσιγνωσίας και άλλων κοινωνικών εκδηλώσεων, καθώς εκτιμώνται ιδιαιτέρως στη Ρουμανία και λειτουργούν θετικά στην εικόνα της επιχείρησης.

Ε.2 Κατασκευές – Δομικά Υλικά

Ο τομέας των κατασκευών στη Ρουμανία, συμπεριλαμβανομένων και των συναφών δραστηριοτήτων, παρουσιάζει προοπτικές για ελληνικές εταιρίες, τόσο σε επίπεδο ιδιωτικών κατασκευών, όσο και δημοσίων έργων. Ο κλάδος ανάπτυξης ακινήτων μπορεί να μην είναι σε καμία περίπτωση στα επίπεδα των αρχών της δεκαετίας του '90 και να έχει περιοριστεί ακόμη περισσότερο το μερίδιο αγοράς, λόγω της εισόδου σε αυτήν μεγάλων πολυεθνικών, ωστόσο, την τελευταία τετραετία παρουσιάζει εκ νέου άνθηση, για λόγους που έχουμε ήδη αναλύσει.

Τα δημόσια έργα έχουν σχετική καθυστέρηση λόγω του προβλήματος μη απορρόφησης κοινοτικών κονδυλίων και μείωσης δημοσίων επενδύσεων. Οι κύριοι λόγοι χαμηλής απορροφητικότητας εντοπίζονται κυρίως στην έλλειψη κατάλληλου προσωπικού στις διαχειριστικές αρχές, στις δυσκολίες στην προκήρυξη των διαγωνισμών, στην έλλειψη τεχνικής κατάρτισης για την υποβολή καλών φακέλων, στην αδυναμία του πληροφοριακού συστήματος για

[1] Eurostat

υποδοχή φακέλων ηλεκτρονικώς, σε δυσκολίες που υπάρχουν στην ανέυρεση πόρων για την εθνική συγχρηματοδότηση κλπ.

Το οδικό δίκτυο της χώρας παραμένει ακόμα αναξιοποίητο. Το 2015 η κυβέρνηση υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Εθνικό Σχέδιο Μεταφορών της Ρουμανίας (General Transport Master Plan) για την περίοδο 2015-2030 για υλοποίηση έργων ύψους 43,5 δισ. ευρώ, με πρόβλεψη ανάπτυξης των υποδομών και υπηρεσιών για δρόμους έκτασης 1.200 χμ. Οι ελληνικές επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται μπορούν να επισκεφτούν την ιστοσελίδα του Υπουργείου: http://mt.ro/web14/strategia-in-transporturi/master-plan-general-transport/documente-master-plan

Το σιδηροδρομικό δίκτυο στη Ρουμανία είναι αρκετά ευρύ και καλύπτει τις σημαντικότερες πόλεις της χώρας, αλλά είναι παραμελημένο, με αποτέλεσμα να χρήζει αναβάθμισης.

Αναφορικά με τις γραμμές μετρό, τις διαχειρίζεται το Υπουργείο Μεταφορών και συγκεκριμένα η υπαγόμενη σε αυτό εταιρία Metrorex. Επί του παρόντος, υπάρχει ένα φιλόδοξο σχέδιο για τη γραμμή του Μετρό που να ενώνει το αεροδρόμιο με το κέντρο της πόλης.

Ωστόσο, και στον τομέα των δημοσίων έργων υπάρχουν κάποιες δυνατότητες για να δραστηριοποιηθούν ελληνικές εταιρίες, τόσο μεμονωμένα, όσο μέσα από μεγάλα consortia, όπου συμμετέχουν και ξένες εταιρίες με εμπειρία στην αγορά και ιδίως στη διεκδίκηση μεγάλων έργων. Προσεχώς αναμένεται να ανακοινωθούν διαγωνισμοί για τα υπόλοιπα υποέργα της κατασκευής του αυτοκινητοδρόμου Sibiu - Pitesti, η επέκταση της Γραμμής 6 του Μετρό που θα συνδέει το αεροδρόμιο του Βουκουρεστίου με το κέντρο της πόλης, αναβάθμιση νέων σιδηροδρομικών και οδικών δικτύων σε ολόκληρη τη χώρα κλπ.

Τέλος, ως προς τα υλικά υποδομών, σημειώνεται ότι τα τελευταία χρόνια στη Ρουμανία υπάρχει σημαντική δραστηριότητα σε εγχώρια παραγωγή κονιαμάτων, χρωμάτων, σοβάδων, μονωτικών υλικών, ενώ ξένοι επενδυτές εξαγοράζουν μικρότερες παραγωγικές μονάδες.

Αναφορικά με τα κανάλια διανομής οικοδομικών υλικών, παρατηρούμε ότι οι μεγάλες αλυσίδες καταστημάτων των υλικών αυτών καταλαμβάνουν ολοένα και μεγαλύτερο μέρος, με αποτέλεσμα μικρότερες να οδηγούνται σε πτώχευση. Η ζήτηση για προϊόντα ιδιοκατασκευής και συναφή προϊόντα στηρίζεται κυρίως από τις εργασίες ανακαίνισης και ανακατασκευής των υφιστάμενων κτιρίων. Η αγορά υπόκειται σε έντονο ανταγωνισμό με την παρουσία στην Ρουμανία μεγάλων ευρωπαϊκών αλυσίδων τύπου “Do it Yourself” όπως οι Brico-Depot (Kingfisher), Hornbach, LeroyMerlin και Praktiker. Παράλληλα, τα τελευταία χρόνια και οι ρουμανικές εταιρείες του κλάδου (Dedeman, Arabesque, Ambient) παρουσιάζουν αξιόλογη ανάπτυξη και βρίσκονται πλέον σε υψηλές θέσεις.

Ε.3 Φαρμακευτικά – Καλλυντικά

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., στον τομέα των φαρμακευτικών προϊόντων (προϊόντα κεφ. 30 Σ.Ο.), η αξία του διμερούς εμπορίου μειώθηκε το 2018 σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Ωστόσο, η αξία των εξαγωγών της Ελλάδας προς τη Ρουμανία είναι μεγαλύτερη από την αξία των εισαγωγών της. Αναλυτικότερα, η αξία των εξαγωγών φαρμακευτικών προϊόντων από την Ελλάδα στη Ρουμανία το 2018 αποτέλεσε το 1,32% της συνολικής αξίας των εξαγωγών της χώρας μας προς

τη Ρουμανία. Το ίδιο έτος, από τη συνολική αξία των εισαγόμενων προϊόντων που έλαβε η χώρα μας από τη Ρουμανία, η αξία των φαρμακευτικών προϊόντων είχε μερίδιο της τάξεως του 0,46%.

Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου στη χώρα ευνοεί και τις εξαγωγές καλλυντικών. Στη Ρουμανία δραστηριοποιούνται ήδη οι εταιρείες Σαράντης και Frezyderm, τα προϊόντα Apivita και Korres είναι ευρέως γνωστά, ενώ ελληνικών συμφερόντων είναι οι εγκατεστημένες στη χώρα εταιρίες Topline και Sihlouette. Οι ελληνικές εξαγωγές καλλυντικών το 2018 ανήλθαν σε 11,24 εκατ. ευρώ.

ΣΤ. ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΕΝΑΡΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
COMPETENT AUTHORITIES FOR OPENING A BUSINESS IN ROMANIA

ΜΗΤΡΩΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ - ONRC

Registration of a company in the National Trade Register Office (ONRC), Ministry of Justice

Address: Bucharest, 74, Unirii Blvd., sector 3, Building J3B, sections 2+3

Phone operator: +40-21/316.08.17; 316.08.18; 316.08.24; 316.08.26;
Office direct line: phone: +40-21-316 08 04, fax +40-21-316 08 03
E-mail: onrc@onrc.ro

Web: http://www.onrc.ro/english/contact.php

Press Alina Sarbu Phone: (+40-21) 316.08.17/18/24/26 ext. 130

Mass Media E-mail: presa@onrc.ro

International Rodica Balaci Phone: (+40-21) 316.08.12
(+40-21) 316.08.17/18/24/26 int. 115 Fax: (+40-21) 316.08.12

OTHER SERVICES USEFUL FOR BUSINESSES

Ministry for Business Environment, Commerce and Entrepreneurship http://www.aippimm.ro

Ministry of Public Finance http://www.mfinante.ro/

National Agency of Fiscal Administration http://www.anaf.ro

Chamber of Fiscal Consultants http://www.ccfiscali.ro

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
BUSINESS CATALOGUES IN ROMANIA IMPORTERS – EXPORTERS AND OTHER BUSINESS

KOMPASS ROMANIA SRL

Str. Profesor Ion Bogdan nr 4-6 Sector 1, 010539 Bucharet Romania

Tel 00-4021-3170390, 3170391 Fax +40-21-3170393 Email:office@kompass.ro

website: www.kompass.ro

ICAP ROMANIA SRL

Global city business Park

Soseaua Bucuresti Nord nr 10, Cladirea 021, 4rth floor Voluntari, ILFOV ROMANIA

Tel +40-21-2062460 Email icap@icao.ro Site: www.icap.ro

MAIN IMPORTERS AND EXPORTERS "ANEIR" http://www.aneir-cpce.ro/

DOING BUSINESS IN ROMANIA

WEB http://mcir.doingbusiness.rowww.doingbusiness.ro

YELLOW PAGES IN ROMANIA

Website: www.yellowpages.ro

ROMANIAN EXPORTERS _ FOCUS PROMPT AGENCY SRL

Romania, BucharestSt. Barsei, No.10-1, Sector 3

RO 22951376, J20/23832/2007

E mail office@romania-export.com Web www.romania-export.com

Tel +40-31-410-90-54 Fax +40-21-6432447

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΡΟΥΜΑΝΙΑΣ - ΔΙΜΕΡΕΣΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Chamber of Commerce & Industry of Romania

2 Octavian Goga **bld , 3rd District Bucharest, Romania**

Tel:0040-21-3190088, fax 0040-213190156

www.ccir.ro , email. info@ccir.ro

Hellenic – Romanian Bilateral Chamber of Commerce

9b Fabrica de Glucoza complex upgound 2nd floor District 2 Buchares

Tel 0040-213190154 fax 0040-21-3190151

Website: www.hrcc.ro

E-mail info@hrcc.ro

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
INFORMATION ON THE SOLVABILITY OF COMPANIES IN ROMANIA

KOMPASS ROMANIA SRL

Str. Profesor Ion Bogdan nr 4-6 Sector 1, 010539 Bucharet

Tel 004 021-3170390, 3170391; Fax +40-21-3170393; Email:office@kompass.ro

website: www.kompass.ro

ICAP ROMANIA srl

Global city business Park, Soseaua Bucuresti Nord nr 10, Cladirea 021 , 4rth floor Voluntari , ILFOV

Tel +40-21-2062460; Email icap@icao.ro

Site: www.icap.ro

Chamber of Commerce and Industry of Romania

http://www.ccir.ro

DOING BUSINESS

www.doingbusiness.ro

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
STANDARDIZATION AND CERTIFICATION AGENCIES IN ROMANIA

Romanian state office for inventions and trademarks - OSIM

5 Ion GHICA, 030044, Bucharest

Tel: (+4) 021 306 08 00, 021 306 08 01, 021 306 08 29, Fax: (+4) 021 312 38 19

E-mail: office@osim.ro Web: www.osim.ro

Tel: (+4) 021 31543637

BUREAU NATIONAL OF METROLOGIE OF ROMANIA (BRLM)

Sos. vitan Barzesti 11, sector 4, 342122 bucharest

Tel.: (004) 021 322 09 54 fax: (004) 021 332 06 15

E-mail: office@brlm.ro

Web www.brlm.ro

ASSOCIATION OF STANDARDIZATION OF ROMANIA (ISO)
Str. Mendeleev 21-25, RO-010362 Sector 1 Bucuresti
Tel: +40 21 316 32 96 Fax: +40 21 316 08 70
E-mail: international@asro.ro Web: www.asro.ro

ROMANIAN COPYRIGHT OFFICE

web: http://www.orda.ro

Other useful sites:

Office for Harmonization in the Internal Market, http://oami.europa.eu/

World Intellectual Property Organization, http://www.wipo.int/madrid/en

European Cooperation for Accreditation, http://www.european-accreditation.org

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ
INSURANCE COMPANIES FOR EXPORTS

COFACE

Calea Floreasca 39, et. 2, RO-014453, Sector 1, Bucuresti

Tel: +40 21 231 60 20

E-mail: office@coface.ro Web: www.coface.ro

EULER HERMES SERVICES ROMANIA

Str. Petru Maior, nr 6, Ro-011264 Bucuresti, Sector 1

Tel: +4 0 21 302 03 00 Fax: +40 21 302 03 02

Email: info.ro@eulerhermes.com , collectionromania@eurlerhermes.com ,

Web: www.eulerhermes.ro

ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΓΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
PRIVATE COMPANIES DEALING WITH THE CERTIFICATION OF PRODUCTS IN ROMANIA

BUREAU VERITAS ROMANIA CONTROL INTERNATIONAL
Traian Street No2, BI.F1, Tronson 3 , 7-8.Floor, ScIII, Flat No19, Sector 3 BUCURESTI Telephone: +40-21-3153989 fax +40-213153990
Tel +40 236 499290 Web:http://www.bureauveritas.ro/

TUV NORD, ROMANIA REPRESENTATION OFFICE OF TUV HELLAS

Mob: +40 744 380 069

Email: aionas@tuv-nord.com

Web: https://www.tuv-nord.com/ro/ro/index.htm

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΕΛΩΝΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
CUSTOMS AUTHORITY IN ROMANIA

ROMANIAN CUSTOMS ADMINISTRATION
Address: 13 Matei Millo Street district1 **Bucharest**
Phone+40-21-3155858, 3155859, 3156570 Fax: +40-21-3138251, 3122247

E-mail: relatiipublice@customs.ro

Website**:** http://www.customs.ro

Τα επικαιροποιημένα στοιχεία των κατά τόπους τελωνειακών αρχών (Contact birouri vamale) υπάρχουν διαθέσιμα στην ακόλουθη ιστοσελίδα της Διοίκησης Τελωνείων:

http://www.customs.ro/ro/contact1.aspx

Updated contact details for regional customs authorities (Contact birouri vamale) are available on the following page:

http://www.customs.ro/ro/contact1.aspx

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΔΑΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΦΠΑ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
INFORMATIONSFORDUTIES

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/index_en.htm

http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/links/customs/index_en.htm

http://www.customs.ro/ro/e-customs/eori.aspx

ΟΡΓΑΝΩΤΕΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΣΤΗΝΡΟΥΜΑΝΙΑ
ORGANIZERS OF EXHIBITIONS IN ROMANIA

ROMEXPO
Τηλ.: +4-021-207 70 00, Φαξ: +4-021-207 70 70
E-mail: romexpo@romexpo.ro Website: www.romexpo.ro

Euroexpo
Τηλ.: +4-021-321 60 30, Φαξ: +4-021-321 60 35
E-mail: info@euroexpo.ro Website: http://www.euroexpo.ro

Expo24 Romania
Τηλ.: +4-021-335 66 81, Φαξ: +4-021-335 66 80
E-mail: contact@expo24.ro Website: www.expo24.ro

Exporom
Τηλ.: +4-0740 309 948
E-mail: exporom@exporom.ro Website: www.exporom.ro

R.E.S. Group
Τηλ.: +4-0357-411 642, Φαξ: +4-0357-436 266

E-mail: info@roenergy.eu Website: www.roenergy.eu

Vintest
Τηλ.: +4-0721 550 084
E-mail: office@vintest.ro Website: www.vintest.ro

Expo Arad International
Τηλ.: +4-0257-216 520, Φαξ: +4-0257-216 521
E-mail: expo@ccia-arad.ro Website: www.expoarad.ro

Expo Transilvania
Τηλ.: +4-0264-419 088, Φαξ: +4-0264-419 088
E-mail: expo-transilvania@expo-transilvania.ro Website: www.expo-transilvania.ro

ΤΡΑΠΕΖΕΣ - BANKS

ALPHA BANK Romania S.A.	**www.alphabank.ro**
Banca Comerciala Patria S.A. (πρώην Carpatica)	**www.patriabank.ro**
Banca Comerciala FEROVIARA S.A.	**www.bfer.ro**
Banca Comerciala Romana S.A.	**www.bcr.ro**
BCR Banca pentru Locuinte S.A.	**www.bcrlocuinte.ro**
Banca Comercială INTESA SANPAOLO S.A.	**www.intesasanpaolobank.ro**
Banca Centrală Cooperatistă CREDITCOOP	**www.creditcoop.ro**
Banca de Export-Import a Romaniei EXIMBANK S.A.	**www.eximbank.ro**
Banca Italo - Romena SPA Italia Treviso – Bucuresti	**www.italo-romena.ro**
BRD - Groupe Societe Generale S.A.	**www.brd.ro**
Banca Transilvania S.A.	**www.bancatransilvania.ro**
Banca Romaneasca	**www.banca-romaneasca.ro**
First Bank	**www.firstbank.ro**
Blom Bank France S. A. Paris - Sucursala Romania	**www.blombank.com**
CaixaBank - Sucursala Romania	**www.lacaixa.ro**
CEC Bank S.A.	**www.cec.ro**
Citibank Europe plc, Dublin – Sucursala Romania	**www.citibank.ro**
CREDIT EUROPE BANK (Romania) S.A.	**www.crediteurope.ro**
FORTIS BANK SA/NV Sucursala Bucuresti	**www.bnpparibasfortis.com**
GARANTI BANK S.A.	**www.garantibank.ro**
ING Bank N.V. Amsterdam Sucursala Bucuresti	**www.ing.ro**
LIBRA INTERNET BANK S.A.	**www.librabank.ro**
VISTA BANK	
MKB Romexterra Bank S.A.	**www.nextebank.ro**
OTP BANK Romania S.A.	**www.otpbank.ro**
PORSCHE BANK Romania S.A.	**www.porschebank.ro**

PROCREDIT BANK S.A.	**www.procreditbank.ro**
RAIFFEISEN BANK S.A.	**www.raiffeisen.ro**
RAIFFEISEN - Banca pentru Locuinte S.A.	**www.rbl.ro**
RBS Bank Romania S.A.	**www.rbs.ro**
Romanian International Bank S.A.	**www.roib.ro**
UniCredit Bank S.A.	**www.unicredit.ro**
VOLKSBANK Romania S.A	**www.volksbank.ro**

ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ / BANKS OF GREEK INTEREST

ALPHA BANK

Τηλ.: +4-021-209 2100 Φαξ: +4-021-231 6570

E-mail: office@alphabank.ro Website: www.alphabank.ro

VISTA BANK ROMANIA

Τηλ.: **+4021.222.33.10**

BANCA ROMANEASCA

office@brom.ro

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΔΑΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΦΠΑ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
INFORMATIONFORDUTIES – VATANDQUOTASONIMPORTS

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/index_en.htm

http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/links/customs/index_en.htm

http://www.customs.ro/ro/e-customs/eori.aspx

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΓΙΑ ΑΔΕΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ / PERMISSION FOR IMPORTS
ROMANIAN CUSTOMS ADMINISTRATION

DIRECTIA GENERALA A VAMILOR
Address: 13 Matei Millo Street, district1, Bucharest
Phone: (+4) 021 315 58 58, 021 315 58 59,021 315 65 70, Fax: (+4) 021 313 82 51,021 312 22 47

E-mail: relatiipublice@customs.ro Web: http://www.customs.ro

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
THE NATIONAL AUTHORITY FOR CONSUMERS PROTECTION

AUTORITATEA NATIONALA PENTRU PROTECTIA CONSUMATORULUI – ANPC

Address: 5, Georges Clemenceau St.District 1
BUCHAREST Phone:+40- 21- 312.12.75,314.67.78
Fax: +40- 21- 314.34.62 E-mail: ionelapopesc@anpc.ro
Web: http://www.anpc.ro

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
THECOMPETITIONCOUNCILOFROMANIA

COMPETITION COUNCIL OF ROMANIA

CONSILIUL CONCURENTEI
Address: Piata Presei Libere, nr. 1, corp D1, District 1, 013701, Bucharest, OP 33

Phone: +40- 21- 318.11.99, 318.11.98
Fax: +40- 21- 318.49.08

E-mail: competition@consiliulconcurentei.ro
Web: http://www.competition.ro

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣΓΙΑΙΣΟΤΙΜΙΑΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ
SITES FOR CURRENCY EXCHANGE

ΚεντρικήΤράπεζαΡουμανίας – BancaNationalaRomaniei

http://www.bnro.ro/Exchange-rates-1224.aspx

ΟΡΚΩΤΟΙ ΛΟΓΙΣΤΕΣ / ΛΟΓΙΣΤΕΣ/ACCOUNTING COMPANIES, AUDITING

CECCAR (THE BODY OF EXPERT AND LICENSED ACCOUNTANTS OF ROMANIA)
Address: Intrarea Pielari nr. 1, sector 4, Bucuresti, 040296
Phone: 40 (0)21 330 88 69 Fax: + 40- 21- 326.71.73
E-mail: ceccar@ceccaro.ro Website: http://ceccar.ro/ro/

Ernst & Young www.ey.ro

Deloitte www.deloitte.ro

PRICE WATER HOUSE www.pricewaterhouse.ro

DRP Tax Wizards SRL
Mr. Dragos Patroi
E-mail: dragos.patroi@drptax.ro

MOORE STEPHENS
Mr. Mamas KOUTSOYIANNIS, CEO
Tel.: (+4) 0374 490 074 Fax: (+4) 0374 094 191
E-mail: mamas@moorestephens-ksc.ro; elena.paraschiv@moorestephens-ksc.ro
Website: http://www.moorestephens-ksc.ro

BAKER TILLY & PARTNERS SRL

ΛΟΓΙΣΤΕΣΕΛΛΗΝΙΚΗΣΚΑΤΑΓΩΓΗΣ / ACCOUNTING COMPANIES, AUDITING / GREEK

ALTER-PLUS S.R.L.

Name of contact person: Grigore Romanos Cristina

Address: Calea 13 Septembrie 115, bl 111, et 2 ap6, sector 5, Bucharest

Tel: +4 021 411 99 48

Fax: + 4 021 411 99 49

Email:office.alter@gmail.com

BAKER TILLY & PARTNERS SRL

Name of contact person: Michalis Papadouris

Address: 4B Gara Herastrau,10th floor, sector 1, Bucharest

Tel: +4 021 315 61 00

Fax: +4 021 315 61 02

Email:info@bakertillyklitou.ro; michalis.papadouris@bakertillyklitou.ro;marketing@bakertilly.ro

Web: www.bakertillyklitou.ro, c.hortaci@bakertilly.ro

DRAGONFLY

Contact Person: Sibel Amet

Tel: +4 021 300 01 54

Fax: +4 021 318 31 43

Email: samet@drakopoulos-law.com

TGS ROMANIA

Contact Person: Mr. Christodoulos Seferis

HBC Dorobanti, 30A Ermil Pangratti Str.

6th Floor, Bucharest Distric1, 011882 Romania

Tel: +40 (0) 21 361 0770

tgs-romania@tgs-romania.com

www.tgs-global.com

ΝΟΜΙΚΕΣΥΠΗΡΕΣΙΕΣ – ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ – ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΙ
LEGAL SERVICES – NOTARY OFFICES

BAR ASSOCIATION IN BUCHAREST (LAWERS)

Website: www.baroul-bucuresti.ro

Website: http://www.hg.org/lawfirms.asp?action=search&city=Bucharest&country=Romania

National Union of Notaries Public from Romania

Str. General Berthelot nr. 41, Sector 1, cod postal: 010164
Telefon: (021) 313.99.20; (021) 313.99.23; (021) 313.99.37; (021) 313.99.41;
Fax: (021) 313.99.10

E-mail: secretariat@unnpr.ro

ΝΟΜΙΚΕΣΥΠΗΡΕΣΙΕΣ – ΔΙΚΗΓΟΡΟΙΕΛΛΗΝΕΣ / LEGAL SERVICES

ARTEMIS VASILOPOULOU LEFTER

155 Calea Victoriei, tr 6, 9th Floor, 1st District,
Mob.: +40 756 480 366

Email: info@lawro.gr

https://lawro.gr

BAKER TILLY & PARTNERS SRL
Nikiforidis Andreas
Address: 4B Gara Herastrau, 10th floor, sector 1, Bucharest
Tel: +4 021 315 61 00 Fax: +4 021 315 61 02
Email: info@bakertillyklitou.ro; marketing@bakertilly.ro
Web: www.bakertillyklitou.ro

DRAKOPOULOS LAW FIRM
Drakopoulos Panagiotis
Contact person: Adrian Roseti, Tel: 004021/3000154 Fax: 004021/3183143
E-mail: romania@drakopoulos-law.com
Website: www.drakopoulos-law.com

EFTHYMIOS G.NAVRIDIS & ASSOCIATES LAW FIRM
Efthymios Navridis
Address: Nerva Traian 3, Sector 3, Bucharest
Tel.: (+4) 021 367 22 48 Fax: (+4) 021 367 23 71
E-mail: navridis@navridis.com
Website: www.navridis.com

I. K. ROKAS & Partners – Constantinescu, Radu & Ionescu SPRL
Constantinescu Cristina, Managing Director
Mobile (+4) 0766 552 021
Email:c.constantinescu@rokas.com
Address: 45 Polona Str., Sector 1, Bucharest

Tel: (+4) 021 411 74 05 Fax: (+4) 021 411 82 93
E-mail: bucharest@rokas.com
Website: www.rokas.com
ΓραφείαΑθήνας - Τηλ.: (+30) 210 361 68 16, Φάξ: (+30) 210 361 54 25

SIOUFAS & COLABORATORII
Zagoraios Marios, Country Manager
Address: 76th Splaiul Unirii, River Plaza Tower A, 7th Floor Bucharest, District 4- 040037
Tel: (+4) 0372 17 17 78 Mob.: (+4) 0724 393 580
E-Mail: marios.zagoraios@sioufaslaw.ro
Website: www.sioufaslaw.ro

OIKONOMAKIS CHRISTOS GLOBAL LAW FIRM
Contact Person: Oikonomaki Kanela
Tel. 0040312295320 office@oikonomakislaw.com
169A Calea Floeasca, Building A, 4th Fl., Sect.1, PO 014472, Bucharest

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΕΥΡΕΣΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
HUMAN RESOURCES AGENCIES

- **ICAP** Romania, Sotiris Karagiozidis (Senior Business Development Manager)
  Global City Business Park 10, Bucuresti-Nord Road, Building O21, 4th Floor, Voluntari,

  Ilfov

  Tel.: (+4) 021 206 24 60
  Fax: (+4) 021 206 26 79
  E-mail: icap@icap.ro; skaragiozidis@icap.gr

- **ACTUAL CONSULTING**
  Str.Barajul Arges, nr.11, Sector 1, Bucharest, Tel: +40-21-233.2659 or Tel./fax: +40-21-233.2660
- **ADECCO ROMANIA SRL**
  Established: 2000. Recruitment, selection, assessment, placement, employment, outsourcing, payrolling. Location: 59, Dr.Felix St., Sector 1, Bucharest, POBox 3/41, Tel.: +40-21-223.4688, Fax: +40-21-303.9186, E-mail: office@adecco.ro

ANOFM (ΑντίστοιχοςτουΟΑΕΔ)

National Agency for Manpower Employment - Agentia Nationala pentru Ocuparea Fortei de Munca

AMOFM – Agentia Municipala Pentru Ocuparea Fortei de Munca – Local Agency for Manpower Employment **Bucharest**

Address: Str. Spataru Preda nr.12, Sector 5, Bucharest

Tel.: +4 021 316 29 03, 316 55 08, 316 28 87, 316 92 50

Sector 1 Tel.:+4 021 311 85 07 sector1@ajofm.anofm.ro

Sector 2 Tel.:+4 021 313 24 46 sector2@ajofm.anofm.ro

Sector 3 Tel.:+4 021 331 20 20 sector3@ajofm.anofm.ro

Sector 4 Tel.:+4 021 332 76 28 sector4@ajofm.anofm.ro

Sector 5 Tel.:+4 021 336 66 82 sector5@ajofm.anofm.ro

Sector 6 Tel.:+4 021 413 24 30 sector6@ajofm.anofm.ro

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
INTERNET SITES – JOB SEARCH

Anuntul Magic http://www.anuntulmagic.ro/

Best Jobs http://www.bestjobs.ro E-mail: contact@bestjobs.ro

E Jobs http://www.ejobs.ro/?setlang=en E-mail: contact@ejobs.ro

Hipo http://www.hipo.ro/ E-mail: suport@hipo.ro

My Job http://myjob.ro E-mail: contact@myjob.ro

Locuri de munca online http://locuridemuncaonline.ro

E-mail: http://www.locuridemuncaonline.ro/Contactati-ne.html

Finance professionals http://www.financeprofessionals.ro

E-mail: contact@financeprofessionals.ro

Romania Jobs http://www.romaniajobs.com

E-mail: sasthacom@comcast.net

Job Bank http://www.jobbank.ro E-mail: office@jobbank.ro

Ιστοσελίδα Αναζήτησης Εργασίας : www.anuntul.magic.ro

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ
GREEK INTEREST CONSULTING COMPANIES

EKFRASIS CONSULTING SRL

PAPADOPOULOS GEORGIOS ALEXANDROS -General Manager

Str. Calea Grivitei, nr.24, Et.3, sector 1, BUCHAREST

Tel.: +4 0722 353 145;

Fax: +4 031 815 87 02

E-mail: office@ekfrasis.ro; george.papadopol@ekfrasis.ro; a.margineanu@ekfrasis.ro

Website: www.ekfrasis.ro

EURO-LINK CONSULTANTS SRL

MICHI BIANCA

Address: Str. Ion Creanga, Nr. 11-13, Sector 5, Bucuresti

Tel.: +4 021-303 54 23, 303 54 24

Fax: +4 021-303 54 69

E-mail: office@euro-link.ro ; bianca.michi@euro-link.ro

Website: www.euro-link.ro

EU-ROM TRAINING & CONSULTANCY SRL

GRAMMATIKOPOULOS CHARALAMPOS - Managing Partner

Address: 12 Budila St., Mezzanine, office nr.2, interfon 31, Romania, Bucharest, Sector 2, Postal Code: 024095

Fax: +4 021 316 52 29

E-mail: office@eu-rom.ro ; babgramm@gmail.com

Website: www.eu-rom.ro

ICAP GROUP

PREDEANU ALEXANDRA

Address: Global City Business Park, Soseaua Bucuresti Nord nr.10, Building 021, 4th floor, Voluntari, ILFOV

Tel.: +4 021 206 24 60, 021 206 26 79

E-mail: icap@icap.ro; apredeanu@icap.ro

Website: www.icap.ro

TEHRI BUSINESS SOLUTIONS

STRINOPOULOS TH. SOFRONIS

Address: Calea Dorobantilor nr.36-40 Sc.1, Parter, Ap.28, Sector 1, BUCHAREST

Tel.: +4 031 107 19 08 Fax: +4 031 107 19 08

E-mail: office@tehribusinesssolutions.net; sofronis@tehribusinesssolutions.net

TPG-THE PRACTICE GROUP

VOULGARIS VASILEIOS - Administrator

Baneasa Business & Technology Park, 42-44 Bucuresti-Ploiesti St., Building A2, 1st Floor, sector 1, 013696, BUCHAREST

Tel.: +4 021 361 07 70 Fax: +4 021 361 07 72

E-mail: info@tpg-group.ro; v.voulgaris@tpg-group.ro

Website: www.tpg-group.ro

SC FILOKALI INVEST SRL

Mr. Stylianos Sofianos

Bdul Lascar Cartagiu 11A, et.3 apt. 16

+4 021 311 60 43

Stylianos.sofianos@filokalinvest.eu

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
ADVERTISING COMPANIES IN ROMANIA

AGERPRESSSA
BUCHAREST, 22,IonCampineanu, Street
Phone: +40-21-312 24 83 Fax :+40-21-310 06 53
E-mail:contact@agerpress.roWeb: http://wwwagerpress.ro

ADVERTIGOSRL
BUCHAREST24, MihailMirinescu, Street, District 5

Phone: +40-21-212 59 70 Fax :+40-21-312 91 59

E-mail: office@advertigo.ro Web:http://www.advertigo.ro

ADVISER/CHILLI MEDIA SRL
BUCHAREST36 B,G-ral Dr. Athanase Demosthene, Street, District 5

Phone: +40-21-411 95 32 Fax :+40-21-411 94 40

E-mail: office@adviser.ro Web: http://www.adviser.rohttp://www.adviserinteractive.com

BABEL COMMUNICATIONS SRL
BUCHAREST18-18A, Putul lui Zamfir, Street, District 1

Phone: +40-21- 231 88 70 Fax :+40-21-230 56 04

E-mail: babel@babel.ro Web: http://www.babel.ro

BRAINS ADVERTISING
BUCHAREST36-38,Cazavaillan, Street District 1

Phone: +40-21-401 62 66 Fax :+40-21-401 62 67

E-mail: office@brainsadv.ro Web: http://www.brainsadv.ro

BRANETI ROMANIA
BUCHAREST13,Unirii Blvd,Bl.2C,floor 7,flat 44, District 5

Phone: +40-21-301 84 94 Fax :+40-21-336 47 98

E-mail: contact@braneti.ro; c.lungu@braneti.ro Web: http://www.braneti.ro

B.V. McCANN-ERICKSON SRL
BUCHAREST61C, Nicolae G.Caramfil Blvd,District 1

Phone: +40-21-232 37 27 Fax :+40-21-232 31 90

E-mail: office@mccann.ro

CAP SRL
BUCHAREST6, Tolstoi, Street, District 1

Phone: +40-21- 231 26 76 Fax :+40-21-231 26 76

E-mail: cap@cap.ro Web: http://www.cap.ro

CREATIVE MDV INTERNATIONAL
BUCHAREST 39A, Calea Victoriei Street, District 1

Phone: +40-21-312 43 00
E-mail: office@creativemdv.ro Web: http://www.creativemdv.ro

DRAFT MARKETING DIRECT SA
BUCHAREST17, Radu Voda,Street, District 4

Phone: +40-21-301 00 52 Fax :+40-21-301 00 11
E-mail: office@draftdirect.ro

FCB BUCHAREST SRL (FOOTE CONE &BELDING)
BUCHAREST173A, Barbu Vacarescu Street, District 1

Phone: +40-21-231 40 92 Fax :+40-21-231 40 62

E-mail: office@fcb.ro Web: http://www.fcb.ro

FOSS ADVERTISING SRL
BUCHAREST, 57,General Berthelot Street, District 1

Phone: +40-21-318 27 36 Fax :+40-21-318 27 42

E-mail: office@foss.ro Web: http://www.foss.ro

FRIENDS ADVERTISING SRL
BUCHAREST18, Serg. Nastase Pamfil, Street
Phone: +40-21-313 71 91
E-mail: aquarium@friendsadvertising.ro Web: http://www.friendadvertising.ro

FF ADVERTISING SRL
BUCHAREST 95,Constantin Sandu Aldea Street, District 1

Phone: +40-21-318 55 56 Fax :+40-21-318 55 57

E-mail: office@ffadv.ro Web: http://www.ffadv.ro

FRANK GROUP ROMANIA

Contact Person: Mr. Dimitris Tranakas

Str.Nicolae Caramfil 71-73

dimitris@frankgroup.ro

GMP ADVERTISING SRL
BUCHAREST 75,Silvestru StreetDistrict 2
Phone: +40-21-210 77 77 Fax :+40-21- 212 19 92
E-mail:office@gmp.roWeb: http://www.gmp.ro

GRAFICON SRL

BUCHAREST81,Cluj Street, District 1

Phone: +40-21-224 62 73 Fax :+40-21-224 62 73

E-mail: graficon@as.ro

GRAFFITI BBDO SA
BUCHAREST1A,Dr Turnescu Street, District 5

Phone: +40-21- 316 02 00 Fax :+40-21- 316 02 07

E-mail: prenume_nume@graffiti.bbdo.ro Web: http://www.graffiti.bbdo.ro

GREY WORLDWIDE ROMANIA SRL
BUCHAREST, 155,Calea Victoriei Street,bl.D1, Tronson 6,floor 1District 1
Phone: +40-21-313 37 97 Fax :+40-21-313 40 41
E-mail: office@grey.ro Web: http://www.grey.ro

IMAGER-THE IMAGE CREATOR SRL
BUCHAREST, 53 A, George Calinescu, Street District 1

Phone: +40-21-233 80 30 Fax :+40-21-233 80 98

E-mail: office@imager.ro Web: http://www.imager.ro

INES GROUP SRL
BUCHAREST 2-6,Virgil Madgearu Blvd, District 1

Phone: +40-21-203 94 24 Fax :+40-21- 203 94 11
E-mail: advertising@ines.ro

ICON ADVERTISING SRL
BUCHAREST,49,Dr. Pasteur Street, District 5

Phone: +40-21-410 83 67, Fax :+40-21-411 91 21

E-mail: office@iconadv.ro Web: http://www.iconadv.ro

LEO BRUNETT & TARGET SA
BUCHAREST, 8, Monetariei Street, District 1

Phone: +40-21-201 61 00 Fax :+40-21-201 61 01
E-mail: office@leobrunett.ro Web: http://www.leobrunett.ro

LOWE & PARTNERS SA
BUCHAREST, 17,Radu Voda Street,District 4
Phone: +40-21-301 00 00 Fax :+40-21-301 00 99
E-mail: office.bucharest@loweworldwide.com Web: http://www.loweworldwide.com

MEDIA INSIGHT SRL

BUCHAREST 3,Praga Street, floor 1, District 1

Phone: +40-21-231 71 54/55, Fax :+40-21- 231 71 53

E-mail: bogdan.prajisteanu@mediainsight.com Web: http://www.mediainsight.com

MERCURY PROMOTIONS SRL
BUCHAREST, 9-9 A,Iride Business Park,Dimitrie Pompei Blvd

Phone: +40-21-204 65 65 Fax :+40-21-204 65 65
E-mail: contact@mercurypromo.ro

MEDIC ONE SA
BUCHAREST17,Radu Voda, Street District 4

Phone: +40-21-301 00 64 Fax :+40-21-301 00 71
E-mail: oana.cociasu@loweworldwide.com

NET MARKRTING**BUCHAREST**18,Vasile Lascar Street, flat 8, District 2

Phone: +40-21-312 23 13
Email:office@netmarketing.ro Web: http://www.netmarketing.ro

NEXT CAP MARKETING SRL
BUCHAREST 8,Tokio Street,Phone: +40-21-231 43 70
Email:everybody@nextcao.ro Web: http://www.nextcap.ro

TEMPO ADVERTISING SRL
BUCHAREST 2,Barbu Iscovescu, Street,District 1
Phone: +40-21-231 21 21 Fax :+40-21-231 24 44
E-mail: office@tempoadvertising.ro Web: http://www.tempoadvertising.ro

TOTEM COMMUNICATION SRL
BUCHAREST, 6,Decebal Blvd,bl.S 10,floor 6,flat 18
Phone: +40-21-321 50 54/55 Fax :+40-21-321 08 90
E-mail: office@totem.com.ro

SC ABC MARKETING SRL
BUCHAREST 288,Mihai Bravu Street,bl. 3,flat 111, District 3

Phone: +40-21-322 10 16
E-mail: office@abc-marketing.ro

SPIN MEDIA SRL
BUCHAREST, 22, Banu Manta Blvd,bl.29,flat 2

Phone: +40-21-222 54 46/47 Fax :+40-21-222 54 55
E-mail: office@spinmedia.ro Web: http://www.spinmedia.ro

VITRINA FELIX MEDIA SA

BUCHAREST, 41,Mircea Voda Blvd,,block M 31,flat 40
Phone: +40-21-326 09 91/81

E-mail: bucuresti@vitrina.ro Web: http://www.vitrina.ro

SC ZENITH MEDIA SRL
BUCHAREST, 12, Stelea Spataru Street,District 3
Phone: +40-21-206 72 62 Fax :+40-21-206 72 63
E-mail: prenume.nume@zenithmedia.ro

Web: http://www.zenithmedia.comhttp://www.zenithoptimedia.com

SKEPSIS ADVERTISING LTD
Mr. Emmanuel Damianakis
Phone: +4 021 232 12 47
Office@skepsis.ro

Y & R TEAM ADVERTISING SRL
BUCHAREST 2,Logofat Luca Stroici, Street, District 2

Phone: +40-21-210 66 43/42/40 Fax :+40-21-210 66 30
E-mail: nume_prenume@yr.com Web: http://www.yr.com

ΕΝΩΣΗ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
REAL ESTATE COMPANIES ASSOCIATION

Romanian Association of Real Estate Agencies

Asociatia Profesionala a Agentilor Imobiliari din Romania (APAIR)

E-mail: contact@apair.ro

Website: http://www.apair.ro/

Κατάλογοςμελών / Members list at: http://www.apair.ro/membri/lista-membri

Χρήσιμη Ιστοσελίδα : www.imobiliare.ro

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
TRANSPORTCOMPANIES

RomanianAssociationforInternationalRoadTransports (ARTRI)

Address: 25, MarastiAvenue, Sector 1, 011462 BUCHAREST - ROMANIA
Tel: +40 21 319 45 25 Fax: +40 21 319 48 07
E-mail: office@artri.ro Url :http://www.artri.ro

The National Union of Road Hauliers from Romania (UNTRR)

Address: Ienachita Vacarescu, Nr. 60, Sector 4, 040157 BUCHAREST - ROMANIA
Tel: +40213367788 Fax: +40213374853

E-mail:office@untrr.ro Url:http://www.untrr.ro

Romanian Road Transport Authority (ARR)

Bulevardul Dinicu Golescu nr.38, Etaj 8, Sector 1, Bucuresti, Cod poştal 010873
Tel.: (+4) 021 312 15 19, 021 318 21 00, Fax: (+4) 021 312 10 81, 021 318 21 05

E-mail: relatii_publice@arr.ro; arutiera@arr.ro

Κατάλογος μεταφορικών εταιρειών / Transport companies catalogue:

http://www.arr.ro/files/info-utile/transport%20marfa/marfuri.pdf

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
TRANSPORT COMPANIES OF GREEK INTEREST

ORBIT TRANSPORTURI INTERNATIONALE SRL (Orphee Beinoglou Group)

CRISTEA TEODORU, Business Development Manager

Address: Sos.Bucuresti-Urziceni, km 18+400, Corpul B, Afumati, Ilfov

Tel/Fax: (+4) 021 350 15 00

E-mail: office@orbitromania.ro; tcristea@orbitromania.ro

Website: www.orbitromania.ro

ROHEL TRANS INTERNATIONAL SRL

DIMITRIOU PAUL, VOURNAZOS STATHIS

Sos. de Centura nr. 4, Sat Olteni, Com. Clinceni, ILFOV

Tel.:(+4) 031 226 27 04, 031 226 27 20/21

Fax: (+4) 031 226 27 14

E-mail: office@rohel.ro; badrian@rohel.ro; gheorghe.patrascu@rohel.ro

Website: www.rohel.ro

VIO TRANS GRUP SRL

AGNATIS VANGELIS

Address:Sat Ungureni, Comuna Dragomiresti, Str. Principala nr.2, Dambovita

Tel: (+4) 0245 211 174

Fax: (+4) 0245 225

E-mail: office@viotransgrup.ro

ΕΚΤΕΛΩΝΙΣΤΕΣ
CUSTOMS CLEARANCE COMPANIES

GLOBEX ROMANIA SRL

Address: str. Zboira Neagra no 3, Bucuresti

Tel/Fax: (+4) 031 106 34 13 Mobile: (+4)0740 135 279
Contact person: Mrs. Lili Sandu
Email: lili.sandu@globex-express.com

Website: www.globex-express.com

EUROCARGO SRL

Pct de Lucru Bucharest International Airport

Sos Bucuresti – Ploiesti klm 16,5 Otopeni Jud Ilfov

Tel 0040-212014908 fax 0040-21 2014909

Email : office@eurocargospeditrion.com

GABRIEL SARBU director 0040-722557647

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
INFORMATION

Mediafax www.mediafax.ro

Hotnews www.hotnews.ro

ΗΜΕΡΗΣΙΟΣΤΥΠΟΣ
GENERAL PRESS

Romania Libera www.romanialibera.ro

Nine O'Clock www.nineoclock.ro (English)

Adevarul www.adevarul.ro

Curierul National www.curierulnational.ro

Evenimentul Zilei www.evz.ro

Jurnalul National www.jurnalul.ro

Puterea www.puterea.ro

Gandul www.gandul.info (English http://www.gandul.info/english/)

Romania Press www.romaniapress.com (English)

National www.eNational.ro

Libertatea www.libertatea.ro

Focus Saptamanal www.focussaptamanal.ro (Greek section/Ελληνικό΄Ενθετο)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ
ECONOMIC NEWS

Ziarul Financiar www.zf.ro (English section, http://www.zfenglish.com/)

Economistul www.economistul.ro

Piata Financiara	www.piatafinanciara.ro
Business review	www.business-review.ro/ (English)
Business24.ro	www.business24.ro
Daily Business	www.dailybusiness.ro
Forbes Romania	www.forbes.ro
Capital	www.capital.ro
Bursa	www.bursa.ro

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ
RADIO

Radio Romania	www.srr.ro
Radio Romania International	www.rri.ro

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
TELEVISION

TVR	www.tvr.ro
Antena 1	www.a1.ro
Antena 2	www.antena2.ro/
Antena 3	www.antena3.ro
Pro TV	www.protv.ro/
Realitatea TV	www.realitatea.net/
B1	www.b1.ro/
Prima TV	www.primatv.ro/
Money Channel	www.themoneychannel.realitatea.net/

ΤΟΜΕΑΣΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
TOURISM SECTOR

The National Association of Travel Agencies (ANAT)
Address: Str. Horia Macelariu nr.59, ap.401, Sector 1, Bucharest
Tel: 0040-21-321.19.08, 21 -323.08.55, Fax: 0040-21-323.68.43
E-mail: office@anat.ro Web:www.anat.ro

The National Association of Rural, Ecological and Cultural Tourism (ANTREC)
Address: 7, Maica Alexandra St. , Sector 1, Bucharest
Tel: 0040-21-223.70.24 Fax: 0040-21-223.70.24
E-mail: antrec@xnet.ro Web: www.antrec.ro

OTOPENI AIRPORT

Bucuresti- Ploiesti KLM 16,5 sos, Bucuresti

Tel +40-21-2013000,2014050, 2041000

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - HOTELS

Novotel Bucarest City Centre
Calea Victoriei 37B
Sector 1, 010061 Bucharest
Tel: (+40)2 13 08 85 00
Email : H5558@accor.com
Site: www.novotel.com/gb/hotel-5558-novotel-bucharest-city-centre/index.shtml

Hotel Pullman Bucarest
Piata Montreal 10
Sector 1 , 011469 Bucharest
Tel: (+40)2 13 18 30 00
Email : reservations@sofitel.ro
Site: www.pullmanhotels.co

Ibis Hotel, Bucarest
82-84 Izvor Street
014142 Bucharest
Tel: (+40)2 14 01 10 00
Email : reservations@ibisaccor.ro
Site: www.ibishotel.com

Hotel Moxa
4 Mihail Moxa Street Crossroads Calea Victoriei
Sector 1, Bucharest
Tel: (+40)2 16 50 55 55
Email : reservations@hotelmoxa.com
Site: www.hotelmoxa.com

Bucarest Marriott Grand Hotel	Calea 13 Septembrie 90 Sector 5, 050713 Bucharest Tel: (+40) 21 403 0000 Email: Marriott.bucharest@marriotthotels.com Site: http://www.grandhotel.ro/JWMarriott
Radisson SAS	Calea Victoriei Street 63 – 81 Bucharest Tel: (+40)2 13 11 90 00 Email : Info.bucharest@Radissonsas.com Site: www.radissonblu.com/hotel-bucharest
Ramada Bucharest Parc & Ramada Plazza Bucharest	3-5 Poligrafiei Ave, Bucharest, 013704 Romania Tel: +40 21 / 549 2300 Email: reservations@ramadabucharestparc.ro Site: www.ramadabucharestparc.ro
Sheraton Hotel	5-7 Calea Dorobantilor Sector 1, 010551Bucharest Tel: +40 21 201 5000 Email: reservations@hojoplaza.ro Site: www.hojoplaza.ro
Athenee Palace Hilton Hotel	Strada Episcopiei 1-3 Sector 1, 010292 Tel: +40 0213033777 Email: reservations.bucharest@hilton.com Site:www.hiltonhotels.com/ro_RO/romania

ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ – ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣΕΤΑΙΡΕΙΕΣ / AIRPORTS & AIRLINES

Bucharest Airports	Τηλ.: +4-021-2041000, 2014000 Φαξ:+4-021-2014990
"Henri Coanda" International Airport	E-mail: contact@bucharestairports.ro
	Website: www.otp-airport.ro
Timisoara International Airport	Τηλ.: +4-0256-386089
"Traian Vuia"	E-mail: office@aerotim.ro
	Website: www.aerotim.ro
Cluj-Napoca International Airport	Τηλ.: +4-0264-307500, 416702 Φαξ: +4-0264-416712

E-mail: office@airportcluj.ro

Website: www.airportcluj.ro

Iasi Airport Τηλ.: +4-0232-271590 Φαξ: +4-0232-271570

E-mail: info@aeroport.ro

Website: www.aeroport.ro

TAROM Τηλ.: +4-021- 2046464, 3034400
E-mail: rezervari@tarom.ro

Website: www.tarom.ro

AEGEAN Τηλ.: +4-021- 3007580
E-mail: marcu.oana@aegeanair.com

Website: http://en.aegeanair.com/

ΧΡΗΣΙΜΕΣΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ / USEFUL SITES (links)

PRESIDENT	www.presidency.ro
GOVERNMENT	www.gov.ro
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS	www.mae.ro
PARLIAMENT	www.cdep.ro
SENAT	www.senat.ro
HIGH COURT	www.supcourt.ro
ARBITRATION COURT	www.arbitr.ro
STATISTICAL SERVICE	www.insse.ro
PRIVATIZATION OFFICE	www.avas.ro
The National Trade Register Office	www.onrc.ro
Municipality of Bucharest	www.pmb.ro

ΑΛΛΕΣ ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ
OTHER USEFUL INFORMATION FOR BUCHAREST

Yellow pages www.yellowpages.ro

Public Company of **Telecommunications** www.telekom.ro

Information for **Tourism** www.anat.ro

www.romaniatourism.com/

Emergency number **112**

Emergency Hospital FLOREASCA www.scub.ro

Calea Floreasca nr.8, Sector 1 tel.: (+4) 021 599 23 00

E-mail: spital@urgentafloreasca.ro

Transports: Bucharest **Metro** www.metrorex.ro

Tel: (+4) 021 319 36 01, Fax: (+4) 021 312 51 49

E-mail: contact@metrorex.ro

RATB www.ratb.ro

POST SERVICES :

POSTA ROMANA
10 Matei Millo Street, Bucuresti

Tel: +40-21-311 18 29 Fax: +40-21-315 40 97

TNT Tel: (+4) 021 303 45 67 E-mail: ro.cs@tnt.com

Web: http://www.tnt.com/express/ro_ro/site/home.html

DHL Tel: (+4) 021 222 17 77 Web: http://www.dhl.ro

UPS Tel: (+4) 021 233 88 77 Web: http://www.ups.com/content/ro/en/contact

Rent a car

Dirent Tel:+4 021 300 09 96 www.dirent.ro/en/ info@dirent.ro

Hertz Tel:+4 021 222 12 56 http://www.hertz.com.ro reservations@hertz.ro

Avis Tel:+4 021 210 43 45 www.avis.ro

Francocar: Tel:+4 021 230 47 89 www.francocar.com

Budget: Tel:+4 021 210 28 67 http://www.budgetro.ro

Esa: Tel:+40212041567 www.esa.ro

Holiday auto Tel +40-21-2317074 www.holidayautos.ro

Tranzit International +40-213192424 www.tranzit.ro

Assurance

GARANTA Asigurari SA
Tel: (+4) 021 307 99 71, 307 99 75

E-mail: info@garanta.ro

Website: www.garanta.ro

BRD Asigurari, Tel : (+40) 21 301 67 03
https://www.brd.ro/despre-brd/profil/programul-de-pregatire-intermediarilor-asigurari
Gras Savoye, Tel : (+40) 21 231 91 69
www.grassavoye.ro
Groupama Asigurari, Tel : +(40) 374 110 110
www.groupama.ro

Taxi

http://www.cheamataxi.ro/numere-telefon-taxi-Bucuresti-1.html

Taxi speed 021-9477

Taxi meridian 021-9444

Taxi cobalsescu 021-9451

Taxi cristaxi 021-9461

Taxi next 021-9631

Taxi leone 021-9425

Taxi as 021-9435

Taxi eurostil 021-9421

Taxi Voluntari 021-9623

Taxi total 021-9424

Taxi d artex 021-9630

Taxi 2000 021-9494

Taxi sheriff 021-9439

Taxi occident 021-9413

Airlines

AEGEAN Airlines	T+ 40-21- 3007580
TAROM	T:+40-21- 201 47 00
Air France	T :+40-21- 319 27 05
Alitalia	T: +40-21- 210 41 11
British Airways	T: +40-21- 303 22 22
KLM:	T: +40-21- 231 56 19
Lufthansa:	T:+40-21- 315 75 75
Swiss Air :	T:+40-21- 312 02 38/39/40
Ryan Air (Denis barabas)	T:+35319451881

Rail stations

NORTH RAILWAY STATION 6, Garii Street 9521

Tel: +40-21- 319 95 65

EAST RAILWAY STATION

1, Garii Obor Blvd.

Tel: +40-21- 252 02 04

BANEASA 1, Dr. Minovici StreetT+40-21- 222 48 56

BASARAB2**, Orhideelor Blvd.**

Tel: +40-21- 319 95 39

BUSES TO/FROM GREECE

LilianTravel

www.lilianexpress.com

Γρ. Βουκουρεστίου

Τηλ: (+4) 021 335 6230

Γρ. Αθήνας

Τηλ: (+30) 210 883 4212

Γρ. Θεσσαλονίκης

Τηλ: (+30) 2310 554 551

Autogara Filaret

http://www.acfilaret.ro/

Γρ. Βουκουρεστίου

Τηλ: (+4) 021 336 06 92

Express International Lines

Γρ. Βουκουρεστίου

Τηλ: (+4) 021 336 5362

Atlassib

www.atlassib.ro

Call Center Τηλ: (+4) 0269 229 224

Μεγάλα εμπορικά κέντρα στο Βουκουρέστι

1. UNIREA Shopping Center

Address: Piata Unirii nr.1, Sector 3, Bucharest Tel.: (+4) 021 30 30 208

E-mail: office@unireashop.ro Website: www.unireashop.ro

2. Baneasa Shopping City (2008)

Address: Sos. Bucuresti-Ploiesti nr. 42D, sector 1, Bucharest

Tel.: (+4) 021 306 55 05 Fax: (+4) 021 306 06 58

E-mail: office@baneasashoppingcity.ro Website: www.baneasashoppingcity.ro

3. AFI Palace Cotroceni (2009)

Address: Str. Vasile Milea nr.4, Sector 6, Bucharest

Tel.: (+4) 031 425 75 10 Fax: (+4) 031 425 75 13

E-mail: office@aficotroceni.ro Website: www.aficotroceni.ro

4. Bucureşti Mall (1999)

Address: Calea Vitan, Bucharest

Tel.: (+4) 021 327 67 00 Fax: (+4) 021 320 92 09

E-mail: office@anchorgrup.ro Website: www.bucurestimall.com.ro

5. Sun Plaza (2010)

Address: Calea Vacaresti nr.391, Sector 4, Bucharest

E-mail: contact@sunplaza.ro Website: www.sunplaza.ro

6. Promenada (2013)

Address: Calea Floreasca nr.246B, Sector 1, Bucharest

Tel.: (+4) 0730 246 246 / 021 794 72 13

E-mail: romania@raiffeisenevolution.com Website: http://new.promenada.ro/#

7. Mega Mall (2015)

Address: Pierre de Coubertin nr.3-5, Sector 2, Bucharest

Tel.: (+4) 0757 055 727

E-mail: info@megamallbucuresti.ro Website: http://megamallbucuresti.ro

8. Park Lake (2016)

Address: ParkLake, 4 Liviu Rebreanu Street, Bucharest

Tel.: (+4) 0757 353 014

E-mail: contact@parklake.ro Website: www.parklake.ro

9. Plaza Romania (2004)

Address: Bd. Timisoara nr.26Z, Sector 6, Bucharest

Tel.: (+4) 021 407 84 75 Fax: (+4) 021 319 50 51

E-mail: office@anchorgrup.ro Website: www.plazaromania.ro

10. Veranda Mall (2016)

Address: Strada Ziduri Mosi, nr. 23, Bucuresti

Tel.: (+4) 0799 199 487

E-mail: office@verandamall.ro Website: www.verandamall.ro

11. COCOR (2008)

Address: Bd. I.C. Bratianu, Nr. 29-33, Sector 3, Bucharest

Tel.: (+4) 021 31 31 403 Fax: (+4) 021 319 848

E-mail: retail@cocor.ro Website: www.cocor.ro

12. Jolie Ville

Address: Str. Erou Iancu Nicolae nr.103bis
Website: www.jolieville.ro

13. IDM (1994)

Address: Sos. Orhideelor 31-33 / Calea Giulesti, Nr. 2

Tel.: (+4) 021 316 87 00 Fax: (+4) 021 316 87 01

Website: www.idmbasarab.ro

14. Colosseum Retail Park (2007)

Address: Soseaua Chitilei, nr. 284, sector 1

Website: www.thecolosseum.ro

15.**Fashion House Outlet Center (2008)**

Address: West Park Militari, intrarea pe A1, km. 13

Website: www.fashionhouse.ro

16.**Vitantis Shopping Center (2008)**

Address: Șoseaua Vitan-Bârzești, Nr. 7A
Website: www.vitantis.ro

17.**Dragonul Rosu Mega Shop (2003)**

Address: Str. Dragonul Rosu nr. 1-10, com. Dobroesti, sat Fundeni, Jud. Ilfov

Website: www.dragonulrosu.ro

Μεγάλα εμπορικά κέντρα στην υπόλοιπη χώρα

IULIUS MALL Cluj / Iasi / Suceava / Timisioara http://iuliusmall.com/

VIVO SHOPPING Constanta / Cluj https://vivo-shopping.com/ro

PLOIESTI SHOPPING CITY https://ploiestishoppingcity.ro/

AFI PLOIESTI https://www.afi-ploiesti.ro/

Ένωση Μεγάλων Αλυσίδων Σουπερμάρκετ Ρουμανίας

Όλες οι μεγάλες αλυσίδες σουπερμάρκετ της Ρουμανίας είναι μέλη της Ένωσης Μεγάλων Αλυσίδων Σουπερμάρκετ της Ρουμανίας (AsociaţiaMarilorReţeleComercialedinRomania), η οποία αποτελεί σημαντικό θεσμό και ασκεί επιρροή στους κυβερνητικούς κύκλους. Τα στοιχεία επικοινωνίας της Ένωσης είναι:

AsociaţiaMarilorReţeleComercialedinRomania (AMRCR)

Sos. FabricadeGlucoza 21 sector 2, Βουκουρέστι

Tel. +40 (0)21242.10.40

Fax: +40 (0)21242.88.65

Email: contact@amrcr.ro; communicare@amcrc.ro

Website: http://www.amrcr.ro/